

ISSN 1849-4838 (TISAK)
ISSN 1849-6091 (ONLINE)

Glasnik HAZU

ČASOPIS HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI GODINA III. / BROJ 5. / ZAGREB, 2017. / CIJENA 25 KN

TEMA BROJA

*Palača Hrvatske
akademije znanosti
i umjetnosti*

RAZREDI HAZU

*IV. Razred za
medicinske znanosti*

ZNANSTVENI ZAVODI HAZU

*Zavod za povijesne i
društvene znanosti u
Rijeci s podružnicom
u Puli*

MUZEJI, GALERIJE I ZBIRKE HAZU

Kabinet grafike HAZU

PROJEKTI HAZU

*Digitalna zbirka
Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti -
DiZbi.HAZU*

BLAGO KNJIŽNICE, ARHIVA I ZBIRKI HAZU

*Fra Angelico:
Stigmatizacija svetoga
Franje Asiškoga i smrt
svetoga Petra Mučenika*

IZLOG IZDANJA HAZU

*Nenad Vekarić: Vlastela
grada Dubrovnika*

MEĐUNARODNA SURADNJA

*Humanističke znanosti u
Europskom istraživačkom
prostoru – HERA*

IZJAVA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

NOVOSTI

KRONIKA

*Novi članovi
Nagrade i priznanja
Događanja u
HAZU u 2016.*

SADRŽAJ / Content

GLASNIK HAZU (godište III., br. 5., siječanj – prosinac 2016.)

GLASNIK HAZU

ČASOPIS HRVATSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Godina III., broj 5, Zagreb, 2017.

Nakladnik / Publisher:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Za nakladnika / For the Publisher:

akademik Pavao Rudan, glavni tajnik HAZU

Glavni urednik / Editor-in-Chief:

akademik Ivan Gušić

Urednik / Editor:

prof. dr. sc. Tihomil Maštrović

Likovni urednik / Design Editor:

Damir Fabijanić

Uredništvo / Editorial Board:

prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić,

dr. sc. Alemko Gluhak, akademik Ivan Gušić,

prof. dr. sc. Vjera Katalinić, dr. sc. Ana Lederer,

dr. sc. Bojan Marotti, prof. dr. sc. Tihomil Maštrović,

prof. dr. sc. Snježana Paušek Baždar

Tajnik uredništva / Secretary

of the Editorial Board:

Marijan Lipovac

Nakladničko vijeće / Publishing Board:

predsjednik HAZU: akademik Zvonko Kusić,

potpredsjednici HAZU: akademik Jakša Barbić i

akademik Velimir Neidhardt,

glavni tajnik HAZU: akademik Pavao Rudan

tajnici Akademijinih razreda: akademik Andrej Dujella,

akademik Stjepan Jecić, akademik August Kovačec,

akademik Vladimir Marković, akademik Frano Parać,

akademik Pavao Pavličić, akademik Marko Pečina,

akademik Franjo Šanjek

Lektorica i korektorka / Copy Editing

and Proof-Reading:

Maja Silov Tovernić

Prevoditeljice / Translation into English:

Ana Bizjak i Željka Miklošević

Engleska lektura / English Copy Editing:

Graham McMaster

Layout / Graphic Design and Typesetting:

Ivana Čukelj

Tisak / Printed by:

Stega tisak d.o.o.

Adresa uredništva / Editorial Office:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,

Uredništvo *Glasnika HAZU*,

Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

E-mail: glasnik@hazu.hr;

Telefon+telefaks / Phone+Fax: 385/01/4895366

Marketing, pretplata / Marketing, subscriptions:

glasnik@hazu.hr

Glasnik HAZU izlazi dva puta godišnje

Cijena jednog broja 25 kuna

Godišnja pretplata: 40 kuna (uključena poštarina)

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Poslovni račun broj HR5123600001101541734 kod

Zagrebačke banke d.d., Zagreb

Redakcija ovog broja zaključena je 31. siječnja 2017.

Tiskanje *Glasnika HAZU* novčano je potpomogla
Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

2 Uvodna riječ predsjednika HAZU / Foreword by the President

*Akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti*

5 Tema broja / Feature

**Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Strossmayerova
primjerena kuća / Croatian Academy of Sciences and Arts –
Strossmayer's Befitting House**

Akademik Andrija Mutnjaković

15 Razredi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti / Academy Departments

IV. Razred za medicinske znanosti HAZU / IV. Department
of Medical Sciences

Akademik Marko Pečina

19 Znanstveni zavodi HAZU / Institutes for Scientific Research

Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s
Područnom jedinicom u Puli / Institute for Historical and
Social Sciences in Rijeka with The Local Unit in Pula

Sanja Holjevac

25 Muzeji, galerije i zbirke HAZU / Museums and Galleries of the Croatian Academy

Kabinet grafike HAZU / Department of Prints and Drawings

Slavica Marković

31 Projekti HAZU / Academy Projects

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti –
DiZBi.HAZU / The Digital Collection of the Croatian Academy
of Sciences and Arts – DiZBi.HAZU

Vedrana Juričić

35 Blago Knjižnice, Arhiva i zbirke HAZU / The Treasures of the Academy Library, Archives and Collections

*Fra Angelico: Stigmatizacija svetoga Franje Asiškoga i smrt svetoga
Petra Mučenika / Fra Angelico: Stigmatisation of St. Francis of Assisi
and the Death of St. Peter Martyr*

Ljerka Dulibić

39 Izlog izdanja HAZU / Academy Editions

Nenad Vekarić: *Vlastela grada Dubrovnika* / Nenad Vekarić:
The Nobility of Dubrovnik

Ivana Lazarević

45 Međunarodna suradnja / International Collaboration

Humanističke znanosti u Europskom istraživačkom prostoru –
HERA / Humanities in the European Research Area – HERA

47 Izjava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti / Statement by the Croatian Academy of Sciences and Arts

49 Novosti / News

51 Kronika / Past Events

Novi članovi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabrani
2016. / New Members of the Croatian Academy of Sciences and Arts
elected in 2016

Nagrade i priznanja / Prizes and Awards

Događanja u HAZU u 2016. / Events at the Croatian Academy in 2016

92 Suradnici u ovom broju *Glasnika HAZU* / Contributors in this Issue

92 Popis likovnih priloga / Figures and tables

Uvodna riječ predsjednika HAZU

Ove godine navršava se 25 godina od međunarodnog priznanja samostalne Republike Hrvatske – krune višestoljetne borbe Hrvata za svoju državnost i nacionalni identitet. Stoljećima su se naraštaji hrvatskog naroda borili za punu afirmaciju Hrvatske i njenih sveukupnih potencijala, no tek je uspostava samostalne hrvatske države i njeno međunarodno priznanje omogućilo da se Hrvatska afirmira pod svojim nacionalnim imenom i postane ravnopravan član međunarodne zajednice. Stoga smo mi koji smo doživjeli ostvarenje tisućljetnog sna, osamostaljenje i priznanje Hrvatske, doista privilegiran naraštaj.

Danas se tih teških dana treba sjećati, ali Hrvatska svoje snage i energiju ne smije odviše gubiti na preživjele sukobe i podjele iz prošlosti već se treba okrenuti razvoju i napretku. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti tome daje aktivan doprinos. Vrijedi podsjetiti da je 8. listopada 1991., na dan kada je Hrvatski sabor raskinuo sve državne veze s Jugoslavijom, Akademija donijela *Deklaraciju o hrvatskom nacionalnom interesu povodom oružanog napadaja na Hrvatsku*. U njoj se, uz ostalo, poručuje: *Naš nacionalni interes nije u ratu – koji nam je nametnut mimo prava i poštenja – ni u obračunavanju, nego u mirnom i što bržem razvoju zemlje i ljudi u njoj. A četiri dana nakon što su Hrvatsku priznale zemlje Europske zajednice, 19. siječnja 1992., Predsjedništvo HAZU donijelo je izjavu u kojoj se optimistički govori o razvoju Hrvatske: Dok su još mnoga područja Hrvatske okupirana, naše misli i naponi najviše se usmjeruju na obranu domovine, a u to ide ponajprije očuvanje onog duha koji je Hrvatsku očuvao preko tisućljeća protiv svakojakih najezda, pritisaka i raskućivanja.*

Bilo na fronti, na tribini ili ateljeu, mi znanstvenici i umjetnici nastojimo djelovati jedinstveno kao protagonisti univerzalnih, humanih načela koji će i u našem rasplamsanom domoljublju u koštac s okrutnim neprijateljima pribaviti konačnu pobjedu. A nakon toga neće biti ni predaha ni zastoja u entuzijazmu oslobođenog naroda. On će znati obnoviti i preporoditi svoju lijepu domovinu pametno iskorišćujući sve njezine prirodne mogućnosti, preporodnim će učiniti sve baštinjeno, sve što je donedavna bilo potisnuto ili krivo, štoviše, naopako shvaćeno, što je danas pod granatama i bombama neshvatljive mržnje surova osvajača.

Hrvatska je pobjednička zemlja koja zbog svojih prošlih i budućih naraštaja nema pravo na malodušnost. Stoga je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 2013. osnovala Odbor za zaštitu dobara od nacionalnog interesa sa zadaćom valoriziranja najvažnijih hrvatskih prirodnih i kulturnih dobara kako bi ih se moglo staviti u funkciju razvoja, što je jedan od najvažnijih i najdalekosežnijih Akademijinih pothvata u proteklo stoljeće i pol njezina postojanja. Krajem 2016. Akademija je javnosti predstavila knjigu *Hrvatska prirodna bogatstva – zaštita i odgovorni razvoj* s opsežnim popisom i analizom prirodnih bogatstava od nacionalnog interesa te prijedlozima za njihovu zaštitu i racionalno iskorištavanje. Ta publikacija temelj je svakog budućeg promišljanja budućnosti i razvoja Hrvatske, a uslijedit će i objava knjige s popisom hrvatskih kulturnih dobara. U skladu sa svojim poslanjem, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti time stvara pretpostavke za buduće društvene procese usmjerene prema izgradnji bolje i naprednije Hrvatske.

Akademik Zvonko Kusić
Predsjednik Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti

Foreword by the President

This year marks the 25th anniversary of the international recognition of the Republic of Croatia, which was a crowning moment in the centuries-long struggle of the Croatian people for their sovereignty and national identity. For centuries, generations of Croats fought for the full affirmation of Croatia and all of its potential. However, the establishment of an independent state and its recognition was a crucial step in enabling Croatia to gain affirmation under its national name and to become an equal member of the international community. We, who have lived to see the fulfilment of the centuries-long dream of Croatian independence and acknowledgment, can consider ourselves a privileged generation. These days should be remembered today, but Croatia should not waste too much strength and energy on the conflicts and divisions experienced in the past. Instead, our efforts should be dedicated to development and progress. The Croatian Academy of Sciences and Arts has actively been contributing to that goal. It should be mentioned that on 8 October 1991, when the Croatian Parliament cut all the legal and political ties with Yugoslavia, the Croatian Academy issued the Declaration on the Croatian National Interest motivated by the armed attack on Croatia.

The Declaration stated that, *Our national interest is neither to wage war – which has been forced on us with the utmost disregard for legal and ethical considerations – nor to settle old scores but to have a peaceful and fast development of the country and its people.* On 19 January 1992, four days after Croatia's recognition by the countries of the European Union, the Academy Presidency issued a statement in which they optimistically spoke about Croatia's development: *With numerous parts of Croatia still occupied, our thoughts and efforts are mostly directed at defending our homeland, which primarily includes safeguarding the spirit that kept Croatia alive through centuries of various at-*

tacks, pressures and impoverishment. Whether on the battlefield, at round tables or in studios, scientists and artists try to act in unity as representatives of universal and human principles, which will, spurred by our ardent patriotism, lead us to the final victory in battles against a fierce enemy. After that, there will be no repose and no suspense in the enthusiasm of a liberated nation. People will know how to restore and revive their beautiful country by intelligent use of all its natural resources. They will breathe life into its heritage, into everything that was hitherto suppressed, claimed as wrong, or, moreover, largely misunderstood, and everything that has been targeted with bombs and shells by cruel invaders and their incomprehensible hatred.

Coming out a winner, Croatia is a country that for the sake of its past and future generations cannot allow itself to be despondent. Therefore, the Croatian Academy of Sciences and Arts founded in 2013 the Committee for the Protection of Goods of National Interest whose goal was to determine the most important Croatian natural and cultural assets in order to turn them into resources for the country's development. This goal has been one of the Academy's most important and far-reaching endeavours in the hundred and fifty years of its existence.

In late 2016, the Academy presented to the Croatian public the publication *Croatian Natural Resources – Protection and Responsible Development*, which contains an extensive list and analysis of natural resources of national interest and suggestions for their protection and rational use. This publication, together with an upcoming book that will contain a list of Croatian cultural assets, forms a basis for future ideas and plans about Croatia's future and development. In accordance with its mission, the Croatian Academy of Sciences and Arts thereby creates preconditions for future social processes that will support and enhance the creation of a better and more progressive Croatia.

Professor Zvonko Kusić, MD, PhD
President of the Croatian
Academy of Sciences and Arts

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Strossmayerova *primjerena kuća*

Akademik **Andrija Mutnjaković**

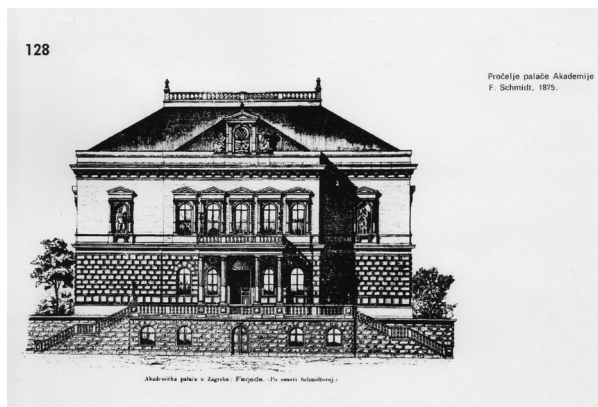
Sredinom XIX. stoljeća afirmirala se među hrvatskim umnicima ideja o osnivanju nacionalne Akademije, a tu ideju svesrdno je podupro 29. travnja 1861. đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer zanosnom poslanicom Hrvatskom saboru: *Akademija znanosti ima biti umovima, koji se poput orla na krilima uzvišenog duha svoga pod oblake dižu, najplemenitiji cilj radnje duševne.* Trebalo je proteći još pet godina da bi car i kralj Franjo Josip odobrio osnivanje Akademije, pa se tek godine 1875. započela ostvarivati ideja o gradnji Akademijine palače. Strossmayer je opet preuzeo inicijativu darovanjem pozamašne svote od 40 tisuća forinti i svoje bogate zbirke od oko 300 vrijednih slika starih majstora kao početnoga kapitala za gradnju palače. Darovnicu je popratio sugestijom kojoj je bilo teško odoljeti: *Imajući slavna Akademija ovu pripomoć, na koju možete od danas računati, ne će joj, nadam se, teško biti, namaknuti ostalo, što još treba, da si sagradi primjerenu kuću. Smie se imenito nadati, da će slavno zastupstvo našega glavnoga grada, kojemu je od takovih zavoda najveća slava i korist, pokloniti gradilište na prikladnom mjestu i da će visoka kr. Zemaljska vlada, obzirom na to, što je zbirka umjetnina namijenjena prosvjeti upravo tako kano što zbirke narodnog muzeja, pripomoći iz zemaljskih sredstava, da će napokon, bude li potrebno, i naši imućnici pružiti svoju darežljivu ruku, koje niesu nigdje izkračivali, gdje se o promicanju prosvjete u našoj domovini radilo.* Slavni hrvatski glavni grad darovao je zemljište i novčani prilog u iznosu poput Strossmayerova, visoka Zemaljska vlada darovala je dvostruko, a i naši tadašnji

imućnici doista su bili darežljivi. I palača Akademije sagrađena je u sljedećih pet godina.

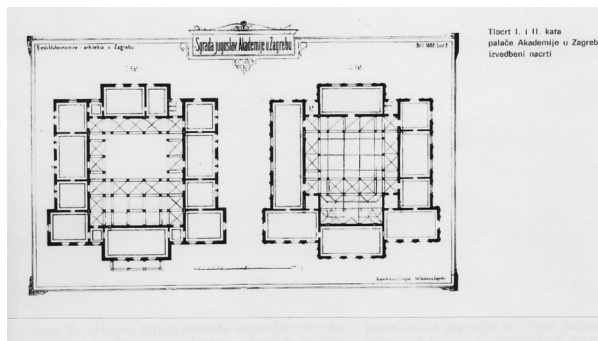
Uz darovnicu, Strossmayer je preuzeo brigu i o arhitektonskoj koncepciji palače te o odabiru arhitekta dostojnog osmišljanja palače kao *primjerene kuće*. Arhitektoniku palače sâm je definirao u okviru svog istančanog razumijevanja umjetnosti, a time i arhitekture. Strossmayer je cijenio antičku arhitekturu kao civilizacijsku kategoriju, s time da mu ta poganska arhitektura nije bila prihvatljiva kao uzorak gradnje kršćanske crkve: kršćanska arhitektura razvijala se kao negacija antike u smislu bizantskog, romaničkog i gotičkog stila, a zatim kao renesansna revitalizacija antičkog stila, koji se postupno transformirao u njemu antipatičnu baroknu kićenost. Stoga je zahtijevao da se arhitektura njegove stolne crkve u Đakovu koncipira kao suvremena pročišćena inačica romaničke arhitekture, a arhitektura njegove župne crkve u Osijeku kao inačica gotičke arhitekture. U doba tih Strossmayerovih promišljanja Europom je dominirao stil historicizma u arhitekturi temeljen na reinterpretaciji gotičke, ali vrlo često i na obnovi renesansne, a time i klasične grčko-rimske arhitekture. Strossmayer je cijenio renesansnu umjetnost i razumijevao renesansnu arhitekturu kao izraz novovjekovnog humanizma te znanstvenog i umjetničkog progressa, stoga je upravo renesansni arhitektonski stil smatrao primjerenim kao model koncipiranja njegove *primjerene kuće*, palače Hrvatske akademije.

Opredjeljujući se za historicizam, Strossmayer je izabrao i svog arhitekta: arhitekt je morao biti tada

najrenomiraniji arhitekt historicizma u Carevini, cijenjeni dvorski arhitekt Friedrich von Schmidt. Kao izraziti neogotičar Schmidt je u to vrijeme dovršavao svoj kulturni projekt zgrade *Rathausa* u Beču, oblikovane kao forsirane imitacije raskošnoga gotičkog stila. No, Schmidt u nije bila strana ni renesansa: boravio je dvije godine u Milanu (1858. – 1859.) kao profesor arhitekture i obnovitelj tamošnje monumentalne srednjovjekovne bazilike Sant`Ambrogio, uz koju se nalaze dva dvorišta okružena renesansnim arkadama. Arkade je oblikovao u dorskom i jonskom antičkom stilu arhitekt Bramante oko 1492. Nije nevažno napomenuti da je Bramante izučio zanat pod tutorstvom majstora Lucijana Vranjanina (*Luciano Laurana*), arhitekta hrvatskog podrijetla nezaobilaznog u razvoju renesansne arhitekture, na gradnji Vojvodske palače u Urbinu i da su te milanske arkade dorađena repeticijska Vranjaninovih arkada dvorišta urbinske palače. Ta renesansna obavijest nije bila Schmidt u dovoljna, te je svog mladog suradnika (1872. – 1879.) Hermanna Bolléa poslao u Rim da prouči rimsku renesansnu arhitekturu. Na osnovi tako sakupljenih spoznaja Schmidt se opredijelio za ideju da u okviru teza historizma i programskog zahtjeva biskupa Strossmayera projektira zgradu Akademije kao suvremenu reinterpretaciju renesansne arhitekture.

FRIEDRICH VON SCHMIDT,
PRVI PROJEKT ZGRADE AKADEMIJE (NA GORNJEM GRADU) /
FRIEDRICH VON SCHMIDT,
FIRST DESIGN FOR THE ACADEMY PALACE (IN THE UPPER TOWN)

FRIEDRICH VON SCHMIDT, TLOCRT PALAČE AKADEMIJE / FRIEDRICH VON SCHMIDT, GROUND PLAN OF ACADEMY PALACE

Prvotni projekt zgrade Akademije Schmidt je izradio već godine 1875. za lokaciju na Gornjem gradu, i to na području i sada postojećeg perivoja Grič. Bila je to zamisao Isidora Kršnjavog u sklopu tadašnje urbanističke ideje da se obnovi i dogradi reprezentativnim zgradama cjelovito južno pročelje Gornjega grada i time ostvari dostojanstvena i atraktivna panorama Griča, kao povijesne jezgre grada Zagreba. Ideja je svakako bila plemenita, no Gričani su se sebično usprotivili gradnji palače zahtijevajući da se park sačuva kao njihovo šetalište. Projektirana palača bila je skromnih komornih dimenzija i pretežno namijenjena galeriji umjetnina te nije zadovoljavala ambicije gradnje reprezentativne palače Akademije i programiranog smještaja arheološke zbirke. Stoga je godine 1877. Schmidt izradio novi znatno povećani projekt Akademije koji je zahtijevao daleko veći slobodni prostor, te je za njenu lokaciju izabrana južna strana zacrtanog perivoja Zrinjevca u Donjem gradu.

Arhitektonska koncepcija prvog projekta izrazito je ispunjavala renesansni program biskupa Strossmayera: pravilna dvoetažna četverokutna zgrada sa središnjim atrijem i renesansnim pročeljima komponiranim od robusnoga kamenog suterena i prizemlja upotpunjenog prozorima s polukružnim nadvojem, glatkih zidova prvog kata s renesansnim pravokutnim prozorima u obliku rimskih edikula te balkonom i klasičnom arkadom naglašenog ulaza.

Drugi nacrt za zgradu na Zrinjercu Schmidt je izradio uz asistenciju Hermanna Bolléa i po njemu je tijekom 1878. – 1880. građena palača Akademije. Zadržana je i dalje prostorna koncepcije zgrade kvadratičnog tlocrta sa središnjim atrijem, s time da je tlocrtno i visinski znatno uvećan volumen palače. Palača sada ima tri etaže i prostrani atrij okružen trokatnim arkadama. Iznutra i izvana etaže su zasebno označene renesansnim arhitektonskim vokabularom koji je doveden do savršenstva prikladnog morfologiji rimske renesansne arhitektonike. Arhitektura vanjskih i unutarnjih ploha zgrade zapravo se sastoji od tri fasadna i tri atrijska po visini složena renesansna segmenta, pa ta renesansna kolekcija izaziva pažnju.

Budući da svako Strossmayerovo djelo ima poučnu vjersku, nacionalnu i umjetničku poruku, moguće je adekvatnu poruku iščitati i iz arhitektonske koncepcije oblikovanja Akademijine palače. Suštinski smisao gradnje palače, kao doma Akademije i galerije slika, Strossmayer je još godine 1859. navijestio svojom željom da *narodu svome namakne muzej slika te mu on bude školom i pobudom, da si još više oplemeni srce i usavrši i onako prirođeni umjetnički ukus*. Strossmayer je po Italiji kupovao i dopremao u Hrvatsku renesansne slike da narodu budu *školom i pobudom*. Renesansnu arhitekturu nije mogao kupiti u Italiji i dopremiti je u

Hrvatsku, stoga je *namaknuo/sagradio* renesansnu zgradu da i ona bude *škola i pobuda* njegovu plemeni-tom narodu. Oblikovanje Akademijine palače zapravo je školski ideogram razvitka renesansne arhitekture.

Valja to objasniti. Srednjovjekovnu arhitektoniku karakterizira stereotomsko oblikovanje, to jest gradnja kompaktnih volumena s izrezanim otvorima. Klasičnu i renesansnu arhitekturu karakterizira tektonsko oblikovanje, to jest građenje stupovima i gredama s praznim međuprostorom ili popunjenim nenosivim umetcima. Jasno da između tih dviju povijesnih koncepcija postoji evolucijsko razdoblje kao temelj formiranja novog renesansnog stila te da renesansni stil ima svoje evolucijsko sazrijevanje, koje otvara putove daljnjih istraživanja i kreacija barokne arhitekture.

Upravo naznačeni slijed razvitka renesansne arhitekture eksplicitno je prisutan na vanjskim i unutarnjim pročeljima Akademijine palače.

DETALJ PROČELJA PALAČE VENEZIJA U RIMU, PORTALE ISKLESAO HRVATSKI KIPAR IVAN DUKNOVIĆ / PALLAZZO VENEZIA IN ROME, DETAIL OF MAIN FACADE, DOORS CREATED BY CROATIAN SCULPTOR IVAN DUKNOVIĆ

Tri etaže pročelja komponirane su raznorodnim oblikovnim elementima. Prikaz razvitka renesansne arhitekture započinje stereotomskim karakteristikama pročelja prizemlja s plošno obrađenim zidom u kojemu su urezani prozori i vrata s polukružnim nadvojem. Time je ilustrirana ranorenesansna arhitektura zamišljena prema oblikovanju prizemlja (oko 1450.) rimske ranorenesansne zgrade *Palazzo Venezia*, čije je kamene portale isklesao hrvatski kipar Ivan Duknović (*Ioannes Dalmata*). Pročelje prvog kata oblikovano je također plošno obrađenim zidom, no na njemu su urezani renesansni pravokutni prozori oivičeni kame-

nim klasično formiranim okvirom. Time je ilustrirana razvijena renesansna arhitektura poput renesansnih prozora prvog kata palače *Venezia*, *Vojvodske palače u Urbinu* (oko 1460.) ili u kasnijem razvitku (oko 1490.) poput kompozicije prozora na pročelju papinske administrativne zgrade, zvane *Palazzo della Cancelleria*, koja se pripisuje arhitektu Bramanteu. Pročelje drugog kata oblikovano je tektonskom strukturom moćnih stupaca, rubnih dvostupaca i ravnih nadvoja, koji omeđuju polja s umetnutim prozorima. Time je ilustrirana arhitektura visoke renesanse prema interpretaciji pročelja Blagoslovne Lože (*Loggia delle Benedizioni*) u sastavu Lateranske bazilike (*San Giovanni in Laterano*), koju je sagradio (oko 1585.) papa hrvatskog podrijetla, Siksto V., prema projektu arhitekta Domenica Fontane i nacrtu šibenskog bakroresca Bonifacija Natale. Tu renesansnu interpretaciju pročelja palače Akademije Schmidt je znakovito potvrdio portalom palače u obliku pročelja antičkog hrama.

PROČELJE BLAGOSLOVNE LOŽE U RIMU KOJU JE SAGRADIO (OKO 1585.) PAPA HRVATSKOGA PODRIJETLA SIKSTO V. / BENEDICTION LOGGIA IN ROME, BUILT AROUND 1585 BY SIXTUS V., POPE OF CROATIAN ORIGIN, MAIN FACADE

Tri etaže atrija komponirane su također raznorodnim segmentima. Prizemna arkada formirana je robusnim pravokutnim stupcima s teškim polukružnim nadvojem. Arkada prvog kata oblikovana je kvadratnim stupovima i ravnom klasično profiliranom gredom. Time je u prizemlju oponašana masivna ranorenesansna arhitektura, a na prvom katu razvijena renesansna arhitektura, sve po uzoru na Bramanteov projekt atrija rimske crkve *Santa Maria della Pace*. Arkada drugog kata formirana je vitkim okruglim stupovima s klasičnim korintskim kapitelima, nadvišenim tankim polukružnim lukovima, asocirajući svojom lakoćom put prema baroku. Ali

i put prema suvremenoj Schmidtovoj interpretaciji tektonike ostvaren gredama i ostakljenjima stropa. Nije nevažno upoznati znakovitost gradnje uglova s tri stupa: kod polukružnih arkada renesansnih dvorišta – Brunelleschi u *Ospedale degli Inocenti*, Michelozzo u palači *Medici Riccardi* ili Bramante uz crkvu *Sant'Ambrogio* i drugi – ugaoni spoj arkada nosi jedan stup tako da se na stupu vanjske ivice lukova međusobno poništavaju i time ostvaruju nerealan statički dojam. Lucijan Vranjanin taj je problem konstruktivno uspješno riješio kod dvorišnih arkada urbinske Vojvodske palače tako da dvije strane arkada završavaju na dva zasebna stupa koja povezuje središnji stupac. To se trostuplje smatra bitnom Vranjaninovu inovacijom koja je došla do izražaja i u atriju Hrvatske akademije.

Zgrada Hrvatske akademije dovršena je godine 1880., te je 21. listopada u njoj održana prva sjednica, na kojoj je konstatirano da je *sgrada građena u slogu talijanske renaissance, kako je preuzvišeni pokrovitelj želio*. Želio je i uspio sagraditi Akademiju prema kulturnim djelima vrhunskih renesansnih arhitekata, a među njima i Luciana Laurane, rođenog u Vrani (latinski *Urana*) na Vranskom jezeru (*Lago dela Urana*), čije je prezime Ivan Kukuljević Sakcinski imenovao prema hrvatskom nazivu mjesta rođenja: *Vranjanin*. Poznato je da je Lucijanov otac Martin bio zadarski kamenoklesar, a o njegovu etničkom podrijetlu rječi to govori podatak da su ga u Urbino zvali Schiavone, što je bio sinonim za Hrvata. Strossmayer je mogao upoznati epohalni Vranjaninov opus bilo u Italiji, bilo iz Kukuljevićeve knjižice *Lucijan Martinov Vranjanin, graditelj 15. vijeka* (Zagreb, 1866.), pisane o životu i djelih našega toli slavnoga umjetnika, koji je pomogao preporod umjetnostim u Italiji. Upravo je stoga u Strossmayerovoj *primjerenoj kući* ugrađena i arhitektonika Lucijana Vranjanina, da si *narodu svome ... još više oplemeni srce i usavrši i onako prirodni umjetnički ukus*. ●

LUCIJAN VRANJANIN, UGAONI STUP ATRIJA VOJVODSKE PALAČE U URBINU / LUCIJAN VRANJANIN, DUCAL PALACE IN URBINO, CORNER COLUMN IN ATRIUM

DRUGI KAT AKADEMIJINE PALAČE 1930. / SECOND FLOOR OF THE ACADEMY PALACE AT 1930

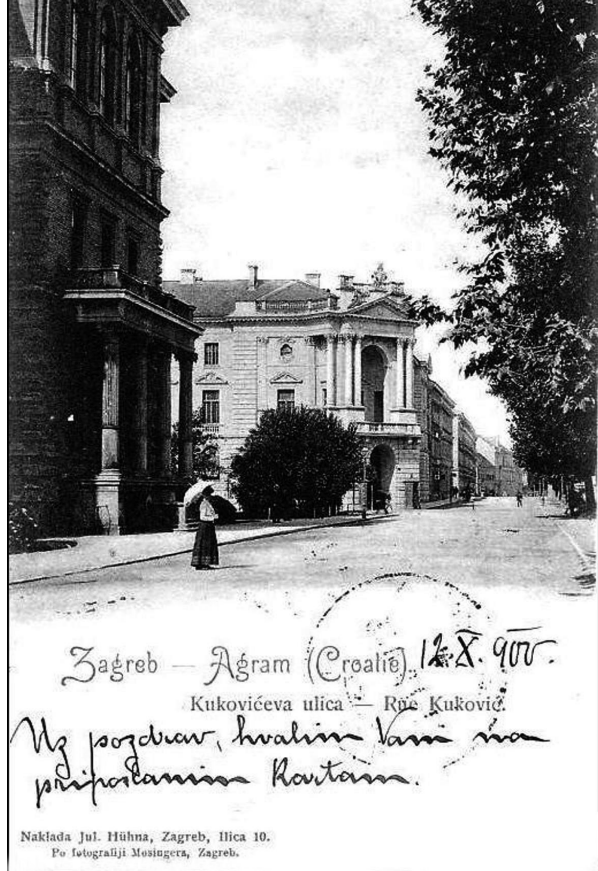

Croatian Academy of Sciences and Arts – Strossmayer’s Befitting House

Bishop Josip Juraj Strossmayer’s ideas and financial donations greatly contributed to the establishment of the Croatian Academy of Sciences and Arts and to the construction of the Academy Palace. The building was conceived in the second half of the 19th century when architecture in Croatia was dominated by revival styles. Since Renaissance was a style that symbolised artistic and scientific progress, Strossmayer chose it for the Academy Palace and commissioned Viennese architect Friedrich von Schmidt and his associate Hermann Bollé to design the building. Renaissance principles were consistently followed in designing the exterior facades and atrium arcades. Particular appearance of their floors arose from the wish to represent different periods in the development of Renaissance architecture and to use Ancient Roman elements. The ground floor has a row of semi-arched windows piercing a flat and unarticulated wall and is similar to the early Renaissance ground floor of the Palazzo Venezia in Rome whose doors were created by Croatian sculptor Ivan Duknović (Ioannes Dalmata). The first floor’s main façade contains rectangular windows with Classical frames resembling Renaissance windows on Bramante’s *Palazzo della Cancelleria*.

The front façade of the second floor was designed as a beam and column structure with inserted windows, resembling examples of High Renaissance architecture such as the Sixtus V’s Benediction Loggia located next to the Lateran Basilica, which was a work of the pope’s favourite architect Domenico Fontana and Šibenik-born printmaker Natale Bonifacio.

The same stratification can be discernible on the atrium arcades. The ground-floor arcades shaped with robust columns and heavy semi-circular arches surmounted by light columns with an entablature on the first floor recall Bramante’s arcades in the courtyard of the church of *Santa Maria della Pace*, which show features of the Early and High Renaissance styles. Slender columns and light arches on the second floor of the atrium represent High Renaissance architecture. These Renaissance features of the Academy’s building indicate contributions made to the building, but also to the development of Italian Renaissance architecture, by Donato Bramante who grew as an architect by working on the Ducal Palace in Urbino, by Lucijan Vranjanin (*Luciano Laurana*) who designed the Urbino building and by Pope Sixtus V whose background, as well as that of Vranjanin, can be linked to Croatia. ●

FOTOGRAFIJA AKADEMIJINE PALAČE IZ 1900. /
PHOTOGRAPHY OF ACADEMY PALACE AT 1900

ARHEOLOŠKI MUZEJ U ATRIJU AKADEMIJINE PALAČE 1925. /
ARCHEOLOGICAL MUSEUM AT THE ATRIUM OF THE ACADEMY
PALACE AT 1925

JOSIP JURAJ STROSSMAYER O PALAČI AKADEMIJE NA SVEČANOSTI NJENA OTVORENJA 9. STUDENOGA 1884.

Krasna i uzorita zgrada, koja i vanjskom i unutarnjom ljepotom svojom cijelomu narodu, a Akademiji napose na slavu i diku služi. Ona je osobit ures prestolnoga našega grada, koji opredjeljenje ima, da u ovo naše doba uskrisi i obnovi neumrlu slavu slavnoga našega Dubrovnika, koji je

znao i umio i tada zublju prosvjete i slobode u vis dignuti i plamteću uzdržati, kada je svuda unaokolo na Balkanskom poluotoku gusta tama neznanstva i sužanjstva ležala. Ako se takve zgrade, ko što je ova, u stolnom gradu našem širile budu, grad će naš ubrzo ne samo nutarnjim bićem i opredjeljenjem svojim, nego i vanjskim licem i oličjem slavni i neumrlu naš Dubrovnik zamijeniti, ili, kad sam već prije hrvatsku našu domovinu na Balkanskom poluotoku prispodobio Toskani, to će zgrade ovoj našoj akademičkoj zgradi slične, kada se uzmnože, pretvoriti stolni naš grad, ako Bog da, makar i u čednoj mjeri, u lijepu i uzoritu Florencu. Hvala Bogu, da je tako!

JOSIP JURAJ STROSSMAYER'S WORDS ABOUT THE ACADEMY PALACE ON THE DAY OF ITS INAUGURATION ON 9 NOVEMBER 1884

This fine and admirable building, with its beauty both within and without, brings glory and pride to our entire nation, and particularly to the Academy. It is an exceptional adornment of our capital, a city determined to revive and restore the eternal glory of our famous Dubrovnik, which knew and could raise the torch of enlightenment and freedom high into the air and keep its flame burning at the time when the Balkan Peninsula was overshadowed by a dark cloud of ignorance and enslavement.

If our city had more such buildings as this, it would soon stand in for our famous and imperishable Dubrovnik, not only with its inner being and intention but also with its exterior appearance. Once before I compared our Croatian homeland on the Balkan Peninsula to Tuscany, and when buildings similar to that housing our Academy multiply, they will turn our capital, God willing, even modestly, into a beautiful and wonderful Florence. God grant it be so!

ARHITEKT VIJEĆNICE GRADA BEČA

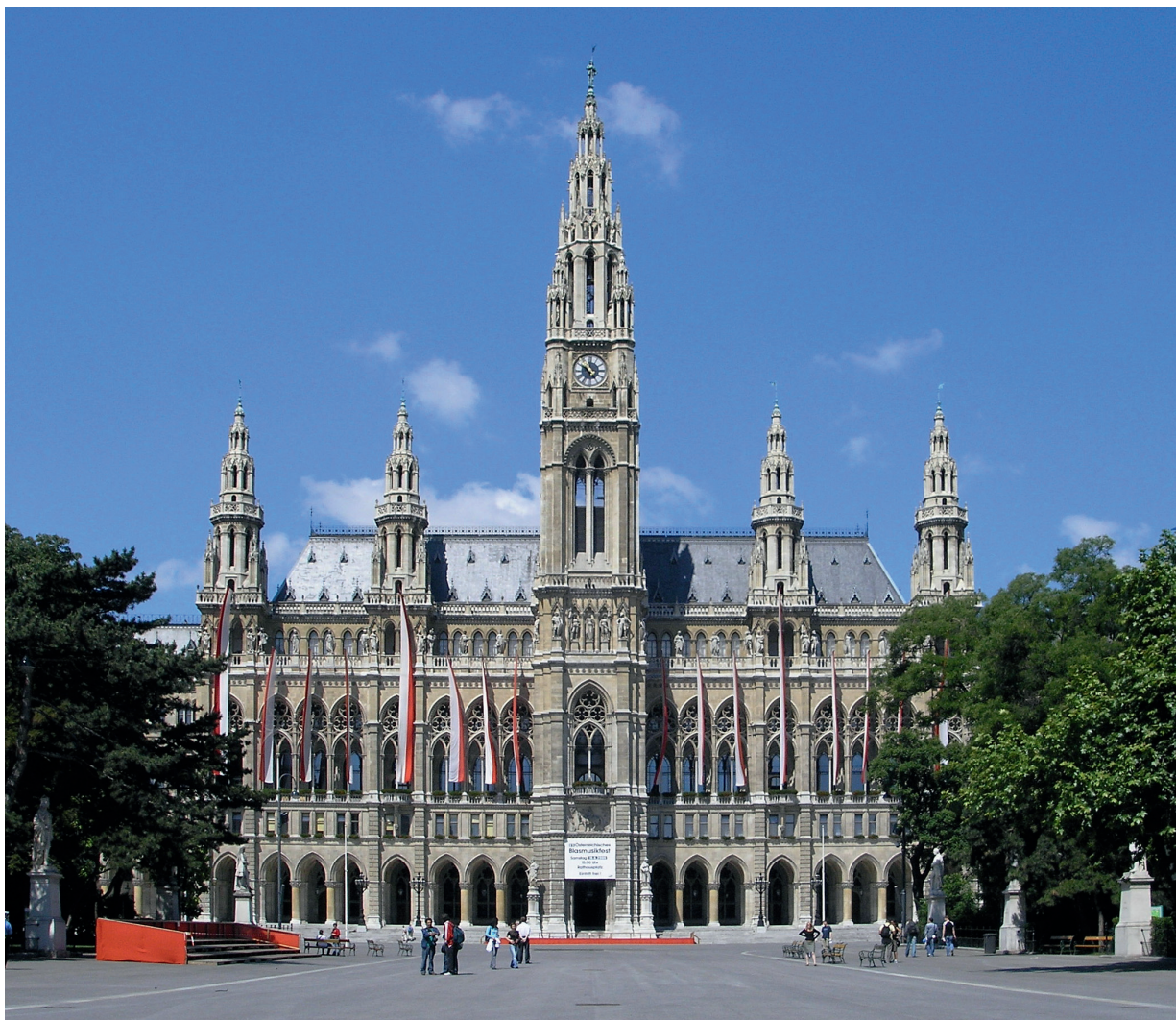
Arhitekt Akademijine palače u Zagrebu **Friedrich von Schmidt** (1825. – 1891.) u europskoj je kulturnoj javnosti poznat kao arhitekt jedne od najljepših zgrada u Beču – Gradske vijećnice (*Rathaus*), sagrađene u neogotičkom stilu. Smještena je nasuprot glasovitog bečkog *Burgtheatra*, na trgu nazvanom po slavnom arhitektu: Friedrich-Schmidt-Platz. Izgradnja bečke Vijećnice trajala je 1872. – 1883. Prostire se na ukupno 113.000 m², duga je 152 m, a široka 127 m te ima 1.575 prostorija s 2.035 prozora. Danas je Rathausplatz najčešće mjesto održavanja različitih priredaba, poput Filmskog festivala (*Rathausplatz Film Festival*), koji se od 1991. održava svake godine u srpnju i kolovozu, s tematskim težištem na klasičnoj glazbi.

DVORANA ZA PRIMANJA / FESTIVAL HALL

ARCHITECT OF THE CITY HALL IN VIENNA

The architect who designed the Academy Palace in Zagreb, **Friedrich von Schmidt** (1825 – 1891), is otherwise known to the arts public in Europe as the architect of one of the most beautiful Viennese buildings, built in Neo-Gothic – the City Hall (Rathaus). The building is located at Friedrich-Schmidt Platz, a square that was named after the esteemed architect, facing Vienna's famous Burgtheater. It was built from 1872 to 1883 and has a total floor space of 113,000 square metres. It is 152 m long, 127 m wide and contains 1 575 rooms lit with 2 035 windows. Today, the Rathausplatz is most frequently used for various types of events, such as the Rathausplatz Film Festival, which has been held each year since 1991, in July and August, and which shows films dealing in different ways with classical music.

DANAŠNJI IZGLED PALAČE

U današnjem izgledu Akademijine palače vide se i neke kasnije preinake, kako na pročelju, tako i u samoj unutrašnjosti zgrade. Kako je vidljivo iz Schmidtova projekta iz 1877., vanjsko je stubište bilo jednoredno i situirano između dva stupa ulaznog trijema. Njegova se situacija poklapala sa središnjom osi zrinjevačke promenade. U unutrašnjosti taj se pravac kretanja nastavljao na strmo stubište koje je vodilo posred osi zgrade na polukat, odakle su stube s lijeve i s desne strane vodile do prvog kata. Takav je raspored osmišljen da bi se prostor atrija, u kojem je bila smještena arheološka zbirka, odvojio od ostalog prostora. Preseljenjem Arheološkog muzeja godine 1945. u palaču Vranczy-Hafner, gdje se i danas nalazi, postupno se počelo razmišljati o uklanjanju unutarnjeg, strmog stubišta. Taj je zahvat ko-

načno i realiziran 1947. – 1948., kada je arhitekt Ivo Župan (Lovinac, 1909. – Zagreb, 2000.) adaptirao stubište, kako vanjsko, u punoj širini balkona i ulaznog trijema, tako i unutarnje, koje je postavljeno s obiju strana ulaza na prvi kat, a otvaranjem vrata na mjestima obaju sporednih prozora proširen je pristup Akademiji. Otvaranjem atrija uspostavljena je bolja komunikacija između unutrašnjeg prostora i vanjskog prostora zrinjevačkog parka. U tom je razdoblju izvedeno opločavanje istarskim kamenom galerija na prvom i drugom katu, stubišta, atrija i predvorja, a kamenom su obloženi i stupovi u atriju i predvorju. Godine 1982. vanjsko je stubište prošireno do širine rizalita na pročelju zgrade, a palača je u cijelosti obnovljena 2000., kada su izmijenjeni dotrajali kameni profili i dekorativni elementi na svim fasadama zgrade.

THE PRESENT-DAY ACADEMY PALACE

The present-day Academy Palace is the result of subsequent modifications, both on the front elevation and in the interior. According to Schmidt's design of 1877, the entrance stairs had been one-row and located between two pillars of the entrance porch. It corresponded with the central axis of the Zrinjevac promenade. In the interior, the line of movement proceeded to steep stairs, located along the axis of the building and leading toward the mezzanine, from where the stairs proceeded – left and right – to the first floor. Such an arrangement was created in order for the atrium, which housed the Archaeological Museum collection, to be isolated from the rest of the building. After the Archaeological Museum was relocated to the Vranyczany-Hafner Palace, in which it is still housed, thought gradually began to be devoted to the elimination of the steep interior stairs. In 1947/1948, this intervention finally implemented; the architect Ivo Župan (Lovinac 1909 – Za-

greb 2000) undertook the remodelling of the stairs, both the exterior (to correspond to the width of the balcony and the entrance porch) and the interior (approaching the first floor from both sides), whilst by the introduction of doors instead of the former side windows, the approach to the Academy was made broader. By the opening of the atrium, communication was established between the interior space of the Academy Palace and the exterior space of Zrinjevac Park. In that period, the galleries on the first and the second floor as well as the stairs, the atrium and the entrance-hall were clad in Istrian stone, and the pillars in the atrium and the entrance-hall were faced in stone. In 1982, the entrance stairs were broadened to correspond to the width of the avant-corps at the front elevation of the Palace. The Palace in its entirety was restored and renovated in 2000, when every dilapidated stone ornament and decorative element was replaced.

THEODOR WICKERHAUSER

IV. Razred za medicinske znanosti

Akademik **Marko Pećina**

Razred za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti samostalno djeluje od 1950. u okviru Akademije. Do tada su medicinari djelovali u sklopu Matematičko-prirodoslovnog razreda, koji je bio jedan od tri razreda utemeljena prilikom osnivanja Akademije. Tako je liječnik Josip Schlosser Klekovski (1808. – 1882.) izabran za Akademijina člana kao botaničar i entomolog, a liječnici su birani i u ostale Akademijine razrede. Liječnik Milivoj Dežman Ivanov (1873. – 1940.), zaslužan po svojim prinosima borbi protiv tuberkuloze, izabran je primjerice u Umjetničkom razredu kao književnik (dop. član 1928., red. član 1931.). Prvi liječnik koji je biran u Akademiju kao predstavnik medicinskih znanosti (1928.) bio je poznati kirurg prof. dr. Teodor Wickerhauser (1858. – 1946.), koji je bio i jedan od utemeljitelja i prvih profesora Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Tijekom 1930. izabrani su prvi liječnici članovi u Matematičko-prirodoslovnom razredu, i to: Albert Botteri (dop. član 1930.), Karlo Radoničić (dop. član 1930.), Božidar Špišić (dop. član 1930.), Ante Šercer (dop. član 1930., red. član 1937.), Božo Peričić (dop. član 1938.) i Milislav Demerec (dop. član 1939.).

Nakon što je 1947. osnovan Odjel za prirodne i medicinske nauke, njegovim su prvim članovima postali: Branimir Gušić (red. član 1947.), profesor otorinolaringologije, i Franjo Kogoj (red. član 1947.), profesor dermatovenerologije Medicinskog fakulteta u Sveučilišta Zagrebu. Andrija Štampar (red. član 1947.), profesor socijalne medicine, izabran je tada u Odjelu za filozofiju i društvene nauke. Prvi predstavnik veterinarske medicine u Odjelu za prirodne i

medicinske nauke postaje Ivo Babić (dop. član 1948., red. član 1950.), profesor Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, a zatim članom Odjela postaje i Dragutin Perović, anatom (red. član 1948.), profesor Medicinskog fakulteta u Zagrebu, koji je održao prvo povijesno predavanje u auli Sveučilišta u Zagrebu 12. siječnja 1918., u povodu početka rada netom osnovanog Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1917.

Samostalni Odjel za medicinske nauke osnovan je 1950., a u njegov su sastav ušli Branimir Gušić, Franjo Kogoj, Andrija Štampar, Ivo Babić i Drago Perović te upravo izabrani članovi Franjo Durst (red. član 1950.), profesor Medicinskog fakulteta, i Božidar Oklješa (dop. član 1950., red. član 1958.), profesor Veterinarskog fakulteta.

Odjel za medicinske nauke ujedinjavao je djelatnosti Sekcije za medicinske nauke i Sekcije za veterinarske nauke, Centra za leptospirozu i Biokemijskog laboratorija Instituta za higijenu rada. Odjel je zaslužan i za osnivanje Instituta za medicinska istraživanja (IMI) 1952., koji je vodio Branko Kesić, ujedno i urednik časopisa *Arhiv za higijenu rada* pokrenutog 1950.

Odjel za medicinske nauke preimenovan je 1972. u **Razred za medicinske znanosti**, čime započinje dinamično razdoblje djelovanja članova Razreda unutar Akademije, i to pretežno preko osnovanih odbora, od kojih kao prvoosnovane treba navesti: Odbor za tumore, Odbor za traumu te Odbor za imunologiju i alergologiju, a zatim i Odbor za kronične bolesti kardiovaskularnog i respiratornog sistema te Odbor za biološke preparate i infektologiju. Danas u okviru Razreda djeluje deset odbora s nekoli-

ko stotina članova, među kojima su i najistaknutiji znanstvenici i stručnjaci iz Hrvatske i inozemstva.

Iz popisa odbora koji danas djeluju u okviru Razreda za medicinske znanosti, a voditelji kojih su redoviti članovi ili članovi suradnici Razreda, najbolje se vidi sveobuhvatnost djelovanja Razreda u području humane, veterinarske i dentalne medicine, a to su: Odbor za alergologiju i kliničku imunologiju (D. Dekaris); Odbor za animalnu i komparativnu patologiju (J. Madić); Odbor za aterosklerozu (Ž. Reiner); Odbor za kardiovaskularne bolesti (I. Čikeš); Odbor za medicinu rada, športa i zdravstvenu ekologiju (M. Šarić); Odbor za genomiku i proteomiku u onkologiji (Z. Kusić); Odbor za tumore (I. Prpić); Odbor za neuroznanost i bolesti mozga (I. Kostović); Odbor za orofacijalne bolesti (J. Aurer-Koželj) i Odbor za medicinsku leksikografiju (M. Judaš).

Članovi Razreda nastavljaju rad na realizaciji brojnih istraživačkih projekata i izvan odbora Razreda i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te objavljuju rezultate u domaćim i stranim publikacijama pridonoseći tako razvitku i afirmaciji humane, veterinarske i dentalne medicine na području Hrvatske, ali i u širem međunarodnom kontekstu.

Tijekom Domovinskog rata članovi Razreda uključuju se u niz akcija za priznanje Republike Hrvatske i zaustavljanje agresije.

Unutar Akademije prepoznato je djelovanje Razreda za medicinske znanosti, što potvrđuje i činjenica da su čak tri člana birana za predsjednika Akademije: Andrija Štampar (1947. – 1958.), Ivo Padovan (1997. – 2003.) i Zvonko Kusić (2011. –), tri člana za potpredsjednike: Franjo Kogoj (1958. – 1972.), Branko Kesić (1978. – 1985.) i Ivo Padovan (1992. – 1997.), a dva člana obnašala su dužnost glavnog tajnika Akademije: Branimir Gušić (1947. – 1950.) i Slavko Cvetnić (2004. – 2010.), dok su glavni tajnici bili i medicinari iz Razreda za prirodne znanosti Nikola Škreb (1972. – 1973.) te Andrija Kaštelan (1998. – 2003.). Sadašnji glavni tajnik Pavao Rudan (2011. –) također je medicinar iz Razreda za prirodne znanosti.

U okrilju Razreda za medicinske znanosti odvija se i rad Odsjeka za povijest medicinskih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti, a funkciju upraviteljice obnaša prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić. Povjesničari medicine iz Akademijina Odsjeka, počevši od prof. dr. sc. Mirka Dražena Grmeka, dopisnog člana Akademije, preko Lavoslava Glesingera i Biserke Belicze do Stelle Fatović-Ferenčić, sudjelovali su u kontinuitetu tijekom niza godina u prikupljanju i čuvanju građe i predmeta vezanih uz medicinsku baštinu (slika 2), što je rezultiralo i inicijativom za osnutak muzejske zbirke medicine i farmacije te je **Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU** službeno i osnovan rješenjem Ministarstva

kulture Republike Hrvatske od 7. srpnja 2014. Akademija mu je namijenila prostor površine oko 300 m² u prizemlju dvorišne zgrade u Gundulićevoj ulici 24. Upraviteljica Muzeja jest Silvija Brkić Midžić, viša kustosica, voditelj je Muzeja akademik Marko Pećina, tajnik Razreda za medicinske znanosti HAZU, zamjenica voditelja prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić, a članovi Muzejskog vijeća: akademik Marko Pećina, akademik Vjekoslav Jerolimov, akademik Slobodan Vukičević, prof. dr. sc. Stella Fatović-Ferenčić, prof. dr. sc. Nikola Kujundžić, Marina Štancl, dipl. iur., i Silvija Brkić Midžić, prof.

U okrilju Razreda za medicinske znanosti jest i Zavod za imunologiju i genetiku tumora čiji je voditelj akademik Zvonko Kusić, a upravitelj prof. dr. sc. Nikola Đaković.

Razred za medicinske znanosti posljednjih godina iznimno je aktivan u publicističkoj djelatnosti i u organizaciji znanstvenih skupova, pri čemu je potrebno istaknuti stalne publikacije kao *RAD Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Medicinske znanosti*, *Rasprave za građu i povijest znanosti*, *Bolesti dojke*, *Prevenција ateroskleroze*, *Tumori prostate* itd. Posebno treba istaknuti objavljivanje zamašnog djela *Enciklopedijski rječnik humanog i veterinarskog medicinskog nazivlja*, zatim dnevnika *Andrija Štampar: Dnevnik s putovanja 1931. – 1938.* te knjige na hrvatskom i engleskom jeziku *Iz Florschützova okvira – kirurg Vatroslav Florschütz (1879.-1967.) riječju i slikom*. U organizaciji Razreda za medicinske znanosti ili pod pokroviteljstvom Razreda godišnje se održa 40-ak znanstvenih skupova, simpozija i kongresa.

Ovdje su prikazane povijest formiranja Razreda za medicinske znanosti i njegova današnja organizacijska struktura bez iznošenja rezultata postignutih tijekom djelovanja Razreda u cjelini i pojedinih njegovih članova, što se pak može vidjeti u godišnjim *Ljetopisima Akademije* i u *Spomenici* izdanoj u povodu 150. obljetnice Akademije. ●

ANDRIJA ŠTAMPAR

IV. Department of Medical Sciences

The first medical doctor to become a member of the Croatian Academy on the grounds of his professional merits was the surgeon Teodor Wickerhauser. He was elected honorary member in 1928. Since the Department of Medical Sciences had not yet been formed, in 1930, the following medical doctors were elected the first members of the Department of Mathematical and Natural Sciences: Albert Botteri, Karlo Radoničić, Božidar Špišić, Ante Šercer, and Božo Peričić. The Department changed its name during the course of time. From 1950, it was known as **The Department of Medical Sciences**. During that period, members of the 4th Department became more intensely engaged in various committees (currently there are ten), and in various scientific projects.

Since 1950, when the Department of Medical Sciences became autonomous, the following scientists have held the post of Department Secretary: Franjo Kogoj (1950–1959), Ivo Čupar (1959–1973), Branko Kesić (1973–1978), Drago Ikić (1978–1989), Ivo Padovan (1989–1991), Slavko Cvetnić (1991–1997), Dragan Dekaris (1997–2003), Zvonko Kusić (2003–2010), and Marko Pećina (2010–).

The active operation of the Department of Medical Sciences has been acknowledged within the Croatian Academy. This can be confirmed by the following facts: three members of the Department were elected Academy presidents: Andrija Štampar 1947–1958; Ivo Padovan 1997–2003;

and Zvonko Kusić 2011–; three other members held the office of Academy vice-presidents: Franjo Kogoj 1958–1972; Branko Kesić 1978–1985; and Ivo Padovan 1992–1997. Two members of the 4th Department held the post of Secretary-General of the Academy: Branimir Gušić 1947–1950; and Slavko Cvetnić 2004–2010. Two medical scientists and members of the Department of Natural Sciences – Nikola Škreb 1972–1973, followed by Andrija Kaštelan 1998–2003 – were Secretaries-General of the Academy. The present Secretary-General is yet another medical scientist and a member of the Department of Natural Sciences – Pavao Rudan, who was elected in 2011.

The Department of Medical Sciences includes the Institute for the History and Philosophy of Science and the Division for the History of Medical Sciences within this Institute. The Division initiated the establishment of the Croatian Museum of Medicine and Pharmacy of the Croatian Academy of Sciences and Arts, an idea that the 4th Department and the Academy Management Board supported. Consequently, in 2014, the Museum was established based on the decision of the Ministry of Culture of the Republic of Croatia. Furthermore, the Department is very active in its publishing activities (*Works of the Croatian Academy of Sciences and Arts* and *Discussions and Materials for the History of Science*), as well as in organising or supporting many national and international conferences, book presentations, exhibitions and so on. ●

Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli

Sanja Holjevac

Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli začetnik je i već 72 godine nositelj institutskoga znanstvenoistraživačkoga rada u području humanističkih i društvenih znanosti na sjevernojadranskom hrvatskom prostoru. Utemeljen je odlukom Predsjedništva Narodne vlade Hrvatske 28. svibnja 1945. pod imenom *Jadranski institut* sa sjedištem u Sušaku (dio današnje Rijeke), a sa zadaćom „da znanstveno i stručno proučava pitanje jadranskog primorja i to sa geografsko-historijsko-etnografskog, prometno-ekonomskog i tehničko-urbanističkog stanovišta, te da javno objavljuje rezultate svojega rada“. Vlada je time odobrila zamolbu s prijedlogom za osnivanje Jadranskoga instituta koju joj je 16. svibnja 1945. uputio organizacijski odbor što su ga činili dr. Josip Roglić, dr. Vladislav Brajković i prof. Matko Rojnić. Motiv je žurnoga osnivanja Instituta odmah po završetku Drugoga svjetskog rata bilo prikupljanje i tiskanje znanstvenih argumenata i dokumentacije za potrebe Pariške mirovne konferencije 1946. – 1947. koji će potvrditi hrvatsku pripadnost Istre, tadašnje Rijeke, dijela kvarnerskih otoka i drugih obalnih i otočnih krajeva koje je 1918. okupirala Kraljevina Italija, a potom su joj 1920. i 1924. i međunarodnopravno pripali. Ključnu su ulogu pritom imali upravo znanstvenici i stručnjaci okupljeni oko novo-

utemeljena Instituta, a neki su od njih i neposredno sudjelovali na konferenciji u Parizu (uz spomenutu trojicu utemeljitelja, to su bili npr. pravnik Juraj Andrassy, književni povjesničar Antun Barac, publicist Ive Mihovilović, svećenik i povjesničar Božo Milano-
vić, književnik i ekonomski historiograf Mijo Mirković (Mate Balota), lingvisti Petar Skok, Mirko Deanović i Fran Ramovš i dr.). Među najvažnijim prvim rezultatima toga rada znamenito je djelo *Cadastre National de l'Istrie d'après le Recensement du 1er Octobre 1945.* (1946.), sa zasebnim dodatkom *Index patronymique* (1946.), te više drugih djela Jadranskoga instituta u Sušaku o nacionalnoj i političkoj pripadnosti spornih područja, napose Istre i tzv. Julijske krajine. Početak je rada ovoga instituta ujedno i početak razvoja hrvatske historiografije o tim područjima.

Institut je 1948. ušao u sastav Akademije, te je njezina najstarija znanstvenoistraživačka jedinica izvan Zagreba. Do 1952. je Radni centar Akademijina Jadranskoga instituta u Zagrebu, kad širenjem djelokruga rada postaje njegova Druga organizacijska jedinica. Oba se instituta 1960. osamostaljuju u Akademiji. Riječki dobiva naziv Sjeverojadranski institut za etničke odnose, historiju i ekonomiju, a rad mu se odvija u okviru triju odjela: za povijest, ekonomiju te etnologiju i muzikologiju. Godine 1974. postaje Centar

za znanstveni rad, a 1978. prelazi u sastav Akademiji-na Istraživačkoga centra s nazivom Zavod za povijesne i društvene znanosti, pod kojim djeluje i danas. Od 1969. u svom sastavu ima i Područnu jedinicu u Puli. Tijekom razdoblja 1966. – 1968. u okviru instituta bio je i Centar za historiju radničkoga pokreta i NOR-a Istre, Hrvatskog primorja i Gorskoga kotara.

Rad se instituta održavao pod voditeljstvom najprije predsjednika Savjeta instituta, a zatim voditeljā, redom znamenitih znanstvenika – akademikā Milana Marjanovića, Ive Krbeka, Vladislava Brajkovića, Mije Mirkovića, Ferde Čulinovića, Dragovana Šepića, Milana Moguša te sadašnjega voditelja akademika Petra Strčića. Direktori i upravitelji bili su dr. sc. Radojica Barbačić, v. d., dr. sc. Uliks Stanger, dr. sc. Danilo Klen, v. d., dr. sc. Vjekoslav Bratulić, dr. sc. Marko Legović, mr. sc. Darinko Munić, prof. emeritus Miroslav Bertoša te sadašnja upraviteljica dr. sc. Sanja Holjevac.

Glavna je zadaća Instituta od njegova osnutka proučavanje povijesnih, gospodarskih, etnoloških, etnomuzikoloških, etničkih, crkvenih, pravnih, filoloških i drugih pitanja ponajprije vezanih uz Istru, kvarnersko područje s otocima i Gorski kotar, odnosno prostor zapadne Hrvatske. Pritom su nositelji znanstveno-istraživačkoga rada bili njegovi brojni znanstvenici i stručnjaci koji su ostavili zamjetan trag u hrvatskoj znanosti, a ovdje ih zbog ograničena opsega nije moguće sve navesti. Tako je, sa smanjenim brojem znanstvenika zbog njihova odlaska u mirovinu, prelaska u druge institucije ili smrti, i danas, kad je u Akademijinu riječko-pulskome institutu zaposleno devet djelatnika, a znanstveni je rad koncentriran na historiografska, filološka i etnološka istraživanja spomenuta prostora. U Rijeci su tri znanstvene suradnice (povjesničarka dr. sc. Maja Polić te filologinje dr.

sc. Sanja Holjevac i dr. sc. Nina Spicijarić Paškvan) i jedna stručna suradnica (etnologinja Tihomira Stepinac Fabijanić, prof.), a u Puli dva znanstvena suradnika (etnolog dr. sc. Sandi Blagonić i povjesničar dr. sc. Milan Radošević). U Zavodu u Rijeci stalno su zaposlene i administrativna tajnica (Ljudmila Valčić), knjižničarka (Hana Lencović, prof.) i spremačica (Miroslava Furlanis).

Zavod raspolaže bogatom znanstvenom knjižnicom s oko 16.500 naslova te važnom arhivskom građom, što je, osim djelatnicima Zavoda, dostupno za istraživački rad i vanjskim korisnicima. Nedavno je voditelj akademik Petar Strčić darovao Zavodu nekoliko tisuća knjiga.

Djelatnici Zavoda rezultate svojih istraživanja redovito objavljuju u domaćim i stranim znanstvenim časopisima, knjigama i drugim edicijama te o njima izvješćuju na međunarodnim i domaćim znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Aktivni su i kao sveučilišni nastavnici, kao čelnici, sudionici i članovi uredništava niza znanstveno-stručnih udruga te kao popularizatori znanosti, posebice na području Primorsko-goranske i Istarske županije. Time, na tragu svojih uglednih prethodnika, kontinuirano pridonose svojoj zajednici znanstvenim, ali i širim javnim i društvenim radom.

Temeljnu znanstvenoistraživačku orijentaciju Zavoda potvrđuje i rad na više znanstvenih projekata koji su se provodili u njemu. Izdajamo samo one iz novijega doba, npr. *Prilozi za povijest Istre, Kvarnera i Gorskoga kotara* (1991. – 1996.) voditelja mr. sc. Darinka Munića te *Prilozi za povijest zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar)* (2002. – 2006.) i *Povijest zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar, Lika)* (2007. – 2011.) voditelja akademika P. Strčića.

U izdavačkoj djelatnosti Instituta, uz spomenuta prva izdanja na francuskom jeziku, izdavaju se npr. *Anali Jadranskoga instituta* (sv. I – IV.), zajednička publikacija riječkoga i zagrebačkoga Jadranskoga

instituta, zatim zbornik *Priključenje Istre Federalnoj državi Hrvatskoj u demokratskoj Jugoslaviji 1943 – 1968* (Rijeka, 1968.), monografija *Bujština / Il Buiese* (1985.) itd., a napose znanstveni časopis *Problemi sjevernog Jadrana*, jedan od najstarijih povijesnih časopisa u Rijeci te na području Primorsko-goranske i Istarske županije. Prvi broj objavljen je 1963. pod uredništvom akademika Mije Mirkovića (Mate Balote) te Josipa Roglića i Vladislava Brajkovića, a urednici su potom bili i akademici Dragovan Šepić i Milan Moguš te Vjekoslav Bratulić. U novije doba glavni je urednik prof. emeritus Miroslav Bertoša, član suradnik HAZU, a članovi su uredništva akademici Tomislav Raukar i Petar Strčić. U dosadašnjih 15 svezaka toga časopisa objavljeni su brojni vrijedni znanstveni radovi, koji su relevantan prinos znanstvenom proučavanju i istraživanju sjevernojadranskoga hrvatskog prostora, i to u više znanstvenih područja. S obzirom na geopolitički položaj toga prostora, časopis ima i međunarodni značaj i značenje.

Institut/Zavod je organizator i suorganizator brojnih znanstvenih skupova, predstavljanja knjiga i časopisa, izložaba te drugih manifestacija u području znanosti i kulture. Izdajamo samo neke od znanstvenih skupova: npr. *Znanstveni skup u povodu 50-godišnjice Labinske republike 1921.* (1971.), II. *Međunarodno savjetovanje o povijesnoj meteorologiji* (1973.), *Dani dr. Franje Račkoga* (kontinuirano od 2002. do danas), *Šimun Kožičić Benja i njegova glagoljska tiskara u Rijeci (1530. – 1531.)* (2011.), *Etnološke i folklorističke znanosti u Kvarnerskome primorju i Istri u 19. i 20. stoljeću* (2013.), *Ivan Mažuranić – život i djelo* (2014.), okrugli stol *Sjeverni Jadran u komparativnoj perspektivi: Rijeka, Kopar i Trst od 1867. do 1941.* (2015.), *Znanstveni skup u čast akademika Petra Strčića. U povodu 80.*

obljetnice života i 55. obljetnice djelovanja (2016.), *Znanstveni skup u povodu 150. obljetnice osnutka Čitalnice u Kastvu, prve hrvatske čitaonice u Istri* (2016.) itd.

Zavod i u ovo novije doba svojega postojanja nastavlja suradnju s nizom srodnih institucija i udruga u zemlji i inozemstvu. Na međunarodnome polju izdajamo višegodišnju suradnju u pripremi, prijavi i provedbi nekoliko bilateralnih znanstvenih projekata s Primorskim sveučilištem – Znanstvenoistraživačkim centrom u Kopru (*Univerza na Primorskom – Znanstveno-raziskovalno središte*), a odnedavno i s Povijesnim institutom Milka Kosa Znanstvenoistraživačkog centra Slovenske akademije znanosti i umjetnosti (*Zgodovinski inštitut Milka Kosa Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije nauka in umetnosti*).

Važnost i vrijednost rada Zavoda prepoznaju i jedinice područne i lokalne samouprave, što potvrđuju financijskom potporom i drugim oblicima suradnje sa Zavodom (napose Primorsko-goranska županija, Grad Rijeka i Grad Kastav, a povremeno i drugi).●

PULA

Croatian Academy's Institute for Historical and Social Sciences in Rijeka with The Local Unit in Pula

The Croatian Academy's Institute for Historical and Social Sciences in Rijeka was established by the Presidency of the People's Republic of Croatia on 28 May 1945 as the Adriatic Institute with the seat in the then city of Sušak (which today forms part of Rijeka). The main motivation for its establishment was the intention to collect scientific facts and documents that could be used at the Paris Peace Conference to build arguments in favour of returning Istria, Rijeka, the Kvarner islands and other Croatian islands and parts of the littoral under the Italian administration to Yugoslavia's republic of Croatia.

From 1948, the institute formed part of the Academy and today it represents its oldest research unit outside Zagreb. In 1969, the institute set up a branch office in Pula, which was later given the official name of the Local Unit in Pula. In subsequent years, the institute changed its name several times, but since 1978, it has officially been known as the Institute for Historical and Social Sciences.

Ever since its foundation the main task of the Institute has been to organise research on economic, ethnologic, ethnomusicologic, ethnic, religious, legal, philological and other topics related to western Croatian, or more precisely Istria, Kvarner and Gorski kotor. The main activities of the Institute include historical, philological and ethnological research, which has been done by three scientific associates and one professional associate in Rijeka and two scientific associates in Pula. The principal scientific rationale of the Institute can be backed by several research projects it conducted and in which its employees participated together with external experts.

Among contemporary publications of the Insti-

tute, prominence should be given to the journal *The Northern Adriatic Issues*, which has been published since 1963 and is one of the earliest historical journals in Rijeka and in Primorsko-goranska and Istarska Counties.

Collaboration with a number of institutions in Croatia and abroad has been maintained to the present day. Especially long and sound is the cooperation between the Institute and the local and regional authorities that financially and otherwise support its activities. ●

RIJEKA

MARYA DELVARO

Kabinet grafike Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Slavica Marković

Kabinet grafike Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti specijalizirana je jasno profilirana muzejsko-galerijska institucija koja se bavi prikupljanjem, čuvanjem, proučavanjem, obradom i prezentacijom umjetnina na papiru. Ima razvijenu izložbenu, izdavačku te pedagošku djelatnost, a posebna pozornost poklanja se preventivnoj zaštiti i digitalizaciji fundusa.

Od 1997. u sklopu Kabineta djeluje Odjel kalkografije (osnovan 1994.) u kojem se otiskuju pojedinačni grafički listovi i grafičke mape suvremenih hrvatskih umjetnika te prigodno održavaju grafičke radionice za učenike osnovnih i srednjih škola. Radni prostori, čuvaonice, preparatorska radionica, priručna knjižnica, čitaonica te izložbeni prostori smješteni su u visokom prizemlju istočnoga i sjevernoga krila Vranyczanyjeve palače u Zagrebu, a Kalkografska radionica i Studio Kabineta grafike HAZU u razizemlju istočnoga krila palače na Strossmayerovu trgu 12.

U fundusu se čuva oko 23 tisuće umjetničkih predmeta, razvrstanih u tri zbirke crteža, grafika i plakata: Stara zbirka i zbirka XIX. stoljeća (3.267), Zbirka XX. i XXI. stoljeća (14.628) te Zbirka plakata (3.292), kojima je pridružena mala Zbirka grafičkih matrica (536). Zbog iznimne osjetljivosti građe na promjene mikroklimatskih uvjeta, a osobito na zračenja izazvana svjetlošću, Kabinet grafike nema stalni postav. U primjereno uređenom izložbenom prostoru kontinuirano se organiziraju samostalne, skupne, autorske, tematske ili problemske izložbe iz bogatoga fundusa. Obradenu građu predstavlja se u stručnim i znanstvenim katalozima i monografijama te u multimedijским interaktivnim publikacijama. Posredovanjem *Hrvatskoga trijenala grafike* ili *Hrvatskoga trijenala crteža*, a potom izložbama nagrađenih umjetnika uključujemo se u valorizaciju suvremenoga umjetničkoga stvaralaštva. Zbirke Kabineta grafike HAZU stalno se dopunjavaju donacijama i otkupima crteža, grafika i plakata. ●

irano se organiziraju samostalne, skupne, autorske, tematske ili problemske izložbe iz bogatoga fundusa. Obradenu građu predstavlja se u stručnim i znanstvenim katalozima i monografijama te u multimedijским interaktivnim publikacijama. Posredovanjem *Hrvatskoga trijenala grafike* ili *Hrvatskoga trijenala crteža*, a potom izložbama nagrađenih umjetnika uključujemo se u valorizaciju suvremenoga umjetničkoga stvaralaštva. Zbirke Kabineta grafike HAZU stalno se dopunjavaju donacijama i otkupima crteža, grafika i plakata. ●

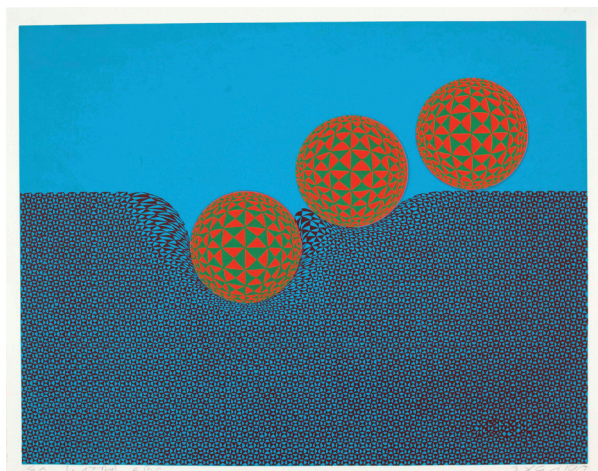

IZ POVIJESTI KABINETA GRAFIKE

Kabinet grafike HAZU osnovan je kao odjel Strossmayerove galerije godine 1916. Tek nakon Drugog svjetskog rata, tijekom 1947., započinje formiranje fundusa. Početkom 1948., u skladu s pragmatičnim stavovima politike i struke, raznovrsna muzejska građa razvrstava se prema srodnosti. Crteži i grafike iz Strossmayerove galerije starih majstora HAZU i Moderne galerije te listovi izdvojeni iz materijala tzv. *Pohrane*, *Komze* i Gliptoteke svrstavaju se u fundus Kabineta grafike HAZU, koji imenovanjem upraviteljice dr. Stelle Ubel 1951. započinje javno djelovanje. U sastavu Akademije Moderna je galerija, Grafička

zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Valvazorova zbirka kao dio Metropolitanske knjižnice Nadbiskupije zagrebačke. To uvjetovano fuzioniranje po materijalu i tehnici nije bilo trajno i nije provedeno kroz inventar. Zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice vraća se u matičnu kuću, a Valvazorova zbirka ostaje u pohrani Kabineta grafike HAZU, koji još nije imao primjeren prostor već djeluje u okviru Instituta za likovne umjetnosti na čijem je čelu predsjednik arhitekt Mladen Kauzlarić, tada dopisni član Akademije. Tijekom 1952. i 1953. godine on projektira i nadzire realizaciju opreme za čuvaonicu: drvene regale i ormare za deponiranje, prostrane radne stolove i garniture za sjedenje te projektira i postavlja primjerenu indirektnu rasvjetu u izložbenom prostoru na Strossmayerovu trgu 12. Izložbom bakropisa francuskoga grafičara J. Callota, 1954., započinje predstavljanje zbirci Kabineta grafike HAZU.

Od osnivanja do danas na čelu Kabineta grafike HAZU djelovala su četiri upravitelja brinući se na različite načine o radu institucije: dr. Stella Ubel (1951. – 1957.), akademik Krsto Hegedušić (1957. – 1964.), Renata Gotthardi (1964. – 1988.) te mr. sc. Slavica Marković (od siječnja 1991. godine). Njihov rad nadziralo je Predsjedništvo Akademije ili Institut za likovne umjetnosti ili Zavod za likovne umjetnosti, potom ponovo Predsjedništvo Akademije i Razred za likovne umjetnosti. Djelokrug i zadaće muzejsko-galerijskih jedinica u posljednja dva desetljeća određuje Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na prijedlog Razreda za likovne umjetnosti. Godine

1997. imenovani su voditelji Akademijinih muzejsko-galerijskih jedinica. Prvi voditelj Kabineta grafike HAZU bio je akademik Edo Murtić (1997. – 2005.), a od 2005. imenovan je akademik Igor Fisković, koji tu dužnost obavlja do danas. Članovi su Muzejskog odbora: akademik Igor Fisković, akademik Boris Bučan, akademik Zlatko Keser, akademik Zlatan Vrkljan i muzejska savjetnica mr. sc. Slavica Marković.

Pojedini poslovi u Kabinetu Grafike HAZU zavrjeđuju posebnu pozornost. Tako se dr. Stella Ubel tijekom šest godina bavila istraživanjem građe i organiziranjem izložbi iz Valvazorove zbirke. Akademik Krsto Hegeđušić 1957. – 1964. proveo je prestrukturiranje zbirke. Akademijina komisija tada izdvaja inventar, koji potom prosljeđuje u druge muzeje. Odabrana građa razvrstava se po tehnici i prema tematici, pa su tako povijesni prizori i grafički portreti iz inventara Kabineta grafike HAZU predani Povijesnom muzeju Hrvatske.

Tražeci optimalne uvjete za rad i djelovanje svojih jedinica, Predsjedništvo Akademije donosi odluku o osnivanju Zavoda za likovne umjetnosti u čiji su sastav uključene sljedeće Akademijine jedinice: Strossmayerova galerija starih majstora, Moderna galerija, Gliptoteka i Kabinet grafike. No, već godine 1966. Kabinet grafike vraća se u ingerenciju Predsjedništva Akademije.

Renata Gotthardi imenovana je upraviteljicom 1964. i na tom je mjestu djelovala kao muzejska savjetnica do umirovljenja 1988. Ta je istaknuta muzejska djelatnica organizirala bijenalne, zagrebačke izložbe jugoslavenske grafike, pokrenula bijenalne jugoslavenske izložbe crteža, potom brojne autorske i tematske izložbe iz fundusa Kabineta grafike HAZU te izložbe iz Valvazorove zbirke. Usvojila je i primjenjivala standarde stručne obrade muzejske građe prema standardima bečke Albertine.

Mr. sc. Slavica Marković preuzima upravljanje institucijom 1991. Ratne prilike zahtijevale su dislokaciju zbirke, što je bio poticaj za promišljanje i planiranje reorganizacije smještaja fundusa u već tada pretrpanom prostoru. Osnivanjem Odjela kalkografije i opremanjem grafičke radionice (1994. – 1997.) Kabinet grafike HAZU ostvaruje znatne prihode koji se, uz sredstva Ministarstva kulture, koriste za opremanje čuvaonica i čitaonica, uređenje izložbenoga prostora te kao potpora izdavačkim i izložbenim projektima. U ratnim se uvjetima, posredovanjem Bijenala crteža i grafike (1992. – 1996.) ostvaruje suradnja s umjetnicima diljem Europe (Italija, Austrija, Francuska, Danska, Island, Češka, Slovačka, Slovenija ...). Nakon povratka zbirke u novouređenu čuvaonicu organiziraju se brojne izložbe iz fundusa, među kojima su najvažnije: J. J. Klovic u grafici, Martin Rota Kolunić i Bonifacio Natale, Grafika u Italiji XVII. i XVIII. st., Crteži starih talijanskih majstora, Krajolik

u grafici starih majstora iz Stare zbirke i zbirke XIX. stoljeća; Hrvatski politički plakat, Stoljeće hrvatskog plakata, Hrvatski sportski plakat, Plakati Pavla Gavrančića, Prvaci hrvatskog plakata (Csikoš, Crnčić, Krizman, Babić) iz Zbirke plakata; Tomislav Krizman, Marijan Trepše, Skice i crteži munchenskih đaka, Zlatko Keser, Ivan Picelj iz fundusa Kabineta grafike itd. Zagrebačke bijenalne izložbe crteža i grafike na temelju nove, složenije koncepcije prerastaju 1996. i 1997. u hrvatski trijenale crteža i grafike koji se, uz neznatne modifikacije, održavaju do danas. Posebna se pozornost poklanja izdavaštvu. Objavljuju se opsežni stručni i znanstveni katalozi, monografije, multimedijske interaktivne publikacije: CD-i i DVD-i, grafičke mape izabranih autora, pojedinačni grafički listovi, edicija grafičkih mapa *Argola* te edicija *Crtački dnevnik hrvatskih umjetnika*.

Angažiranjem akademika Branka Kincla osuvremenjuje se izložbeni prostor: projektira se i postavlja regal za izlaganje publikacija s pultom za prijam posjetilaca u predvorju, organizira se restauracija lusteri s indirektnim osvjetljenjem, a Studio Kabineta grafike dobiva adekvatnu muzejsku rasvjetu. Tim su zahvatom ostvareni uvjeti za suvremenu izložbenu djelatnost u Kabinetu grafike.

Izložbenim aktivnostima, bogatim izdavaštvom i edukacijom mladih Kabinet grafike brižno oblikuje i njeguje profil jedinstvene muzejsko-galerijske institucije. Provođenje preventivne zaštite građe, primjer je suvremene prakse i sistematske primjene visokih muzejskih standarda.

Department of Prints and Drawings

The Croatian Academy's Department of Prints and Drawings was founded in 1916 as a department of the Strossmayer Gallery of Old Masters. After the Second World War, in the course of 1947, the department started forming its autonomous collections. In early 1948, professional and political pragmatism led to the separation of the gallery holdings into collections according to the similarities in their materials. Drawings and prints from the Strossmayer Gallery, Modern Gallery, the Academy's Glyptothek and individual sheets taken out from the material amassed during state-sponsored collecting and protection campaigns (*Pohrana*, KOMZA) were added to the holdings of the Department of Prints and Drawings. Its first director was appointed in late 1951, and in 1953, the Department received spaces and equipment for the storage and display of artworks.

This specialised museum institution collects, protects, researches into, documents and displays works of art on paper. It is situated in the raised ground floor, in the eastern and western wing of the Vranyczany mansion in Zagreb. It holds around 23,000 artefacts organised into three collections of drawings, prints and posters, and a small collection of printing plates.

Due to the exceptionally high sensitivity of the material to microclimatic conditions, and especially to

exposure to light, the Academy's Department of Prints and Drawings does not display its material at a permanent exhibition, which is in accordance with international standards. Its appropriately equipped gallery space continuously hosts solo, group, thematic and study exhibitions based on its rich collections. Artworks from the holdings are also presented in catalogues and scholarly monographs and in interactive multimedia publications. The Department has been actively involved in the assessment and evaluation of contemporary artistic production in events such as the Croatian Graphic Art Triennial and the Croatian Drawings Triennial. Its collections have been built up through donations and purchases of prints, drawings and posters.

The Academy's Department of Prints and Drawings functions as an integral institution with a discreetly shaped image and practices of exhibition, publishing and education. Special attention has been paid to preventive conservation of artworks. An institutional particularity is the Calligraphy Unit (founded in 1994), which publishes original prints and portfolios of prints created by Croatian artists and which occasionally organises printmaking workshops for elementary and secondary school pupils. ●

DiZbi.HAZU | Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Metapodaci

Puni tekst

Pretraživanje metapodataka

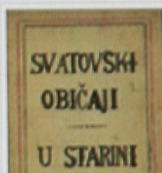
Traži

Broj zapisa 25.4
 Broj konceptata 16.3
 Metapodaci 521.3
 Broj djelova 746.8
 Broj datoteka 32.9
 Povećano 260.45

Preporučamo

Nikola Šubić Zrinski

Nova zbirka ORŽO

Književna ostavština A...

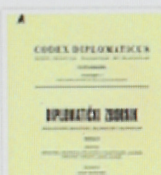
Arhiv SG

Zbirka sadržnih odjev...

Stare i njezke knjige

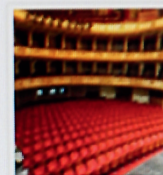
Diplomatički zbornik K...

Hemeroteka i katalog ...

Kukuljević Sakcinski, I...

Odjelak za povijest hrv...

Arhivski fond Jagoda ...

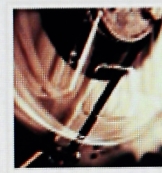
Vrste građe

Tekstovna

Slikovna

Audio i video

Vidi i...

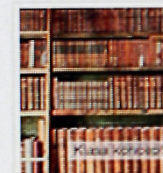
Jednice HAZU

Osobe

Mjesta

Zbirke

Visoka rezolucija

Virtualna izložba

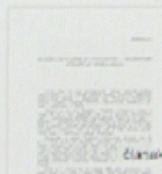

Pablo Picasso - 80. ro...

Prvi svjetski rat - iz zbi...

Novo >

Sr. 20(1973) = Acta In...
Radovi Instituta Jugosl...

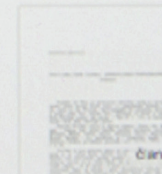
Grigorij Vladimirov Ovi...

Pregled kroz prirodnu...

Turško-metačke grani...

Privlaka kod Zadra : ar...

Jesu li linski brodovi L...

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – DiZbi.HAZU

Vedrana Juričić

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti prije osam godina potaknula je digitalizaciju te javno i besplatno korištenje digitalnih preslika Akademijinih fondova. Danas se digitalni sadržaji čuvaju i objavljuju u Akademijinu repozitoriju *Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, skraćeno DiZbi.HAZU. Akademijina zajednica znanstvenoistraživačkih odsjeka, arhiva, knjižnica, muzeja i galerija na taj je način postala prostor bez zidova u kojem se pružaju usluge korisnicima bilo kad i bilo gdje se oni nalazili, što pridonosi demokratizaciji baštine i znanosti u svim njihovim pojavnim oblicima (slika, tekst, zvuk, video). Taj je cilj ugrađen u temelje Digitalne zbirke.

Počeci sežu u 2008., kad je Akademijina Knjižnica u okviru projekta *Hrvatska kulturna baština* digitalizirala nakladnički niz *Rad* i objavila ga na internetu. Već sljedeće godine uspostavljena je *Digitalna zbirka HAZU* s ciljem da djeluje kao jedinstveni Akademijin digitalni repozitorij koji će na istoj adresi predstaviti Akademijine znanstvene i umjetničke zbirke, omogućiti im otvoren, tj. besplatan mrežni pristup, vezu s informacijskim sustavima u svijetu te moderan i standardiziran razvoj tehničke podrške.

Digitalna zbirka danas djeluje na adresi <http://dizbi.hazu.hr>. Tijekom 2016. u repozitoriju je surađivalo 16 Akademijinih jedinica: Arhiv za likovne umjetno-

sti, Gliptoteka, Hrvatski muzej arhitekture, Knjižnica, Odsjek za etnologiju, Odsjek za povijest hrvatskog kazališta, Odsjek za povijest hrvatske književnosti, Odsjek za povijest hrvatske glazbe, Strossmayerova galerija starih majstora, Jadranski zavod, Odsjek za povijest medicinskih znanosti, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku te najnoviji – Kabinet grafike, Hrvatski muzej medicine i farmacije i Arhiv Akademije.

DiZbi.HAZU danas [citirano 30. siječnja 2017.] sadrži sveukupno 27.799 digitaliziranih objekata, od kojih je na internetu objavljeno 26.129. Među njima je 24.548 tekstovnih dokumenata (knjige, članci, kazališne cedulje, rukopisi, note, strojopisi itd.), 1.551 slikovni objekt (umjetničke slike, sadreni odljevi te medalje i plakete, fotografije, plakati, grafike i sl.) te 4 videosnimke. Prednost u odabiru za digitalizaciju ima građa koju korisnici često traže, te joj je potrebno osigurati neograničen pristup ili je preventivno zaštititi od habanja.

Spomenimo najvažnije tekstovne zbirke iz Knjižnice koje su u cijelosti digitalizirane: *Rad*, *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, *Građa za povijest književnosti Hrvatske*, *Ljetopis*, *Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium*, *Stari pisci hrvatski*, *Starine*, *Zbornik za narodni život i običaje*, *Spomenice preminulim akademi-*

cima itd. te kompletna izdavačka produkcija zavoda u Osijeku i Vараždinu. Zbirka kataloga likovnih izložaba s 25.000 izdanja najveća je zbirka Arhiva za likovne umjetnosti te najcjenovitija takva zbirka u Hrvatskoj. U repozitoriju DiZbi.HAZU objavljeno je 420 digitaliziranih kataloga. Jedinstvena je rukopisna zbirka dokumentacije Ladislava Šabana o orguljama i orguljarima sjeverne i južne Hrvatske iz Odsjeka za povijest hrvatske glazbe, kao i 8.385 ka-

zališnih cedulja zagrebačkoga Hrvatskog narodnog kazališta iz Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta. Među dvije stotine rukopisnih ostavština hrvatskih pisaca, koliko ih se čuva u arhivu Odsjeka za povijest hrvatske književnosti, u DiZbi.HAZU objavljena je Matoševa ostavština, dok će najveća ostavština, ona Tina Ujevića, iz koje je do sada digitalizirana kompletna Ujevićeva poezija (1743 jedinice), zbog zaštićenih autorskih prava biti ograničeno dostupna samo u Odsjeku sve do 2025. godine. Slikovno gradivo predstavljeno je, između ostaloga, stalnim postavom Gliptoteke, koji je u cijelosti digitaliziran (oko 600 objekata), te sa 100 najznamenitijih umjetničkih slika Strossmayerove galerije starih majstora.

Sve digitalizirano gradivo, izuzev dviju monografija koje su pod autorskom zaštitom (B. Fučić: *Glagoljski natpisi*, 1982. i Ž. Marković: *Ruđer Bošković*, 1968. – 1969.), može se bez naknade preuzeti u PDF formatu s vodenim žigom. Uporaba digitalnih reprodukcija objavljenih na mrežnom mjestu DiZbi.HAZU besplatna je ako se pri tome ne ostvaruje materijalna korist. Za svaku drugu svrhu i način korištenja potrebno je, u pisanom obliku, zatražiti i ishoditi odobrenje.

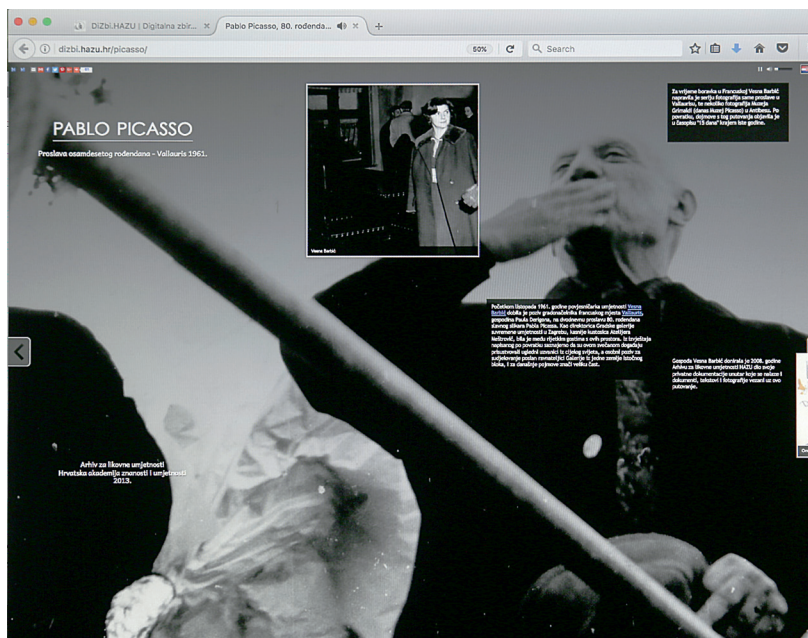
Broj korisnika repozitorija trajno raste, te je u 2016. imao 34.011 posjeta, odnosno 60% više nego godine 2015.

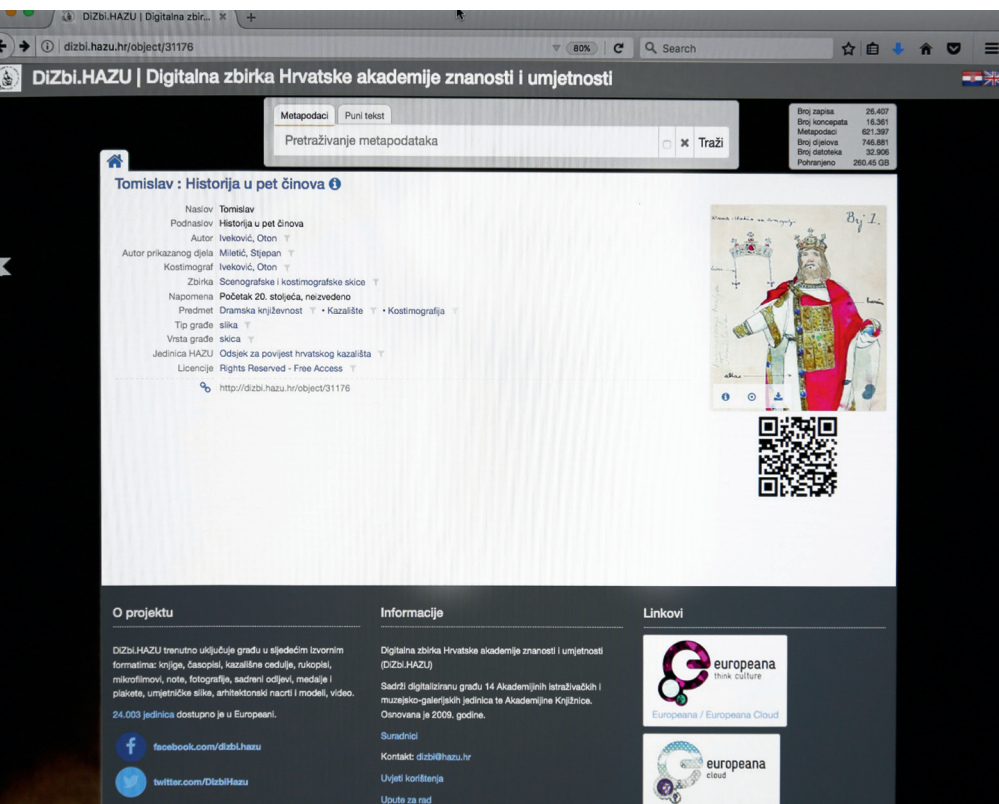
DiZbi.HAZU promiče vrijednosti Akademijinih fondova te znanstvenu, umjetničku i posljednjih godina napose izdavačku djelatnost s obzirom na činjenicu da se u repozitoriju od 2013. sustavno objavljuju digitalne inačice novih izdanja časopisa i zbornika. Gradivo se više koristi, a Akademija postaje prepoznata kao institucija s vrijednim digitalnim izvorima. Tako se 2013. uključila u europski projekt *Europeana Cloud* (eCloud), kojim je koordinirala Knjižnica. Tijekom

kom rada na projektu (završen je 30. travnja 2016.) u europsku digitalnu knjižnicu *Europeanu* prvi put poslani su Akademijini podaci, i to za 24.003 digitalizirane jedinice.

Velik uspjeh postigla je virtualna izložba *Picasso* (usp. dizbi.hazu.hr/picasso/), objavljena 2013. u Akademijinu repozitoriju te 2014. u *Europeani* kao jedna od 47 pomno odabranih virtualnih izložbi iz čitave Europe (usp. exhibitions.europeana.eu/). Autorice izložbe Darija Alujević, Andreja Der Hazarijan-Vukić i Jasenka Ferber Bogdan odabrale su iz fonda Arhiva za likovne umjetnosti HAZU autorske fotografije tadašnje ravnateljice Gradske galerije suvremene umjetnosti u Zagrebu Vesne Barbić snimljene na proslavi osamdesetog rođendana Pabla Picassa u francuskom gradiću Vallauris. Najnoviji napis o izložbi zabilježen je u travnju 2016. u francuskom časopisu *Histoire - La Provence*.

Računalna analiza i obrada humanističkih rezultata istraživanja razvija se u svijetu pod nazivom digitalna humanistika već dvadesetak godina. Počiva na digitalnim resursima jezičnog, povijesnog, književnog, umjetničkog i dr. humanističkog opredjeljenja, a oni su u svijetu brojni i sveprisutni. U odnosu na njih, hrvatski su digitalni izvori razmjerno skromni, a među njima DiZbi. HAZU je jedan od najvećih i najvažnijih domaćih repozitorija. Tako će ugledni američki repozitorij za područje povijesti umjetnosti *Getty Research Portal* uskoro objaviti prvu zbirku podataka o Akademijinim umjetničkim izdanjima. U studenom 2016. Akademija se priključila i u konzorcij DARIAH-HR, koji Akademiji daje novu priliku za suradnju u području digitalne humanistike koristeći se modernom infrastrukturom kakva je DiZbi.HAZU. ●

The Digital Collection of the Croatian Academy Of Sciences and Arts – DiZbi.HAZU

In the year 2009, the *HAZU Digital Collection*, abbreviated to DiZbi.HAZU, was founded, with the goal of acting as the Academy's unique digital repository to facilitate free of charge access to the Academy's science and art collections, to allow a connection with information systems in the world as well as a modern and standardised development of technical support. The repository today can be accessed at the address <http://dizbi.hazu.hr>. Sixteen Academy units collaborate in its production, and a total number of 26,129 digital objects have been published online [cited 30. 01. 2017]. Among them, 24, 548 are texts, 1, 551 images, 4 video recordings and 2 virtual exhibitions: *Picasso* and *The First World War*. In addition to older, digitised versions, the newest issues of the most popular publishing series are published on a regular basis. They include *Monographs*, *The Diplomatic Codex of the Kingdom of Croatia, Dalmatia, and Slavonia*, *Annals*, *Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium*, *Old Croatian Writers*, *Antiquities*, *Collection on the Folk Life and Customs of the Southern Slavs* and *The Memorials of the Deceased Academicians*. The

Osijek and Varaždin' divisions also regularly upload their complete publications.

Furthermore, the repository also contains 420 digitized exhibition catalogues, Ladislav Šaban's manuscript of registered organs and organ players from north and south Croatia, 8, 385 posters from the Croatian National Theatre in Zagreb, the Antun Gustav Matoš and Tin Ujević's Papers (which will be freely accessible in 2025 when the copyright expires), a complete permanent exhibition of the Glyptothèque and one hundred of the most significant paintings from the Strossmayer Gallery of Old Masters.

All documents can be downloaded free of charge as PDFs protected with a watermark. Their use is free unless some sort of material gain is acquired in the process. For any other purpose and usage, it is necessary to request and obtain a written permission. The *Europeana* digital library already contains data about 24,003 Academy units, and data on the Academy's art historical publications are being submitted to the world-renowned *Getty Research Portal* repository. ●

Fra Angelico: *Stigmatizacija svetoga Franje Asiškoga i smrt svetoga Petra Mučenika*

Ljerka Dulibić

Stigmatizacija svetoga Franje Asiškoga i smrt svetoga Petra Mučenika umjetničko je djelo jednog od najvažnijih predstavnika firentinske rane renesanse, dominikanskoga slikara Guida da Pietra, prozvanog fra Giovanni, a kasnije poznatog kao Beato Angelico, odnosno fra Angelico. Redovnički status i pripadnost upravo dominikanskome redu bitno su obilježili njegov opus u kojemu su sjedinjeni tradicionalna gotička pobožnost i novi renesansni pogled na svijet. Legendarni religiozni zanos fra Angelica iznimno je cijenio i biskup Strossmayer, koji je tu sliku smatrao najvećom dragocjenošću svoje galerije.

Biranim riječima predstavljajući tu sliku u uvodnome govoru prilikom svečanoga otvorenja svoje zbirke za javnost 9. studenoga 1884., biskup Strossmayer i šire se osvrnuo na opus i djelovanje fra Angelica:

[...] *Njegove slike tako su rijetke, da ih ni bečka ni draždjanska galerija ne ima. Angeliko-Fiesole, Dominikanac, spada među prve umjetnike religiozne svih vremena. Njegove se slike i prilike takim čistim, intimnim i božanstvenim čuvstvom pobožnosti, skrušenosti i zanesenosti odlikuju, da se reći može, da su Bogom sa-*

mim nadahnute i iz samih rajskih visina crpene. Otale je Fiesolu u povijesti umjetnosti ime Angeliko. Divni je taj Dominikanac samostan sv. Marka u Florenci pretvorio svojom božanstvenom rukom u prvi muzej ovoga svijeta. Taj samostan spada u one divnosti i rijetkosti, koje će Bog jednom po anđelima svojim u raj preneti. I crkva divna u Orvietu, a osobito kapela sv. Nikole u Vatikanu njegovim se slikama ponose. Naša slika u jednom okviru dvije razne slike predstavlja. Jedna je stigmatizacija svetoga Franje Serafinskoga, a druga je mučeništvo jednoga Dominikanca, koji vlastitom krvlju svojom piše: „Credo in unum Deum”, dokazujući, da spada u vrstnih heroja, koji su rada krv svoju žrtvovati za vjeru i osvjedočenje svoje. [...]

Na lijevoj polovici slike prikazana je stigmatizacija osnivača franjevačkoga reda, svetoga Franje Asiškoga, a na desnoj strani mučenička smrt svetoga Petra Mučenika, jednoga od najvažnijih svetaca dominikanskoga reda. Franjevačka i dominikanska ikonografija stalno su mjesto u opusu toga slikara. Među brojnim Angelicovim slikama koje prikazuju različite trenutke iz života svetoga Franje, na jednoj predeli

iz Vatikanske pinakoteke prikazana je ikonografski analogna scena stigmatizacije, na kojoj je također uključen i lik brata Leona koji rukama zakriljuje oči.

Posebno mjesto unutar dominikanske ikonografije zauzimaju prikazi svetoga Petra Mučenika. Mučeništvo svetoga Petra, posebice preko legende Tommasa Agnija da Lentinija, postaje element koji ima veliku ulogu u godinama religioznog i slikarskog formiranja fra Angelica, a lik i mučeništvo svetoga Petra iz Verone postali su često korišteni ikonografski obrasci u Angelicovu slikarskom opusu. Prikaz svetoga Petra Mučenika dok u trenutku smrti vlastitom krvlju ispisuje prve riječi Vjerovanja također je motiv koji je fra Angelico u svom opusu ponovio nekoliko puta: ikonografski analognu scenu prikazao je na triptihu svetoga Petra Mučenika u Nacionalnome muzeju svetoga Marka (*Museo nazionale di San Marco*) u Firenci i unutar inicijala P na folio 41v tzv. Messale 558 u dominikanskom samostanu Fiesole.

U prikazu smrti svetoga Petra Mučenika, jednako kao i u prikazu svetoga Franje u času primanja stigmi, uobičajeno se prepoznaje poistovjećivanje

svetaca s Kristovom žrtvom. Specifičan spoj dviju scena iz života dvaju svetaca u jedinstvenome krajoliku ističe povezanost tih svetaca u najuzvišenijim trenucima života, odnosno smrti, kad je najizraženija upravo njihova analogija s Kristom. Male dimenzije i prikaz scena iz života svetaca elementi su koji upućuju na zaključak da je slika nekoć bila dio oltarne predele, no zbog cjelovitosti prikaza, i u ikonografskom i u kompozicijskom smislu, uvjerljivijom se ipak čini pretpostavka kako je riječ o zasebnoj slici, izvorno namijenjenoj nekom obliku privatne pobožnosti.

Sliku je nabavio rimski kanonik Nikola Voršak, najvažniji Strossmayerov posrednik pri nabavi umjetnina. Kupio ju je 1873. u Firenci, odakle je Strossmayeru poslao niz opširnih pisama, u kojima gotovo iz sata u sat, u 'realnom vremenu', prenosi tijek podosta dramatičnih pregovora o kupovini slike, često i u dijaloškoj formi 'od riječi do riječi'. Isprepliću se u tim izvješćima različite neizvjesnosti i spletke kojima je kupoprodajni proces bio protkan te se raspliće tegoban tijek pregovora o cijeni.

U vrijeme kad je kupljena slika nije bila poznata javnosti, ali ju je Voršak, želeći biti siguran u vjerodostojnost, pokazao nekolicini stručnjaka s kojima je u to doba surađivao, među ostalima i tada vodećem talijanskom povjesničaru umjetnosti Giovanniju Battisti Cavalcaselleu, koji je, poput mnogih drugih znamenitih pripadnika intelektualne elite u Italiji XIX. stoljeća, aktivno sudjelovao u zbivanjima na tržištu umjetnina. Svi stručnjaci i savjetnici koje je Voršak pozvao da pogledaju novonabavljenu sliku fra Angelica redom su potvrdili njenu autentičnost, a Cavalcaselle je o slici napisao opsežan pohvalni tekst u svojoj knjizi *Storia della pittura in Italia*, čime je začeta bogata *fortuna critica* ove slike. Nesumnjivo fra Angelicovo autorstvo potvrđeno je i nedavnim uključenjem slike u strog izbor monografske izložbe toga slikara postavljene 2009. u Rimu. ●

FRA ANGELICO: THE STIGMATISATION OF ST FRANCIS OF ASSISI AND THE DEATH OF ST PETER MARTYR

The *Death of St Francis of Assisi and the Death of St Peter Martyr*, a painting housed in the Croatian Academy's Strossmayer Gallery of Old Masters was created by one of the most significant representatives of the Early Renaissance in Florence, the Dominican painter Guido da Pietro, first known as Fra Giovanni and later as Beato Angelico or Fra Angelico. His monastic life, especially his affiliation with the Dominican order, left a major mark on his artistic oeuvre, which combined traditional Gothic piety and the new Renaissance view of the world. Fra Angelico's legendary religious fervour was exceptionally respected by Bishop Strossmayer who considered this painting the most precious piece of art in his gallery.

The left half of the painting shows the appearance of stigmata on St Francis of Assisi, the founder of the Franciscan order, while the other half shows the martyrdom of St Peter Martyr, one of the most important saints venerated by the Dominican order. These two scenes are frequently interpreted as identifications of the saints with Christ's sacrifice. The specific combination of these two scenes from the lives of the saints,

depicted in the same landscape, highlights the interconnectedness of the saints in the most glorious moments of their lives. It is at these moments that the analogy with Christ seems most pronounced.

The painting was purchased in 1873 in Florence by Roman canon Nikola Voršak, Strossmayer's most valued art dealer. Before the acquisition, the painting had not been known to the public, but Voršak showed it to several experts with whom he had collaborated in order to make himself sure of its credibility. All of them experts confirmed its authenticity, and the then leading Italian art historian, Giovanni Cavalcaselle, highly praised it in his book *Storia della pittura in Italia*. The fact that the painting was selected for the monographic exhibition dedicated to Fra Angelico in Rome in 2009, undoubtedly confirms the attribution. ●

NENAD VEKARIĆ: *VLASTELA GRADA DUBROVNIKA*

Ivana Lazarević

Knjižni niz *Vlastela grada Dubrovnika*, knj. 1-8, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, Zagreb – Dubrovnik, 2011. – , autora Nenada Vekarića, nastao je u sklopu opsežnih istraživanja stanovništva Dubrovnika, iniciranih još krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća. Rezultati tih istraživanja zasad obuhvaćaju 39 objavljenih knjiga o povijesti stanovništva u seriji *Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice* Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku.

Vlastela grada Dubrovnika čine sveobuhvatnu analizu dubrovačkog plemstva koja se sastoji od pet cjelina, sistematiziranih u deset knjiga, od kojih je osam već objavljeno, a preostale dvije tiskat će se 2018.

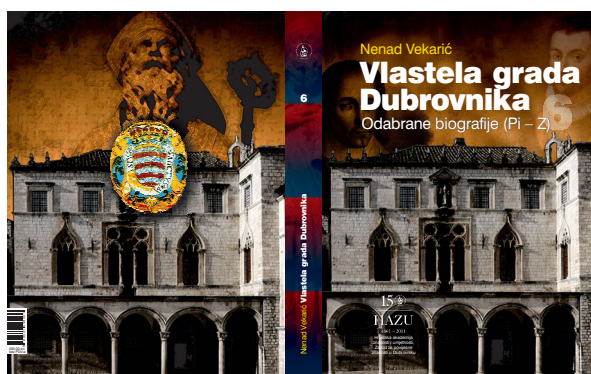
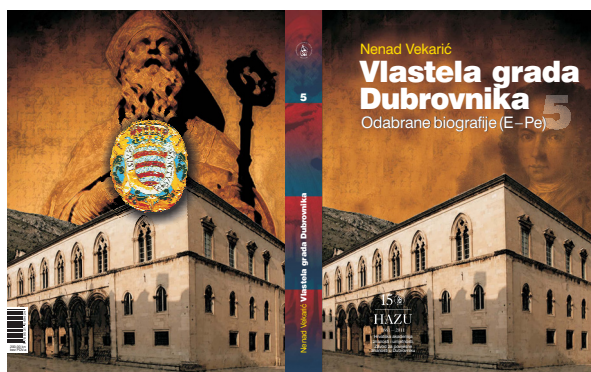
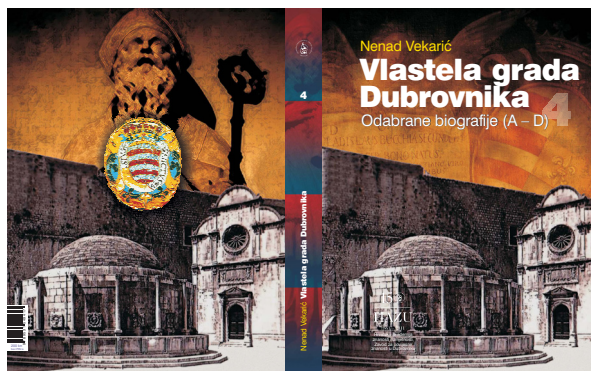
Prvu cjelinu čini prva knjiga u nizu pod naslovom *Korijeni, struktura i razvoj dubrovačkog plemstva*. Riječ je o povijesnoj i povijesnodemografskoj analizi dubrovačkog plemstva u dugom rasponu od njezina nastanka do kraja koji je uslijedio padom Dubrovačke Republike i, na koncu, prežitaka koji idu i do današnjih dana. Autor analizira razvojne faze dubrovačkog nobiliteta, njegovo podrijetlo i prezimena. Posebnu pažnju posvećuje teritorijalnom širenju Republike, koje je dalo impuls dubrovačkom plemstvu, zatim zatvaranju vijeća 1332., kad je konačno definiran vlasteoski krug. Osvrće se na pitanje romanstva i slavenstva. Romanski Dubrovnik, smatra Vekarić, bio je „konstantno izložen tihim, spontanim migracijama, koje su mijenjale etničku sliku grada. Od XI. do XIII. stoljeća isprepliću se romanski i slavenski elemen-

ti, stvara se zapravo jedan vid, romansko-slavenske simbioze. Kako vrijeme odmiče, romanstvo uzmiče, a slavenstvo postaje sve dominantnije.” U drugoj polovici XIII. stoljeća proces slavizacije već je prelomljen, a u XIV. stoljeću, poslije kuge 1348. i nagle velike migracije iz zaleđa, završen. Romansko i slavensko prožimanje autor posebno analizira na vlasteoskim prezimenima ispravljajući pritom i pogrešnu uporabu nekih vlasteoskih prezimena (primjerice Crijević, Đorđić). Autor, nadalje, analizira funkcioniranje vlasteoskog kruga na nekoliko razina, ovisno o organizacijskim oblicima uvjetovanim rodbinskom vezom (obitelj, *casata*, rod), zajedničkim življenjem (kućanstvo) i staleškim okruženjem (klan). Na stabilnost tih organizacijskih oblika utjecali su običaji i moralne norme, a na njihovo „treperenje” demografska, gospodarska i politička kretanja. Procjenjuje i veličinu vlasteoskog kruga. Smatra da je u trenutku zatvaranja vijeća 1332. plemićki status priznat velikom dijelu dubrovačkog stanovništva (preko 1600 osoba ili oko 40% stanovništva), a ne uskom krugu kao što je to bio slučaj u Veneciji. Rad je popraćen brojnim tabličnim i grafičkim prikazima u kojima se analiziraju razni demografski pokazatelji (veličina vlasteoskog kruga i broj *casata* po polustoljetnim intervalima, rodnost i smrtnost, demografska tranzicija, mjesečne distribucije začeca, rođenja, vjenčanja i smrti, doživljena dob dubrovačkih knezova, ženidbena dob, unakrsne ženidbe, dobna i spolna struktura) te identificira i kvantificira klanovska struktura i odnos snaga u polustoljetnim intervalima 1300. – 1800. godine.

Drugu cjelinu čini povijest pojedinih plemićkih rodova koja se prikazuje u drugoj i trećoj knjizi pod naslovom *Vlasteoski rodovi*. U tim se knjigama prati povijest vlasteoskih rodova i njihovih pučkih ograna-ka. Svaka natuknica sadrži osnovne podatke o prezimenu roda i promjenama prezimena i nadimcima, legendu o podrijetlu, najstarije pronađene arhivske spomene roda, genealoški razvoj, vrijeme utrnuća i utvrđene migracije te klanovsku pripadnost roda i pojedinih njegovih *casata*.

U trećoj cjelini, koja obuhvaća četvrtu, petu i šestu knjigu niza, pod naslovom *Odabrane biografije*, nalazi se 468 vlasteoskih biografija, od kojih svaka sadrži detaljan opis rodbinskog kruga, podatke o školovanju i karijeri, djelima i drugim pisanim tragovima koje je osoba ostavila. Razmatra se recepcija suvremenika i ocjena stanja istraženosti, a u bilješkama se donosi vrlo bogata starija i recentna literatura s iscrpnim arhivskim i bibliografskim podacima. Uz životopise najpoznatijih plemića, poput Ivana Gundulića, Stjepana Gradića, Nikole Gučetića ili Marina Getaldića, posebnu vrijednost čine oni dosad zanemarenih, a važnih osoba, primjerice Damjana Jude, Marina Klementovog Gučetića i mnogih drugih, kojima je to nerijetko i prvi dosad objavljen životopis. Uz umjetnike, znanstvenike, poklisare i političare, mjesta u tim životopisima našli su i urotnici, kockari i fatalne žene. U prilogu biografija u šestoj knjizi nalazi se i analiza dubrovačkih knezova s popisom 959 knezova, koji su u 5.368 mjesečnih mandata vladali u Dubrovniku u razdoblju od 450 godina i 10 mjeseci, tj. od prvih dana nakon sklapanja Zadarskog mira (18. veljače 1358.) do izbora posljednjeg dubrovačkog kneza u siječnju 1808.

Četvrtu cjelinu čine sedma i osma knjiga, pod naslovom *Genealogije*, a sadrži detaljne rodoslove dubrovačkih plemićkih rodova. Na izuzetno pregledan način poredano je oko 15.000 osoba po sustavu „bračnog para s djecom”, što istraživačima omogućuje laganu identifikaciju tražene osobe i brzo uočavanje njezina rodbinskog kruga. Brojni istraživači dubrovačke povijesti u svom su se radu često suočavali s nepremostivim problemom – kako identificirati pojedinog dubrovačkog vlastelina. Mali broj prezimena, a veliki broj istoimenih osoba, često je činio nemogućim preciznu identifikaciju osobe, a pogotovo njezino smještanje u rodovski kontekst. Nerijetko su zbog toga pojedine osobe u literaturi bile krivo identificirane. Ovim rodoslovi- ma mnogi likovi iz dubrovačke povijesti „oživotvo- reni su”, egzaktno identificirani, a to je prvi i važan korak da bi se i njihova djelatnost mogla uspješno objasniti. Vlasteoske genealogije do XIV. stoljeća, koje je prije više od pola stoljeća izradila Njemica Irmgard Mahnken, tim su djelom produljene za još

šest stoljeća, do današnjih dana, kad je od te velike društvene skupine ostao neznatan broj pojedina- ca uglavnom razasutih izvan Hrvatske. Uz osnov- ne genealoške podatke (rođenje, ženidba, smrt), genealogije sadržavaju i druge korisne informaci- je – klanovsku pripadnost, vrijeme ulaska u Veliko vijeće, godinu i mjesec kneževskog mandata, udio u vlasništvu zemlje prilikom podjele novostečevina i oporuku s arhivskom signaturom.

U petoj cjelini, u devetom svesku, koji će biti objavljen sljedeće godine, predviđena je studija o osobnim vlasteoskim imenima i izdašni popis vrela i korištene literature. Deseti svezak sadržavat će ka- zala imena i mjesta.

Svoju prvu knjigu Vekarić je zaokružio ovim rije- čima: „Dubrovački vlasteoski krug najdugotrajnija je artikulirana društvena skupina nastala na hrvatskom tlu. U desetak stoljeća, od njezinih vremenski točno neutvrđenih začetaka nakon pada Epidaura, preko prvih pisanih spomena u XI. stoljeću, formalnog zavr- šetka početkom XIX. stoljeća i tragova koji još i danas

postoje, ta je društvena skupina ostvarila impozantne rezultate. Stvorila je na malom prostoru i pri malom broju stanovniku iznimnu koncentraciju značajnih ljudi, uglednih državnika i diplomata, znanstvenika i umjetnika. Ti ljudi ustoličili su i održali najdugotrajniju slobodnu državu na današnjem prostoru Hrvatske. Iskoristili položaj i šansu koju im je ‘ponudila povijest’, stekli bogatstvo, uspostavili unutrašnju koheziju i stabilnu državnu organizaciju, ‘osvojili’ slobodu i odigrali na svjetskoj pozornici ulogu daleko značajniju od one koja bi proistjecala iz veličine ili broja. Postigli stupanj društveno-gospodarskog razvoja koji je visoko stršao na jugoistoku Europe, ostavivši iza sebe na stotine umjetničkih djela, pravnih spomenika

i danas vidljiv, prepoznatljiv, u svijetu znan, na stijeni u zidinama izrezbaren – grad Dubrovnik.”

To kapitalno djelo dubrovačke historiografije objašnjenje je te „najartikuliranije društvene skupine nastale na hrvatskom tlu”. Atomizirajući detaljnom genealoškom analizom vlasteoski krug, Vekarić mu je ušao u srž, razotkrio „genetski kod” i time došao do otkrića koja su promijenila neke bitne paradigme na kojima je počivala dosadašnja historiografija. Dokazao je da dubrovačka stabilnost nije bila posljedica konsenzusa nego da se, naprotiv, temeljila na konkurentnosti, na dugotrajnom sukobu, klanovskoj podijeljenosti i ravnoteži snaga u dugom vremenskom kontinuitetu. ●

NENAD VEKARIĆ: THE NOBILITY OF DUBROVNIK

As the author of the multivolume work *Ragusan Nobility*, Nenad Vekarić says, “the circle of Dubrovnik’s nobility is the longest lasting social group in the Croatian territory and one that achieved the most impressive results. Though not chronologically specified, its origins can be traced back to the period after the destruction of Epidaurum, and its activities followed from the first written records in the 11th century to its formal dissolution in the early 19th century. Drawing on a small number of people living in a small territory, Ragusan noblemen managed to form an exceptional group of significant people consisting of well-reputed public officials and diplomats, scholars and artists. They built and kept alive the longest surviving free state in the present Croatian territory. They used their position and the opportunity “offered by history”, accumulated wealth, established interior cohesion and a stable state system, “seized” freedom and played an international role far more important than would be due to their size or number. They accomplished a socio-economic development that stood out among the states in the southeast of Europe and left behind hundreds of art works, legal documents and the currently visible, recognizable and internationally known city of Dubrovnik”.

The Nobility of Dubrovnik gives a comprehensive analysis of this characteristic social group existing and functioning in continuity for more than a millennium. It is an extensive work of Dubrovnik historiography, which comprises five large chapters, the content being explored

through ten volumes, eight of which have already been published, two being scheduled for publication in 2018. The first chapter *Roots, structure and development of the Ragusan nobility* gives a historic and demographic analysis of Dubrovnik’s patricians from their origins to their final days in the fall of the Republic of Ragusa. The second chapter, *Patrician Factions* (second and third volumes) explores the histories of individual aristocratic factions. The third chapter *Selected Biographies* (fourth, fifth and sixth volumes) includes 468 patrician biographies, and its appendix provides an analysis of Ragusan rectors, listing 959 of them who ruled the Republic for 450 years and 10 months, in the course of 5368 terms. Their rule began soon after the Treaty of Zara (signed on 18 February 1358) and ended with the election of the last Ragusan rector in January 1808. The fourth chapter, entitled *Genealogies* (seventh and eighth volume), comprises detailed genealogical accounts of the Ragusan patrician factions. Around 15,000 people have been exceptionally clearly ordered according to the system of ‘married couples with children’, which enables other researchers to identify a person they are looking for and associate them with particular families. The fifth chapter (tenth volume), which will be published next year, is planned to be a study of the personal names of noblemen and will have an extensive list of historic sources and bibliography. The tenth volume will also contain indices of names and places. ●

HERA (*Humanities in the European Research Area* – Humanističke znanosti u Europskom istraživačkom prostoru)

HERA (*Humanities in the European Research Area* – Humanističke znanosti u Europskom istraživačkom prostoru) konzorcij je nacionalnih (europskih) organizacija čiji je glavni cilj unaprijediti istraživanja u humanističkim znanostima, povećati njihovu vidljivost i promidžbu u Europskom istraživačkom prostoru te stvoriti nove mogućnosti za financiranje istraživanja u humanističkim znanostima. HERA je osnovana 2005., a Hrvatska joj se pridružila 2007. članstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Danas HERA okuplja 25 organizacija, uglavnom nacionalnih akademija i humanističkih istraživačkih vijeća, iz 25 europskih zemalja. Predsjednica Odbora za međunarodnu suradnju HAZU akademikinja Milena Žic Fuchs članica je Upravnog odbora HERA-e, a osoba za kontakte jest mr. sc. Jelena Đukić, rukovoditeljica Odsjeka međunarodne suradnje HAZU. Hrvatsko sudjelovanje u financiranju projekata pokriva Ministarstvo znanosti i obrazovanja, a projekti se, osim nacionalnim sredstvima, financiraju i sredstvima Europske komisije. Do sada su u okviru HERA-e raspisana tri natječaja za projekte na sljedeće teme: HERA JRP I – *Cultural Dynamics i Humanities as a Source of Creativity and Innovation*; HERA JRP II – *Cultural Encounters* i HERA JRP III – *Uses of the Past*.

U Hrvatskoj su do sada odobreni sljedeći projekti iz programa HERA:

Dr. sc. Ivan Mirnik, Arheološki muzej Zagreb, projekt *Creativity and Craft Production in Middle and Late Bronze Age in Europe* (CinBA) u HERA JRP I; prof. dr. sc. Vjera Katalinić, Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU, projekt *Music migrations in the early modern age: the meeting of the European East, West and South* (MusMig) u HERA JRP II; prof. dr. sc. Hrvoje Potrebica, projekt *Encounters and Transformations in Iron Age Europe* (ENTRANS) u HERA JRP II, te dr. sc. Ljerka Dulibić, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, projekt *Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th Century* (TransCULTAA) u HERA JRP III.

Prof. dr. sc. Vjera Katalinić jedina je djelovala u svojstvu voditeljice projekta, dok su svi ostali bili partneri. Njezin se projekt realizirao u razdoblju od 2013. do kolovoza 2016., te je obuhvaćao 14 znanstvenika iz šest institucija u Zagrebu, Ljubljani, Mainz, Berlinu i Varšavi, među kojima i iz Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, Poljske akademije znanosti i Berlinsko-brandenburške akademije znanosti. U sklopu projekta sastavljen je katalog s oko dvije tisuće imena skladatelja, interpreti, graditelji glazbala, učitelja, prepisivača i mecena, održano je 110 događanja, poput predavanja, radionica i koncerata, te je objavljena 71 edicija, među kojima se ističu važna notna izdanja. ●

HERA - Humanities in the European Research Area

Humanities in the European Research Area (HERA) is a partnership of national (European) organisations whose main goal is to foster growth in and the development of research in the humanities, increase its visibility and promotion in the European research space and create new opportunities for funding. HERA was founded in 2005, and Croatia joined in 2007 through the membership of the Croatian Academy of Sciences and Arts. Today, HERA has 25 organisations, mostly national academies and councils of research in the humanities from 25 European countries. The president of the Croatian Academy's International Cooperation Committee, Full Academy Member Milena Žić Fuchs, serves as member of HERA JRP Board and the contact person is Ms Jelena Đukić, Head of the Academy's International Cooperation Office. Croatia's participation in financing projects is covered by the Ministry of Science and Education, and projects are also funded by the European Union. So far, HERA has published three calls for projects on the following topics: HERA JRP I – *Cultural Dynamics and Humanities as a Source of Creativity and Innovation*; HERA JRP II – *Cultural Encounters* and HERA JRP III – *Uses of the Past*.

The HERA-funded projects in Croatia include *Creativity and Craft Production in the Middle and Late Bronze Age in Europe* (CinBA) in HERA JRP I (Dr Ivan

Mirnik, Archaeological Museum in Zagreb), *Music migrations in the early modern age: the meeting of the European East, West and South* (MusMig) in HERA JRP II (Prof. Vjera Katalinić, Croatian Academy's Division for the History of Croatian Music), *Encounters and Transformations in Iron Age Europe* (ENTRANS) in HERA JRP II (Prof. Hrvoje Potrebica), and *Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th Century* (TransCULTAA) in HERA JRP III (Dr Ljerka Dulibić, Croatian Academy's Strossmayer Gallery of Old Masters).

Prof. Vjera Katalinić was the head of the project in which she was involved, while other researchers participated as partners. Prof. Katalinić's project was carried out from 2013 to August 2016 and it included 14 researchers from six institutions in Zagreb, Ljubljana, Mainz, Berlin and Warsaw, among which there were members of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, the Polish Academy of Science and the Berlin – Brandenburg Academy of Science. Some of the project outputs included a catalogue containing two thousand names of composers, interpreters, musical instrument builders, teachers, transcribers and patrons, as well as the organisation of 100 events such as lectures, workshops, and concerts, and the publication of 71 editions among which the most significant were of sheet music. ●

TRAGOVI BOMBARDIRANJA JUGOSLAVENSKE NARODNE ARMIJE U STAROJ
JEZGRI DUBROVNIKA GODINE 1991. / TRACES OF THE BOMBING BY THE
YUGOSLAV PEOPLE'S ARMY IN THE OLD TOWN OF DUBROVNIK IN 1991

Izjava HAZU

Statement by the Croatian Academy of Sciences and Arts

IZJAVA HRVATSKE AKADEMIJE Znanosti i umjetnosti povodom oslobađajuće presude Haaškog tribunala Vojislavu Šešelju

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti s čuđenjem je primila vijest da je Haaški tribunal oslobodio Vojislava Šešelja po svim točkama optužnice. Notorna je činjenica da je Šešelj, nositelj titule četničkog vojvode, bio glavni poticatelj zločina počinjenih tijekom srpske agresije na Hrvatsku i BiH, te da je sa širenjem zločinačkih ideja o stvaranju velike Srbije i širenjem mržnje nastavio i tijekom suđenja u Haagu i nakon puštanja iz pritvora ne pokazujući nikakvo kajanje niti žaljenje prema žrtvama.

Posebno nas čudi presuda da nije bilo udruženog zločinačkog pothvata na čelu sa Slobodanom Miloševićem s ciljem progona nesrba iz dijelova Hrvatske i BiH radi stvaranja velike Srbije, kao i zaključak da je projekt stvaranja velike Srbije politički, a ne zločinački cilj.

Ovakva presuda, donijeta upravo na 25. godišnjicu pogibije policajca Josipa Jovića, prve žrtve srpske agresije na Hrvatsku, velika je nepravda prema stotinama tisuća žrtava srpske agresije na Hrvatsku i BiH. Ona neće pridonijeti suočavanju Srbije s mračnim stranama svoje nedavne prošlosti, kao niti pomirenju i smirivanju tenzija na prostoru jugoistočne Europe i mogla bi samo ohrabriti inspiratore i organizatore budućih sukoba u svijetu. To je ujedno i udarac vjerodostojnosti Ujedinjenih naroda kao osnivača Haaškog tribunala i njihovoj misiji da se u svijetu osigura trajan i pravedan mir. Nadamo se da će ova velika nepravda biti ispravljena u drugostupanjskom postupku.

U Zagrebu, 31. ožujka 2016.
HRVATSKA AKADEMIJA
Znanosti i umjetnosti

STATEMENT OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS CONCERNING THE HAGUE TRIBUNAL'S ACQUITTAL OF VOJISLAV ŠEŠELJ

The Croatian Academy of Sciences and Arts expressed its utmost incredulity upon receiving the news that Vojislav Šešelj had been acquitted on all accounts by the Hague Tribunal. It is a notorious fact that Šešelj, as the commander of Chetnik groups, had been the main instigator of crimes committed during the Serbian aggression on Croatia and Bosnia and Herzegovina. He continued to spread hatred and criminal ideas about the creation of Greater Serbia even during the trial in The Hague and after his release from prison without showing any regret or remorse. Especially confounding was the verdict that there had been no organised criminal activities under direct orders of Slobodan Milošević directed at creating Greater Serbia by exiling non-Serbian population from Croatia and Bosnia and Herzegovina. Also shocking is the conclusion that the goals and reasons behind the project of Greater Serbia were political rather than criminal. Such a verdict, passed on the 25th anniversary of the tragic death of police officer Josip Jović, the first victim of Serbian aggression on Croatia, is a great injustice to hundreds of thousands of victims of Serbian aggression on Croatia and Bosnia and Herzegovina. It will not help Serbia in facing the dark side of its recent history, and it certainly will not be helpful for bringing peace and lowering tension in South Eastern Europe. On the contrary, it might serve as encouragement and inspiration for the organisation of future conflicts in the world.

Zagreb, 31 March 2016
CROATIAN ACADEMY OF
SCIENCES AND ARTS

E-vodič u Strossmayerovoj galeriji starih majstora

Borivoj Popovčak

Tijekom 2016. u stalni postav Strossmayerove galerije starih majstora na drugome katu palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti potpuno je implementiran projekt pokretnog elektroničkog vodiča. Projekt je ostvaren na temelju ugovora o znanstveno-tehničkoj suradnji između tvrtke Ringtelekom iz Zagreba i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

E-vodič temeljen je na novom *Appleovu* tehnološkom protokolu *iBeacon*, koji preko sustava bežičnih odašiljača korisnicima nudi dodatne sadržaje u prostoru kojim se kreću. Bitno je istaknuti da je taj vodič namijenjen razgledavanju stalnoga postava Strossmayerove galerije na licu mjesta, u samome prostoru Galerije, o čemu je umnogome ovisio odabir sadržaja i način njegove prezentacije. Cilj je učiniti posjet stalnome postavu Galerije interaktivnijim diskretno usmjeravajući pažnju posjetitelja na pomno birane dodatne sadržaje. Osim osnovnih podataka o autoru te o vremenu i mjestu nastanka odabranih umjetnina iz stalnoga postava Galerije, u dodatne sadržaje u pojedinim je primjerima uključeno razmatranje komparativnih primjera koji se čuvaju u različitim svjetskim muzejskim institucijama, ikonografskih zanimljivosti koje je neupućenom promatraču teško zamijetiti i ispravno protumačiti, različitih oznaka na poledinama slika koje su skrivene uobičajenom

pogledu na umjetninu, prezentacija provedenih konzervatorsko-restauratorskih radova kojima je bio ponovno razotkriven u međuvremenu preslikan izvorni slikani sloj..., sve to preko kratkih tekstova, ali uz neizostavan dodatni slikovni materijal. Takvim odabirom sadržaja i njegove prezentacije, s čvrstim osloncem u vizualnom mediju, namjera je dodatno potaknuti posjetitelje na pomnije neposredno promatranje izvornih umjetnina u stalnom postavu Galerije. Dodatni sadržaji prezentirani preko e-vodiča najprije diskretno skreću pažnju posjetitelja na pojedine detalje odabranih slika koje su uključene u vodič senzibilizirajući tako percepciju promatrača, potičući ga da pri razgledavanju stalnoga postava Strossmayerove galerije i samostalno uživa u mnogim vizualnim senzacijama koje uobičajeno izmiču usputnom pogledu. Prema riječima autora, taj je e-vodič jedinstven u Hrvatskoj.

Autori su tehničkoga protokola e-vodiča po stalnome postavu Strossmayerove galerije mr. sc. Srećko Seljan i mr. sc. Branko Beslać, a autori sadržaja Borivoj Popovčak, upravitelj Strossmayerove galerije starih majstora HAZU, te dr. sc. Ljerka Dulibić i dr. sc. Iva Pasini Tržec, više znanstvene suradnice Strossmayerove galerije starih majstora HAZU. Za tehničku podršku i održavanje zadužen je muzejski tehničar Strossmayerove galerije Antonio Blaži. ●

E-guide at the Strossmayer Gallery of Old Masters

In the course of 2016, a mobile electronic guide was being implemented in the permanent exhibition of the Strossmayer Gallery on the second floor of the Academy Palace. The e-guide project was implemented through scientific-technical cooperation between the Ring-telekom Company from Zagreb and the Croatian Academy of Sciences and Arts.

The guide is based on *iBeacon*, a new protocol developed by Apple, whose wireless transmitters help in providing visitors to the gallery with access to additional information. It is important to stress that this guide can be used only while visiting the permanent exhibition in the gallery space, which largely influenced the selection of content and the way in which it is presented. The goal was to make the visit to the Gallery interactive by discreetly directing visitors' attention to carefully selected additional information. In addition to the basic information about painters and the places and periods in which particular artworks were created, additional content in individual cases includes works from international institutions that encourage comparative analysis. There are also iconographic peculiarities that might not be discernible and easily comprehensible by non-professional observers, different markings on the reverse sides of

the paintings that are usually hidden from the view of visitors, presentation of restoration procedures and results, which reveal new layers of paintings. All this is accompanied with short textual explanations and additional visual material.

Such a choice of content and its presentation, with firm support provided by another visual medium, aims at encouraging visitors look at the original works of art displayed in the gallery space in greater detail. The additional materials on the e-guide primarily direct the attention of visitors to specific details of the selected artworks making the perception of visitors more sensitive to the art. They encourage visitors to experience the permanent exhibition individually and enjoy visual sensations that can easily escape casual glances. This e-guide is, according to its creators, a unique type of gallery guide in Croatia.

Responsible for the technical aspects of the guide are Srećko Seljan, MSc, and Branko Beslač, MSc, and the content was authored by the Gallery's Director Borivoj Popovčak, Dr Ljerka Dulibić and Dr Iva Pasini Tržec, both of whom are senior scientific associates employed at the Strossmayer Gallery of Old Masters. Technical support and maintenance was provided by Museum Technician Antonio Blaži. ●

Novi članovi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (izabrani 2016.)

Na skupštini Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti održanoj 12. svibnja 2016. za nove redovite članove Hrvatske akademije izabrani su:

I. RAZRED ZA DRUŠTVENE ZNANOSTI

Akademik Dragutin Feletar, r. 1941.

II. RAZRED ZA MATEMATIČKE, FIZIČKE I KEMIJSKE ZNANOSTI

Akademik Milko Jakšić, r. 1958.

Akademik Svetozar Musić, r. 1946.

III. RAZRED ZA PRIRODNE ZNANOSTI

Akademik Goran Durn, r. 1962.

Akademik Nikola Ljubešić, r. 1940.

Akademik Mirko Orlić, r. 1955.

Akademik Igor Vlahović, r. 1965.

IV. RAZRED ZA MEDICINSKE ZNANOSTI

Akademik Željko Cvetnić, r. 1963.

Akademik Miroslav Samaržija, r. 1958.

Za dopisne članove Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabrani su:

Mirko Dikšić, Norman Robert Foster, Vinko Grubišić, Šime Malenica i Nenad Šestan.

Za članove suradnike Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabrani su:

u Razredu za matematičke, fizičke i kemijske znanosti: Dubravka Matković-Čalogović i Zoran Vondraček; u Razredu za prirodne znanosti: Ivan Sondi i Đurđica Ugarković; u Razredu za medicinske znanosti: Zrinka Tarle; u Razredu za filološke znanosti: Amir Kapetanović; u Razredu za književnost: Ratko Cvetnić, Lada Kaštelan i Cvjetko Milanja; u Razredu za likovne umjetnosti: Igor Rončević; u Razredu za glazbenu umjetnost i muzikologiju: Davorin Kempf.

Za članove suradnike Hrvatske akademije ponovno su izabrani:

Željka Čorak, Iva Dekaris, Marijan Herak, Slobodan Kaštela, Zvonko Maković, Mirko Primc, Željko Sutlić i Damir Viličić.

VII. RAZRED ZA LIKOVNE UMJETNOSTI

Akademik Nikola Bašić, r. 1946.

IX. RAZRED ZA TEHNIČKE ZNANOSTI

Akademik Ignac Lovrek, r. 1947.

Nagrade i priznanja

Više članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za svoj je rad nagrađeno državnim nagradama i najvišim priznanjima.

ODLIKOVANJA:

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović odlikovala je *Redom kneza Branimira s ogrlicom* akademika Nikolu Bašića i Miru Gavranu, člana suradnika HAZU.

NAGRADA VLADIMIR NAZOR:

Akademik Pavao Pavličić primio je Nagradu *Vladimir Nazor* za životno djelo za književnost, a akademik Zlatko Keser Nagradu *Vladimir Nazor* za životno djelo za likovne umjetnosti.

DRŽAVNA NAGRADA ZA ZNANOST:

Akademik Vjekoslav Jerolimov primio je Državnu nagradu za znanost za životno djelo za područje biomedicine i zdravstva.

Za godinu 2015. dodijeljene su i Nagrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

NAGRADA HAZU:

Nagradu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća u Republici Hrvatskoj za 2015. na svečanosti u povodu Dana HAZU 29. travnja 2016. dobili su: za područje društvenih znanosti prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić; za područje prirodnih znanosti i matematike prof. dr. sc. Eduard Marušić-Paloka i dr. sc. Tvrtko Korbar; za područje medicinskih znanosti prof. dr. sc. Lovorka Grgurević; za područje filoloških znanosti dr. sc. Bojan Marotti; za područje likovnih umjetnosti dr. sc. Dragan Damjanović; za područje glazbene umjetnosti prof. dr. sc. Davorin Kempf; za područje tehničkih znanosti prof. dr. sc. Dragan Kovačević.

Awards and commendations

The work of several members of the Croatian Academy of Sciences and Arts was recognised with national awards and the highest commendations:

MEDALS

The President of the Republic of Croatia, Kolinda Grabar-Kitarović decorated Full Academy Member Nikola Bašić and Associate Academy Member Miro Gavran with the Order of Prince Branimir.

VLADIMIR NAZOR AWARD

Full Academy Member Pavao Pavličić was presented with the Vladimir Nazor Award for Lifetime Achievement in the field of literature, while the Vladimir Nazor Award for Lifetime Achievement in the fine arts was given to Full Academy Member Zlatko Keser.

NATIONAL SCIENCE AWARD

Full Academy Member Vjekoslav Jerolimov received the Lifetime Achievement Award in the field of biomedicine and health care.

The Croatian Academy of Sciences and Arts gave its awards for the year 2015.

AWARD OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

The Academy's awards for the highest scientific and artistic achievements in the Republic of Croatia in 2015 were handed out at the ceremony on the Day of the Croatian Academy on 20 April 2016. The awards were presented to Prof Mirjana Polić Bobić for the field of social sciences, Prof Eduard Marušić-Paloka and Dr Tvrtko Korbar for natural and mathematical sciences, Prof Lovorka Grgurević for medicine, Dr Bojan Marotti for philology; Dr Dragan Damjanović for fine arts, Prof Davorin Kempf for music, and Prof Dragan Kovačević for technical sciences.

Događanja u HAZU u 2016.

Events at the Croatian Academy in the 2016

PET OKRUGLIH STOLOVA O MODERNIZACIJI PRAVA

Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti kojem je na čelu potpredsjednik HAZU akademik Jakša Barbić održalo je tijekom 2016. pet okruglih stolova iz ciklusa *Modernizacija prava*, od kojih su tri bila posvećena temama s područja zaštite okoliša. O pravnoj zaštiti voda raspravljalo se 9. ožujka, kad je istaknuto da se vode smatraju općim dobrom koje ne može biti objekt vlasništva, a 17. listopada održan je okrugli stol o pravnoj zaštiti prostora. Upozoreno je na tendenciju privatizacije, zabranjivanja i ograničavanja korištenja grada kao javnog prostora. Na okruglom stolu o pravnoj zaštiti mora 23. studenoga govorilo se i o problemima zaštite Jadrana i opasnostima od onečišćenja. U sklopu tog ciklusa 28. siječnja održan je i okrugli stol o pravu na dom, kad se raspravljalo o tome kako odrediti domete prava na dom i odnos tog prava prema drugim pravima te o stambenoj politici kojom bi građani u što većoj mjeri mogli ostvariti pravo na dom. Zaštitom prava intelektualnog vlasništva bavio se okrugli stol održan 18. ožujka. Tada je istaknuto da se radi o području koje neprestano treba nadograđivati i čije je uređenje u velikoj mjeri ovisno o međunarodnim okvirima. U raspravi je upozoreno da je Hrvatska postala potpuno izložena svim europskim mehanizmima zaštite prava intelektualnog vlasništva koji stručnoj, znanstvenoj i široj javnosti, pa ni samim stvarateljima inovativnih i kreativnih tvorevina, nisu u dovoljnoj mjeri poznati. (M. L.)

FIVE ROUND TABLES ON THE MODERNIZATION OF LAW

In 2016, the Scientific Council for Government Administration, Judicature and the Rule of Law of the Croatian Academy of Sciences and Arts, headed by the Vice-President of the Croatian Academy and Full Member, Jakša Barbić, held five round tables from the cycle *Modernization of Law*, three of which addressed environmental topics. Legal protection of water resources was discussed on 9 March and it was emphasized that water is considered a public good that cannot be owned. On 17 October, a round-table on legal protection of space was held, warning about the tendency to privatize, deny or limit the use of a town or a city as public space. The round-table held on 23 November addressed legal protection of the sea, problems concerning the protection of the Adriatic and

dangers of pollution. Within this cycle, on 28 January a round-table was held on the right to housing and it was discussed how to determine the domain of the right to housing and the relation between that right and other rights, and how to create a housing policy that would make it possible for citizens to exercise their right to housing. Protection of intellectual property rights was addressed at the round table held on 18 March. It was emphasized that the area in question needed to be updated continuously and that its regulation largely depended on the international framework. During the discussion, the participants warned that Croatia had become completely exposed to all European mechanisms related to intellectual property rights protection, with which neither the scientific and professional community, nor the public, and often not even creators of innovative and creative solutions are familiar enough.

NOĆ MUZEJA

U tradicionalnoj manifestaciji *Noć muzeja* održanoj 29. siječnja 2016. Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti posjetilo je ukupno 10.595 posjetitelja. U palači HAZU održana je i svečanost otvorenja *Noći muzeja* koja je bila posvećena Josipu Jurju Strossmayeru. Uz domaćina, predsjednika HAZU akademika Zvonka Kusića, nazočnima se obratila i hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, koja je i otvorila manifestaciju. U Strossmayerovoj galeriji starih majstora HAZU mogla se razgledati i izložba *Biskup Strossmayer kao sakupljač slika starih majstora*. U Gliptoteci HAZU najveći je interes izazvala izložba *Skulptura i nagost – tjelesnost i erotika u djelima Ivana Meštrovića*. U Gliptoteci je bila postavljena i izložba *Boris Bućan – Što slikati?* U Hrvatskom muzeju arhitekture bilo je izloženo 150 karikatura arhitekta Zdenka Kolacija, a bila je organizirana i igraonica za djecu *Nacrtaj karikaturu*. Kabinet grafike HAZU u *Noći muzeja* predstavio je kazališne plakate hrvatske umjetnice i grafičke dizajnerice Nade Falout. U Knjižnici HAZU za posjetitelje *Noći muzeja* bio je pripremljen čitav niz programa pod nazivom *Gutenbergova galaksija*. U velikoj dvorani Knjižnice bila je izložena replika Gutenbergova tiskarskog stroja, a održano je i nekoliko predavanja o povijesti tiskarstva. Mogla se razgledati i Memorijalna soba hrvatskih nobelovaca. (M. L.)

THE NIGHT OF MUSEUMS

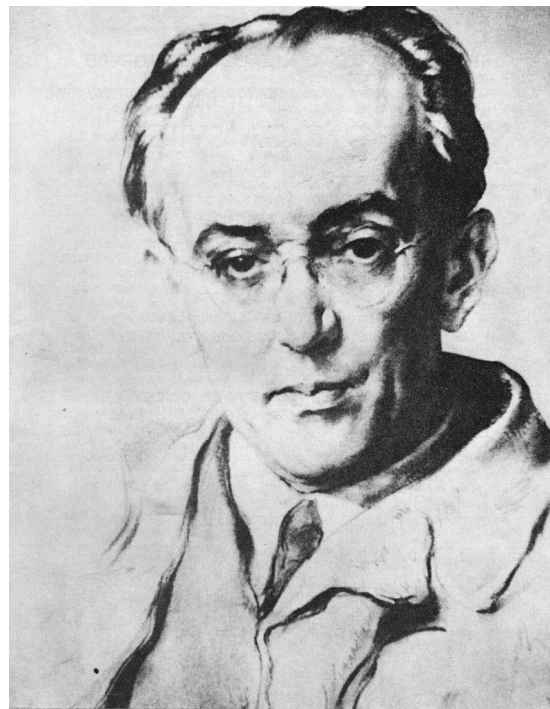
The Night of Museums, a traditional event in Croatia, which was dedicated to Josip Juraj Strossmayer in 2016, took place on 29 January and attracted 10 595 visitors to the Croatian Academy of Sciences and Arts. Croatian President Kolinda Grabar-

Kitarović officially opened the event at the ceremony held in the Academy Palace and addressed the audience together with the host, the Academy's President, Zvonko Kusić. The Strossmayer Gallery of Old Masters mounted the exhibition *Bishop Strossmayer as a Collector of Old Master Paintings*. The Glyptothèque showed two temporary exhibitions, namely, *Boris Bućan – What to Paint?* and *Sculpture and Nakedness – Corporeality and Eroticism in the Works of Ivan Meštrović*, the latter of which attracted the biggest interest of the public. The Croatian Museum of Architecture displayed 150 caricatures drawn by architect Zdenko Kolaci and organised accompanying activities for children called *Let's Draw a Caricature*. The Department of Prints and Drawings exhibited theatre posters by Croatian artist and graphic designer Nada Falout. The Academy Library organised numerous activities under the title *The Gutenberg Galaxy*. A replica of the Gutenberg printing press was set up at the Library hall and several lectures about the history of printing were given. Visitors to the Academy Palace were also able to see the Memorial Room of the Croatian Nobel Prize Winners.

120. OBLJETNICA ROĐENJA JAKOVA GOTOVCA

Svečanim koncertom u svojoj palači Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti proslavila je u subotu, 20. veljače 120. obljetnicu rođenja hrvatskog skladatelja akademika Jakova Gotovca i 80. obljetnicu praizvedbe njegove najpoznatije opere *Ero s onoga svijeta*. Zbor Hrvatske radiotelevizije pod ravnanjem Tončija Bilića izveo je u pratnji instrumentalnog ansambla Gotovčeve skladbe *Zvonimirova lađa*, tri narodne pjesme iz Dalmacije (*O, more duboko, Marjane, Marjane i Omili mi u selu divojka*), *Jadovanku za teletom* i *Dobru večer*.

Jakov Gotovac tipični je i možda najkarakterističniji predstavnik tzv. nacionalne škole u hrvatskoj glazbi XX. stoljeća. No njegov opus nije posljedica pukoga oslanjanja na folklorne uzore, pogotovo ne na razini citata. Prije bi ga se moglo svrstati u ono što se u glazbenoj historiografiji naziva „imaginarnim folklorom“. Gotovca, međutim, nije potrebno vrednovati samo na te-

melju njegovih možda najpopularnijih djela, opere *Ero s onoga svijeta* i *Simfonijskoga kola*. Njegovu popularnost, a i umjetničku kvalitetu potvrđuju i one skladbe, npr. „narodni obred“ op. 11 *Koleda* iz 1925., koje su postale neizostavne odrednice hrvatskoga glazbenog identiteta.

Svakako je važno naglasiti da je Gotovčev opus određen njegovom estetikom i poetikom koju je izradio dvadesetih godina XX. stoljeća i tih se odrednica držao cijeloga stvaralačkog vijeka. Hrvatska glazba (i ne samo XX. stoljeća) nezamisliva je bez Gotovčeva doprinosa.

Akademik Nikša Gligo

THE 120TH ANNIVERSARY OF JAKOV GOTOVAC'S BIRTH

On Saturday, 20 February 2016, a musical gala organised at the Palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts marked the 120th anniversary of the birth of Jakov Gotovac, a Croatian composer and a full member of the Croatian Academy, and the 80th anniversary of the first performance of Gotovac's most popular opera, *Ero the Joker*. The Croatian Radio and Television Choir, under the baton of Tonči Bilić and accompanied by an orchestra, performed the following compositions by Gotovac: *Zvonimir's Ship*, three folk songs from Dalmatia (*O, more duboko, Marjane, Marjane i Omili mi u selu divojka*), *Lamentation for a Calf*, and

Good Evening. Jakov Gotovac is a typical and perhaps the most characteristic representative of the so-called national school in 20th-century Croatian music. However, his oeuvre has not stemmed from merely relying on folkloristic sources, especially not in terms of their citations. His works could be said to belong to what music historiography calls 'imaginary folklore'. Valorisation of Gotovac work should not be based solely on his most popular compositions, the opera *Ero the Joker* and *Symphonic Dance*. His popularity and artistic quality has also been confirmed by compositions such as for example 'the folk ritual', op. 11 *Koleda* from 1925, which have become an integral feature of Croatia's musical identity. It should be stressed that Gotovac's oeuvre was defined by his idiosyncratic aesthetics and poetics he built in the 1920s, which he continued to nurture in the course of his entire career. It is impossible to imagine Croatian music (not only in the 20th century) without Gotovac's contributions.

100. OBLJETNICA ROĐENJA IVANA SUPEKA

U dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 3. ožujka 2016. predstavljena je knjiga iz edicije *Rasprave i građa za povijest znanosti* Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti HAZU (urednici: prof. dr. sc. Snježana Paušek-Baždar i akademik Ksenofont Ilakovac) objavljena o 100. obljetnici rođenja akademika Ivana Supeka (1915. – 2007.), predsjednika Akademije u dva mandata (1991. – 1997.). Osobnost i djelovanje Ivana Supeka na gotovo svim područjima prirodnih, humanističkih, društvenih i duhovnih znanosti obilježili su XX. stoljeće u Hrvatskoj.

Knjiga sadržava devet znanstvenih članaka. Nakon *Pozdravnog govora* predsjednika Akademije akademika Zvonka Kusića, o Supekovu djelovanju na reformi Sveučilišta u Zagrebu 1968. – 1972. piše prof. dr. sc. Marijan Šunjić. Slijedi tekst o Supekovu razumijevanju odnosa između znanstvenog i umjetničkog stvaralaštva (prof. dr. Zdravko Radman) te dva teksta o Supekovoj drami *Heretik* (akademik Boris Senker) i o njegovim romanima (akademik Krešimir Nemec).

Akademik Supek bio je utemeljitelj i prvi ravnatelj Instituta *Ruder Bošković* (1950. –

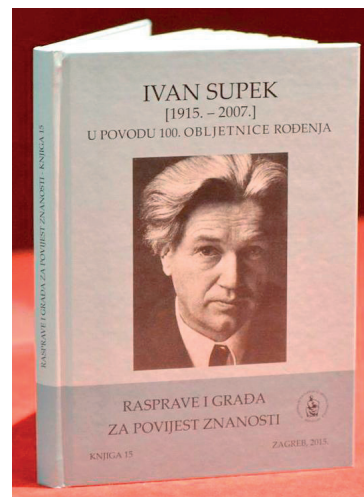
1957.), gdje je započeo i s osnutkom poslijediplomskih studija (1957.), najprije iz „nuklearnih“ znanosti, a potom i drugih, o čemu je riječ u prilogu akademika Ksenofonta Ilakovca. Slijede tekstovi o ulozi Ivana Supeka u Jugoslavenskom nuklearnom programu (prof. dr. sc. Vladimir Knapp), o Supekovim gledištima na pojedine pravce u suvremenoj filozofiji (dr. sc. Bojan Marotti), o Supekovu istraživanju djela Ruđera Boškovića (prof. dr. sc. Stipe Kutleša) i na koncu tekst o prijepornoj korespondenciji Ivana Supeka i Miroslava Krležu u godini 1954. (prof. dr. sc. Ivica Martinović). Na kraju knjige nalaze se kratki životopisi autora pojedinih članaka. (S. P.-B.)

THE 100TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF IVAN SUPEK

A new book from the series *Rasprave i građa za povijest znanosti* of the Department of Mathematical, Physical and Chemical Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts (editors: Professor Snježana Paušek-Baždar and Ksenofont Ilakovac, Full Member of the Croatian Academy) was presented in the hall of the Academy Library on 3 March 2016. It was published to mark the 100th anniversary of the birth of Ivan Supek (1915 – 2007), Full Member of the Croatian Academy who had two terms of office as President (1991 – 1997). Ivan Supek's personality and work in almost all areas of natural, humanistic, social and spiritual sciences marked the 20th century in Croatia.

The book contains nine scholarly articles. After the *Introductory address* by the President and Full Member of the Croatian Academy Zvonko Kusić, the first article, written by Prof. Marijan Šunjić, describes Supek's role in the reform of the University of Zagreb from 1968 to 1972. The next article deals with Supek's understanding of the relation between scientific work and artistic creation (Prof. Zdravko Radman), whereas the following two texts discuss Supek's play *Heretik* (Boris Senker, Full Member of the Croatian Academy) and his novels (Krešimir Nemec, Full Member of the Croatian Academy).

The topic of Supek as the founder and the first director of the Ruđer Bošković Institute (1950 – 1957), where he started founding post-graduate studies (1957), first

in "nuclear" and then in other sciences, was elaborated by Ksenofont Ilakovac. The subsequent texts deal with Ivan Supek's role in the Yugoslav Nuclear Programme (Prof. Vladimir Knapp), with Supek's views on certain schools of contemporary philosophy (Dr. Bojan Marotti), with his research on Ruđer Bošković's work (Prof. Stipe Kutleša), while the last text deals with the correspondence between Ivan Supek and Miroslav Krleža during 1954 which shows their opposing views (Prof. Ivica Martinović). The authors' short CVs are listed at the end of the book.

POVIJEST ZNANOSTI I PRIRODNE FILOZOFIJE U HRVATA

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu 11. ožujka 2016. predstavljena je knjiga akademika Žarka Dadića *Povijest znanosti i prirodne filozofije u Hrvata (s osobitim obzirom na egzaktne znanosti)*, knjiga I. *Srednji vijek* (Izvori, Zagreb, 2015.). Riječ je o prvome dijelu cjelovite povijesti znanosti i prirodne filozofije u Hrvata koja će slijediti u nadolazećim godinama. Rezultat je dugogodišnjih autorovih istraživanja, a naglasak je na još nepoznatim problemima i na neistraženom gradivu. Autor obrađuje povijest brojnih znanstvenih područja u međusobnoj povezanosti, pa se tako uz prirodnu filozofiju nalaze matematika, fizika, astronomija, kemija, medicina i srodne znanosti, pri čemu se ističu uloga znanosti u hrvatskome društvu i prinosi hrvatskih znanstvenika.

Knjiga detaljno prikazuje razvitak znanosti i prirodne filozofije u Hrvata, koji je uslijedio nakon doseljavanja u novu domo-

vinu. Autor rekonstruira znanja Hrvata u staroj postojbini koristeći se hrvatskom etnografskom i folklornom baštinom te je uspoređuje s odgovarajućom baštinom slavenskih i, općenitije, indoeuropskih naroda. Opisuje postupno usvajanje znanja od starosjedilaca u prvim stoljećima nakon doseljenja te prati razvoj spoznaja sve do razvijenoga srednjega vijeka, kad se nakon transmisije znanja iz europskih zemalja Hrvati postupno uklapaju u onodobnu zapadnoeuropsku tradiciju, dok pojedini istaknuti mislioci, kao Herman Dalmatin, daju važne prinose razvoju znanosti i filozofije.

Uvodnu je riječ na predstavljanju uputio akademik Velimir Neidhardt, potpredsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, podsjetivši na zasluge akademika Dadića za istraživanje povijesti hrvatske znanosti. O knjizi je govorila dr. sc. Marijana Borić s Odsjeka za povijest prirodnih i matematičkih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU te prof. dr. sc. Željko Dugac s Odsjeka za filozofiju znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU. Cijelo je događanje vodio akademik Andrej Dujella, tajnik Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti. (Ž. D.)

HISTORY OF SCIENCE AND NATURAL PHILOSOPHY OF CROATS

On 11 March 2016, the Croatian Academy's Library hosted a presentation of the book *History of the Science and Natural Philosophy of the Croats (with a particular focus on exact sciences)*, Vol. 1, Middle Ages (Izvori, Zagreb, 2015) written by Full Academy Member Žarko Dadić. The book is the first part of a comprehensive history of Croatian science and natural philosophy that will be published sequentially in the years to come. This volume has grown out of the author's long-term research and the emphasis is on the material and issues that have not yet been researched. The author explores the history of numerous interrelated scientific areas, which include natural philosophy and disciplines such as mathematics, physics, astronomy, chemistry, medicine and related sciences, all of which show Croatian scientists' contributions and the important role played by science in Croatian society.

The book provides a detailed depiction of the development of science and natural philosophy among the Croats after the arrival in their new homeland. The author reconstructs the knowledge Croats had had in their native lands by comparing the Croatian folklore heritage with the heritage of Slavic and, more generally, Indo-European peoples. He describes their gradual acquisition of knowledge from the indigenous people in the first centuries after the settlement, and follows the development of their knowledge until the high Middle Ages, when, with knowledge being transferred from European countries, Croats gradually adopted the Western European tradition. Individual prominent thinkers, such as Herman Dalmatin, made a significant contribution to the development of science and philosophy.

Vice-President of the Croatian Academy Velimir Neidhardt gave an introductory speech at the presentation in which he emphasized the value of Dadić work in research into Croatian scientific history. The book was also presented by two member of the Academy's Institute for the History and Philosophy of Science: Dr Marijana Borić from the Division for the History of Natural and Mathematical Sciences and Prof Željko Dugac from the Division for the Philosophy of Science.

PETI DANI OTVORENIH VRATA HAZU

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 12. i 13. travnja 2016. po peti je put organizirala *Dane otvorenih vrata* i građanima otvorila svoje prostore na svojih devet zagrebačkih adresa, od palače HAZU, Knjižnice i Arhiva do Gliptoteke, Kabineta grafike, Narodnog doma, Hrvatskog muzeja arhitekture i znanstvenoistraživačkih jedinica, te u 14 gradova u kojima djeluje 16 znanstvenoistraživačkih i muzejsko-galerijskih jedinica HAZU. Tijekom *Dana otvorenih vrata HAZU* bilo je organizirano oko 130 manifestacija – predavanja, izložbi, predstavljanja knjiga, stručnih vodstava, prezentacija, radionica, projekcija filmova i koncerata. Interes šire publike za rad najviše hrvatske znanstvene i umjetničke ustanove svake je godine sve veći i veći, pa je zabilježeno više tisuća posjetitelja, među kojima su bile velike skupine učenika i studenata. Na svečanosti otvorenja *Dana otvorenih vrata* predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić podsjetio je da je cilj te manifestacije demistificirati Akademiju i približiti je građanima kako bi postali njeni stalni posjetitelji. „Akademija je otvorena tijekom cijele godine, ona živi i pulsira s narodom i društvom. Želimo da građani, posjećujući Akademiju, osjete ponos i društveni optimizam koji nam je toliko potreban. Akademija je otvorena javnosti i okrenuta budućnosti te se bavi rješavanjem aktualnih društvenih pitanja. Akademija je stožerna institucija nacije, njen simbol, vrhovni autoritet i relevantno mjesto koje društvu šalje značajne poruke jedinstva nacije te djeluje kao korektiv društvenih zbivanja u vrijeme duhovne krize i poremećenog sustava vrijednosti“, rekao je akademik Kusić. (M. L.)

THE CROATIAN ACADEMY'S FIFTH DAYS OF OPEN DOORS

On 12 and 13 April, the Croatian Academy of Sciences and Arts organized its fifth Days of Open Doors at nine different locations in Zagreb: the Academy Palace, the Library and the Archives, the Glyptothèque, the Department of Prints and Drawings, the National Hall, the Croatian Museum of Architecture, and science and research units. A large number of visitors were also noted in 14 other towns and cities with 16 science and research units, museums and galleries that form part of the Croatian Academy of Sciences and Arts. During the Days, the Croatian Academy organized around 130 events – lectures, exhibitions, book promotions, guided tours, presentations, workshops, film screenings and concerts. Every year the public shows more and more interest in the work of the central Croatian science and art institution, and so this year it had several thousand visitors, among whom there were also large groups of school children and students. At the inauguration of the Days of Open Doors, President of the Croatian Academy Zvonko Kusić reminded that the goal of the event was to demystify the Academy and to bring it closer to citizens, so that they become regular visitors. “The Academy is open throughout the year; it lives and pulsates with the nation and the society. Our wish is that citizens who visit the Academy feel pride and social optimism, which we all need so much. The Academy is open to the public and it is oriented towards the future, it is active in finding solutions to current social issues. The Academy is a pivotal institution of our nation, its symbol, its supreme authority, and a relevant place that sends out important messages of national unity and takes corrective action in society in times of spiritual crisis and a value-system that has gone wrong”, said Kusić.

PLES U PREPORODNOJ DVORANI HAZU

Odsjek za povijest hrvatske glazbe kao temu za *Dane otvorenih vrata HAZU* 12. i 13. travnja 2016. odabrao je *Glazbu i ples*. Presentacija je obuhvatila pet postera u predvorju Preporodne dvorane koji upućuju na razne aspekte veza između tih dvaju vidova umjetnosti i njihove značajke (povijesni pogled, vrste plesova, raznovrsnost dokumentacije i sl.). Izložba u predvorju galerije u četiri je vitrine prikazala notnu i znanstveno-stručnu građu o toj temi, sačuvanu u Odsjeku. Među izlošcima posebno je bio zanimljiv „plesni red“ – knjižica s popisom plesača i odgovarajućih plesova s početka XX. stoljeća – koji je za tu prigodu posudila akademkinja Koraljka Kos, voditeljica Odsjeka. Osim toga, u suradnji sa Školom za klasični balet u dvorani je organizirana revija dvoranskih plesova u izvedbi učenika škole. Predavanje *Glazba i ples na dvoru Luja XIV.* uz AV prezentaciju održala je Vjera Katalinić. Puna dvorana i mnoštvo zainteresiranih učenika glazbenih i općih škola (ali i roditelja) upućuju na atraktivnost takvih multimedijских programa. Dio materijala postavljen je na stranicu Odsjeka: http://info.hazu.hr/hr/oakademiji/jedinice/odsjek_zapovijest_hrvatske_glazbe/ophgdj_ak/ophgdj_ak_dov16. (V. K.)

DANCE IN THE NATIONAL REVIVAL HALL

The Division for the History of Croatian Music chose *Music and Dance* as the topic of the Croatian Academy's Days of Open Doors that took place on 12 and 13 April 2016. The topic was presented in five posters mounted in the foyer of the National Revival Hall that explored features of these two artistic expressions and various aspects of their interrelationship (historical overview, types of dance, various modes of documentation and the like). Four showcases in the foyer of the gallery contained sheet music and scientific and professional material relating to the topics collected by the Division. Among the displayed artefacts, the most interesting was a dance card with a list of partners and dances from the early 20th century, borrowed for the exhibition by Full Acad-

emy Member Koraljka Kos, the head of the Division. Additionally, on view in the hall for the public were various ballroom dances performed by students of the Classic Ballet School. Vjera Katalinić gave a lecture on *Music and Dance at the Court of Louis XIV*, illustrated with a multimedia presentation, which attracted the interest of numerous pupils and their parents. A part of the presentation is available on the Division's web page at the following link: http://info.hazu.hr/hr/oakademiji/jedinice/odsjek_zapovijest_hrvatske_glazbe/ophgdj_ak/ophgdj_ak_dov16.

IZLOŽBA O FAUSTU VRANČIĆU (U POVODU 400. OBLJETNICE OBJAVLJIVANJA DJELA MACHINAE NOVAE)

U Strossmayerovoj galeriji starih majstora, u palači HAZU, 12. travnja 2016. u okviru *Dana otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* otvorena je izložba priređena u povodu 400. obljetnice objavljivanja djela *Machinae novae* (Venecija, 1615./1616.) hrvatskoga renesansnoga polihistora Fausta Vrančića (Šibenik, 1551. – Venecija, 1617.). Važnost obljetnice toga važnoga renesansnoga djela istaknuo je i UNESCO uvrstivši je među važne svjetske obljetnice u 2015. Izložba je organizirana u sklopu aktivnosti projekta *Upoznajmo hrvatsku znanstvenu baštinu*. Autorice su koncepta izložbe Marijana Borić, koja je ujedno i autorica tekstova, i Vanja Flegar iz Odsjeka za povijest prirodnih i matematičkih znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Prigodom otvaranja izložbe i *Dana otvorenih vrata Akademije* akademik Žarko Dadić održao je izlaganje o Odsjeku za povijest prirodnih i matematičkih znanosti. Vanja Flegar izvijestila je o znanosti u doba Fausta Vrančića, dok je Marijana

Borić govorila o najpoznatijem djelu Fausta Vrančića – *Machinae novae*. Partneri izložbe bili su Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Tehnički muzej *Nikola Tesla* u Zagrebu, Memorijalni centar *Faust Vrančić* u Prvić Luci, Gradska knjižnica *Juraj Šižgorić* u Šibeniku i Muzej grada Šibenika, dok je multimedijски dio izložbe ostvaren uz pomoć Memorijalnoga centra *Faust Vrančić* te autora četverodijelnoga dokumentarnoga serijala o Faustu Vrančiću *San o strojevima* Nenada Obrenovića i Hrvoja Šajbingera. Autorice su na pristupačan i moderan način prikazale život i djelo Fausta Vrančića istaknuvši njegove brojne prinose kako hrvatskoj, tako i svjetskoj znanstvenoj sredini. (M. B. i V. F.)

EXHIBITION ON FAUST VRANČIĆ (MARKING THE 400TH ANNIVERSARY OF THE PUBLICATION OF *MACHINAE NOVAE*)

Marking the 400th anniversary of the publication of *Machinae Novae* (Venice 1615/1616) the work of the Croatian Renaissance polymath Faust Vrančić (Šibenik, 1551 – Venice 1617), the Croatian Academy's Strossmayer Gallery of Old Masters mounted an exhibition opened on 12 April 2016 during the Open Door Days of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The importance of celebrating the anniversary of this important Renaissance publication was recognised by UNESCO, which listed it as one of the most significant anniversaries in 2015. The exhibition formed part of the activities of the *Let's Learn about Croatian Scientific Heritage* project. The exhibition was curated by Marijana Borić, the author of the texts, and Vanja Flegar from the Academy's Division for the History of Natural and Mathematical Sciences. At the opening ceremony

Žarko Dadić, Full Academy Member, gave a lecture at the Division of the History of Natural and Mathematical Sciences. Vanja Flegar spoke about Faust Vrančić's work – *Machinae novae*. The partner institutions included in the organisation of the exhibition were the National and University Library in Zagreb, the Nikola Tesla Technical Museum in Zagreb, the Faust Vrančić Memorial Centre in Prvić Luka, the Juraj Šižgorić Public Library in Šibenik, and Šibenik City Museum. The multimedia exhibition was created by the Faust Vrančić Memorial Centre in cooperation with Nenad Obrenović and Hrvoja Šajbinger whose four documentary films on Faust Vrančić, *Dreaming about Machines*, were shown at the exhibition. The life and work of Faust Vrančić were presented in a modern and accessible way and the exhibition emphasized his numerous contributions to the Croatian and international scientific landscape.

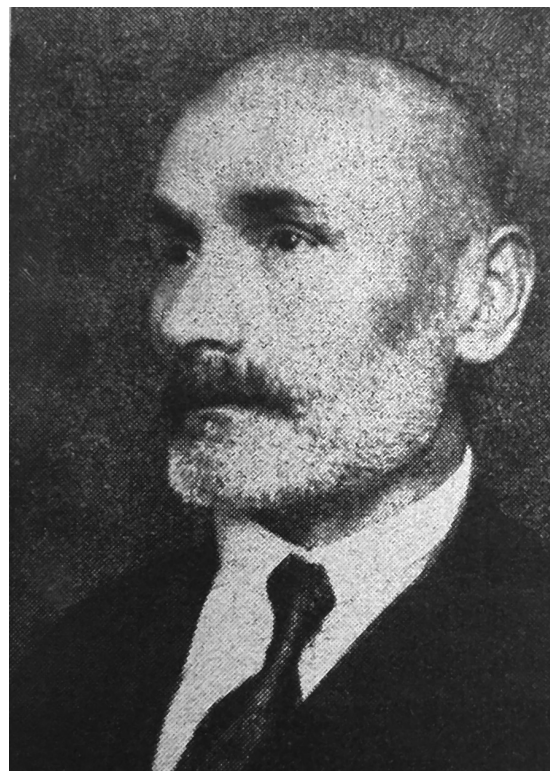
ZNANSTVENI SKUP O ĐURI ŠURMINU

U hrvatskoj se književnoj historiografiji smatra da je prvu modernu sintezu povijesti hrvatske književnosti napisao Branko Vodnik. Manje se govorilo o Vodnikovim prethodnicima u književnoj historiografiji, među kojima su istaknutiji Vatroslav Jagić i Đuro Šurmin (1867. – 1937.). Dok je Jagićev znanstveni opus uglavnom dobro poznat istraživačima hrvatske književnosti, sa Šurminom to nije bio slučaj. Stoga je *Znanstveni skup o Đuri Šurminu*, u organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i suorganizaciji Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Sveučilišta u Zadru, Ogranka Matice hrvatske u Varaždinu i Hrvatskog filološkog društva te Gra-

da Čazme i Gradske knjižnice Slavka Kolara Čazma, a pod pokroviteljstvom Razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, održan u Zagrebu, Varaždinu i Čazmi 21. i 22. travnja 2016., donio niz novih činjenica vezanih uz lik i djelo tog pomalo zaboravljenog hrvatskog znanstvenika i političara, autora povijesti hrvatske književnosti iz 1898.

Na *Znanstvenom skupu o Đuri Šurminu* sudjelovale su brojne znanstvenice i znanstvenici s više hrvatskih sveučilišta (Zagreb, Osijek, Zadar, Split, Varaždin) te nekih inozemnih (Italija, Bosna i Hercegovina). To je bio petnaesti skup u nizu *Hrvatski književni povjesničari* kojemu su prethodili skupovi o M. Kombolu, S. Ježiću, F. Fancevu, T. Matiću, A. Haleru, B. Vodniku, I. Milčetiću, D. Prohaski, M. Rešetaru, V. Jagiću, Š. Ljubiću, I. Kukuljeviću Sakcinskom, I. Frangešu te A. Barcu, poslije kojih su objavljeni zbornici znanstvenih radova. Stoga se na tragu dosadašnjeg iskustva u projektu *Hrvatski književni povjesničari* očekuje da će se sljedeće, 2017. godine, objaviti i *Zbornik o Đuri Šurminu* s radovima podnesenim na spomenutom skupu. To je tim važnije što će se njime na najbolji način te godine obilježiti dvije velike Šurminove obljetnice, 150. obljetnica rođenja i 80. obljetnica smrti.

A. S. K.

SCIENTIFIC CONFERENCE ON ĐURO ŠURMIN

Croatian literary history has frequently mentioned Branko Vodnik as the author of the first modern synthesis of the history of the Croatian literature. Less has been written in the same sources about Vodnik's predecessors the most prominent among whom were Vatroslav Jagić and Đuro Šurmin (1867– 1937). While Jagić's scholarly work has mostly been well known to researchers into Croatian literature, Šurmin has largely been neglected. This was the reason for the organisation of the Scientific Conference on Đuro Šurmin, which brought to the fore new knowledge about the life and work of this fairly neglected Croatian scholar and politician, the author of the 1898 history of Croatian literature. The conference was held in Zagreb, Varaždin and Čazma from 21 to 22 April 2016 and was organised by the University of Zagreb's Centre for Croatian Studies under the patronage of the Croatian Academy's Department of Literature. The co-organizing institutions included the Faculty of Philosophy of Josip Juraj Strossmayer University in Osijek, the University of Zagreb's Faculty of Humanities and Social Sciences, Juraj Dobrila University in Pula, University of Zadar, the Varaždin branch of the Matica hrvatska cultural society, the Croatian Philological Society, the City of Čazma and the Slavko Kolar Municipal Library in Čazma. Numerous academics from Croatia (Osijek, Zadar, Split, Varaždin) and abroad (Italy, Bosnia and Herzegovina) participated in the conference. It was the fifteenth scholarly gathering within the *Croatian Literary Historians* project that had previously included conferences on M. Kolombo, S. Ježić, F. Fancev, T. Matić, A. Haler, B. Vodnik, I. Milčetić, D. Prohaska, M. Rešetark, V. Jagić, Š. Ljubić, I. Kukuljević Sakcinski, I. Frangeš and A. Barac. Traditionally, each conference has been accompanied by conference proceedings, and it is expected that the year 2017 will also see the publication of a similar collection of papers on Đuro Šurmin, which will be the best way of marking two important events – the 150th anniversary of Šurmin's birth and the 80th anniversary of his death.

200 GODINA OD ROĐENJA BOGOSLAVA ŠULEKA

U Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti 25. travnja 2016. obilježena je 200. obljetnica rođenja hrvatskoga jezikoslovca, leksikografa, publicista, prirodoslovca i poihistora Bogoslava Šuleka. Uvodno je slovo održao akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU, a potom su uslijedila ova tri izlaganja: *Bogoslav Šulek i Matica hrvatska* akademika Josipa Bratulića, *Bogoslav Šulek i novi zavjet Gospoda našega Isukrsta* Mislava Kovačića te *Šulekovi tekstovi kao smjerokaz za standardizaciju hrvatskoga jezika (na tekstovima iz „Gospodarskoga lista“)* Ivana Martinčića. Šulek je rođen u Sobotištu u Slovačkoj 20. travnja 1816. U Požunu je 1837. završio pravni i teološki studij, a 1839. počeo je raditi u tiskari u Zagrebu. Bio je novinar i urednik, te se smatra utemeljiteljem hrvatske publicistike. Preporoditeljima je pristupio 1841. Godine 1866. postao je član JAZU (danas HAZU), a njezinim je tajnikom bio od 1874. sve do smrti. Golem je njegov doprinos izgradnji hrvatskoga znanstvenoga nazivlja: botaničkoga (*Prirodopis za niže realne gimnazije*, 1856.; *Biljarstvo za višje gimnazije*, I. – II., 1856. – 1859.), fizikalnoga (*Prirodni zakonik za svakoga iliti popularna fizika*: I. *Silarstvo*, 1873.; II. *Vesarstvo*, 1875.; III. *Svjetlarstvo*, 1876.), kemijskoga (*Lučba za svakoga ili popularna kemija*, 1881.), glazbenoga (*Postanak i narav glasbe*, 1875.) te šumarskoga (*Korist i gojenje šumah, osobito u trojednoj kraljevini*, 1866.). S mađarskoga je preveo niz vojnih knjižica te time stvorio hrvatsko vojno nazivlje. Važnije su mu jezikoslovne rasprave: *O dvoglascu ie* (1854.), gdje je predložio da se sljednik jata u dugim slogovima piše dvoslovom *ie*, a u kratkima dvoslovom *je* (npr. *liepo mjesto*), potom *Zašto izostavljamo e pred r-om u riečih n. p. krv?* (1854.) te *Obrana ahavca* (1864.). Zalagao se za tvorbeni (tzv. morfonološki) pravopis, za razlikovanje triju padeža u množini (dativ, lokativ i instrumental) te za dočetno *-h* u genitivu množine svih sklonidaba. Šulek je jedan od najvećih hrvatskih leksikografa, poznat po tvorbi velikoga broja novotvorenic (*Němačko-hrvatski rěčnik*, I. – II., 1860.; *Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja*, I. – II., 1874. – 1875.; *Jugoslavenski imenik bilja*, 1879.). Umro je u Zagrebu 30. studenoga 1895. (B. M.)

THE 200TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF BOGOSLAV ŠULEK

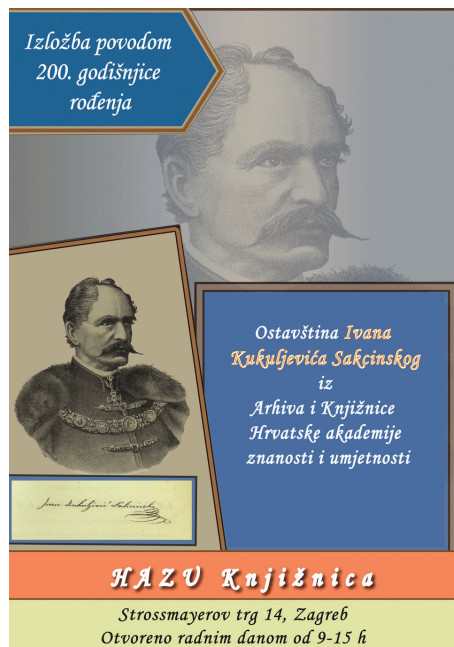
The 200th anniversary of the birth of Bogoslav Šulek, a Croatian linguist, lexicographer, publicist, natural scientist and polymath, was marked at the Croatian Academy of Sciences and Arts on 25 April 2016. Academy President Zvonko Kusić's introductory speech was followed by three lectures: Josip Bratulić's *Bogoslav Šulek and the Matica hrvatska Cultural Society*, Mislav Kovačić's *Bogoslav Šulek and the New Testament of Our Lord Jesus Christ*, and Ivan Martinčić's *Šulek's Writings as Guidelines for Standardisation of the Croatian Language (based on texts from Economic Gazette)*.

Šulek made an enormous contribution to the formation of Croatian scientific terminology in the fields of botany (*Biology for Lower Grammar School Classes*, 1856; *Botany for Higher Grammar School Classes*, I – II, 1856 – 1859), physics (*Rules of Nature for Everybody or Popular Physics*: I *Mechanics*, 1873; II *Acoustics*, 1875; III. *Optics*, 1876), chemistry (*Chemistry for Everybody or Popular Chemistry*, 1881), music (*Origins and Nature of Music*, 1875), and forestry (*Use and Cultivation of Forests, Especially in the Triune Kingdom*, 1866). Šulek also formed the basis for Croatian military terminol-

ogy by translating a number of military books from Hungarian. His important linguistic treatises include: *On the ie diphthong* (1854), in which he proposed the writing of *j* as *ie* in long syllables and as the digraph *je* in short syllables (for example, *liepo mjesto*), *Why is e before r omitted in words, e.g. krv?* (1854) and *In Defence of the Suffix h in the Plural Genitive of Feminine gender Nouns* (1864). He also supported the morphological approach to orthography, different forms of plural cases (dative, locative and instrumental) and the use of the final *-h* in the genitive plural of all declensions. Šulek was one of the greatest Croatian lexicographers and was known for the formation of a large number of neologisms (*German – Croatian Dictionary*, I – II, 1860; *Croatian – German – Italian Dictionary of Scientific Terms*, I – II, 1874 – 8175; *Yugoslavian Dictionary of Plants*, 1879). He died in Zagreb on 30 November 1895.

200 GODINA OD ROĐENJA IVANA KUKULJEVIĆA SAKCINSKOG

U povodu 200. obljetnice rođenja Ivana Kukuljevića Sakcinskog, 25. travnja 2016. u njegovu rodnom Varaždinu održan je znanstveni skup posvećen jednom od najistaknutijih javnih djelatnika hrvatskoga političkog, znanstvenog i kulturnog života XIX. stoljeća. Skup su organizirali Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu, Matica hrvatska – Ogranak Varaždin i Turistička zajednica Grada Varaždinske Toplice. Kukuljević je jedan od vodećih pripadnika hrvatskog narodnog preporoda, autor prve moderne hrvatske drame *Juran i Sofija*, a 1843. u Hrvatskom saboru održao je prvi govor na hrvatskom jeziku. Važnu političku ulogu imao je 1848., te nakon 1861. Osim borbe za afirmaciju hrvatskog jezika, u središtu Kukuljevićeve interesa bilo je otkrivanje, čuvanje i vrednovanje cjelokupne hrvatske povijesne i kulturnoumjetničke baštine i njeno uvrštavanje u kolektivnu svijest hrvatskog naroda. Time je stvorio temelje moderne hrvatske historiografije, a smatra ga se utemeljiteljem i niza drugih modernih znanstvenih disciplina u Hrvatskoj, poput povijesti umjetnosti, arheologije, arhivistike,

književne povijesti, etnologije i znanstvene bibliografije. Kukuljević je bio predsjednik Matice hrvatske te član Akademije.

U povodu Kukuljevićeve jubileja, tijekom razdoblja 30. svibnja – 31. listopada 2016. u Knjižnici HAZU mogla se razgledati izložba *Ostavština Ivana Kukuljevića Sakcinskog iz Arhiva i Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*. Cilj izložbe bio je javnosti predstaviti dio arhivske građe iz Kukuljevićeve osobnog fonda koja odražava njegovu plodnu i svestranu djelatnost. Na izložbi je prvi put bio izložen koncept Kukuljevićeve govora u Hrvatskom saboru iz 1843., tekstovi nekih od njegovih drama i pjesama te njegov spomenar. Bio je izložen i ugovor kojim je Akademija 1868. kupila Kukuljevićevu knjižnicu i arhiv s više od 12.000 svezaka, čime su postavljeni temelji današnjoj Knjižnici HAZU od koje se 1892. odvojio Arhiv kao zasebna jedinica. Autori izložbe bili su Ivana Burnać, Marinko Vuković i Tamara Runjak. (M. L.)

SECOND IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI CENTENNIAL

On the occasion of the 200th anniversary of Ivan Kukuljević Sakcinski's birth, on 25 April 2016, his native city of Varaždin hosted a conference dedicated to one of the most distinguished public figures of Croatian political, scientific and cultural life in the 19th century. The conference was organized by the Varaždin Institute for Scientific Work of the Croatian Academy of

Sciences and Arts, the Varaždin branch of Matica hrvatska and by Varaždinske Toplice Tourist Board. Kukuljević was one of the leaders of the Croatian national revival, the author of the first modern Croatian drama *Juran i Sofija*, and in 1843, he gave the first speech in the Croatian language in the Croatian Parliament. He played important political roles in 1848 and after 1861. Other than struggling for the affirmation of the Croatian language, Kukuljević was also very interested in the discovery, conservation and valuation of the entire Croatian historical, cultural and artistic heritage, and he strove to make it part of the Croatian collective consciousness. By doing so, he laid the foundations of modern Croatian historiography, and he is also considered the founder of many other modern scientific disciplines in Croatia, such as art history, archaeology, archival science, history of literature, ethnology and scientific bibliography. Kukuljević was the president of Matica hrvatska and a full Academy member.

On the occasion of Kukuljević's jubilee, from 30 May until 31 October 2016, the Academy hosted the exhibition *Ostavština Ivana Kukuljevića Sakcinskog iz Arhiva i Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (Ivan Kukuljević Sakcinski's Estate from the Archives and the Library of the Croatian Academy of Sciences and Arts)*. The goal of the exhibition was to present to the public some archive materials from Kukuljević's private collection that reflect his fruitful and versatile work. The concept of Kukuljević's speech given in the Croatian Parliament in 1843 was exhibited for the first time, and so were the texts of some of his plays and poems, and his memory book. Among the exhibits, there was also the contract from 1868 that regulated the Academy's purchase of Kukuljević's library and archive of over 12.000 volumes, which set the foundations of the present Library of the Croatian Academy, and from which the Archives were separated as an independent unit in 1892. The authors of the exhibition were Ivana Burnać, Marinko Vuković and Tamara Runjak.

DODJELA STIPENDIJA ZA ŽENE U ZNANOSTI

Pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 27. travnja 2016. u Preporodnoj dvorani HAZU po deseti put svečano su uručene stipendije Nacionalnog programa *Za žene u znanosti* koji organiziraju UNESCO i tvrtka L'Oreal Adria, uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Predsjednik izbornog povjerenstva za dodjelu stipendija jest predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, a dobitnice su bile Andreja Vukasović, Dunja Margeta, Marija Marguš i Mateja Dumbović, priznate mlade znanstvenice s područja prirodnih znanosti. Program nagrađuje znanstvenice istodobno ih potičući na provedbu daljnjih istraživanja i znanstvenog usavršavanja. U svom je govoru akademik Kusić istaknuo važnost tih stipendija jer se njima promiču znanost i obrazovanje te ističu žene koje svojim djelovanjem na raznim znanstvenim područjima mogu dovesti do promjena na bolje. Pohvalio je dobitnice stipendija jer su hrabro krenule u interdisciplinarnost ravnopravno sudjelujući na međunarodnoj znanstvenoj sceni. Podsjetio je da su kod odabira dobitnica stipendija korišteni najviši međunarodni kriteriji, kao kod izbora u znanstvena zvanja, a da su u izbornom povjerenstvu bili najviši znanstveni autoriteti u Hrvatskoj, zbog čega je nagrada stekla velik ugled u akademskim krugovima. Na dodjeli stipendija bila je nazočna i hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, koja je upozorila da i dalje postoje predrasude prema napredovanju žena u stručnoj karijeri te je poručila da bi rezultati što su ih ostvarile dobitnice stipendija trebali biti putokaz svim ženama za kretanje odvažnim putem. (M. L.)

FOR WOMEN IN SCIENCE SCHOLARSHIP

On 27 April 2016, the Academy's National Revival Hall hosted the tenth award ceremony of the *For Women in Science National Scholarship*, which took place under the auspices of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The scholarship programme was organised by UNESCO and L'Oreal Adria, and supported by the Ministry of Science, Education and Sport. Academy President Zvonko Kusić presided over the jury, and the scholarships were awarded to Andreja Vukasović, Dunja Margeta, Marija Marguš and Mateja Dumbović, recognised young natural science researchers. The aim of the scholarship scheme is to reward female researchers and encourage them to carry out future research and develop scientifically. In his speech, Kusić stressed the importance these scholarships have for the promotion of science and education and for the recognition that they give to women whose research activities can make major improvements in various scientific fields. He commended the award-winning researchers for their interdisciplinary endeavours and participation in the international scientific circles. Kusić also underlined the highest international criteria that are taken into consideration when selecting the candidates and that the jury panel consists of the most respectable scientific authorities in Croatia, due to which the scholarship has earned a great respect from academics. The award ceremony was also attended by President Kolinda Grabar-Kitarović who warned against the persistent prejudice about the professional development of women and said that the results achieved by the scholarship-winning researchers should be a beacon to women in the course of their professional voyage.

43. DANI HVARSKOG KAZALIŠTA

U organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te splitskoga Književnog kruga, Grada Hvara i Hvarskoga pučkog kazališta u gradu Hvaru 11. – 14. svibnja 2016. održan je 43. znanstveni simpozij *Dani Hvarskoga kazališta* naslovljen *Pučko i popularno*. Pod vodstvom akademika

Borisa Senkera, krovna tema *Danā* okupila je tridesetak uglednih hrvatskih i međunarodnih povjesničara književnosti i kazališta, književnih teoretičara i teatrologa te filmologa koji su govorili o različitim teorijskim konceptima i tumačenjima pučkog i popularnog u hrvatskim književnim djelima, kazališnim predstavama, stripu i na televiziji. U sklopu 43. *Danā* predstavljen je i 42. zbornik radova s protekloga simpozija koji se bavio publikom i kritikom u hrvatskoj književnosti i kazalištu. Program znanstvenoga simpozija tradicionalno upotpunjavaju i kazališne predstave, koncerti ili recitali, a ovoga puta simpozij je uveličan koncertom hvarskoga pjevačkog zbora *Stella Maris*, recitalom stihova Ivana Slamniga *Barbara i tutti quanti...* u izvedbi Umjetničkoga ansambla konobe *Luviji* te predstavom Agate Christie *Mišolovka* u izvedbi Kazališta *Petar Hektorović* iz Staroga Grada. (M. P.)

THE 43RD HVAR THEATRE DAYS

Jointly organised by the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Split Literary Circle, the Hvar People's Theatre and the City of Hvar, the 43rd Hvar Theatre Days with the title of *The Traditional and the Popular* were held in Hvar from 11 to 14 May 2016. Run by Full Academy Member Boris Senker, the topic of the Days gathered around thirty esteemed Croatian and international historians of theatre and literature, literary theoreticians, teatrologists and filmologists who spoke about various

theoretical concepts and interpretations of traditional and popular elements in Croatian literature, plays, comic strips and television. The 43rd Days included the presentation of the Proceedings of the 42nd Days, which dealt with audiences and critical writings on Croatian literature and theatre. The scholarly part of the programme is traditionally accompanied with a cultural programme. In 2016, participants could enjoy a concert performed by the Stella Maris choir from Hvar, a recital of Ivan Slamnig's *Barbara i tutti quanti...* by the Art Ensemble of the Luviji tavern and a play based on Agatha Christie's book *The Mousetrap* performed by the Petar Hektorović Theatre from Star Grad.

SKLADATELJI MIGRANTI I PUTNICI

Skladatelji migranti i putnici naslov je završnog koncerta u okviru europskog projekta *Glazbene migracije u rano moderno doba: susret europskog istoka, zapada i juga* (2013. – 2016.) o kojemu je bilo riječi u drugome broju Akademijina *Glasnika*. U reprezentativnoj dvorani palače Narodnog doma (Opatička 18) 16. svibnja 2016. Hrvatski barokni ansambl sa solistima predstavio je odabrane skladbe iz XVIII. stoljeća. Među njima su bili i skladatelji vezani uz hrvatske zemlje, čija su djela objavljena u izdanju HAZU i Hrvatskoga muzikološkog društva u okviru toga projekta. Koncert za dvije violine i gudače Josipa Mihovila Stratica, Zadranina grčkog podrijetla, skladan sredinom XVIII. stoljeća u Padovi, dvije arije za sopran i orkestar splitskog liječnika Julija Bajamontija, nastale 1775. i 1776. u Veneciji pod utjecajem tamošnjih opernih arija, te violinski koncert br. 13. u A-duru Ivana Jarnovića, europskog putnika hrvatskog podrijetla, stali su uz bok sjevernotalijanskom skladatelju-putniku Giuseppeu

Sartiju, iz čije su popularne opere *Fra i due litiganti il terzo gode* (*Dok se dvojica svađaju, treći se veseli*) u program uvrštene uvertira i dvije arije, zahvaljujući suradnji s berlinskim *Projektom Sarti*, od kojeg je dobiven još neobjavljeni izvedbeni materijal (program: <http://hmd-music.org/skladatelji-migranti-i-putnici-u-kasnom-18-stoljecu/>). Taj reprezentativni, ali gotovo nepoznati repertoar, čiji su izvornici sačuvani u hrvatskim i inozemnim arhivima, izveli su sopranistica Monika Cerovčec te violinisti Bojan Čičić i Ivan Jakšeković. Kao i prethodna dva, i taj je koncert snimljen, a „hrvatski“ dio repertoara udružen s dijelovima drugog koncerta ovjekovječen je na promidžbenom DVD-u te se može pogledati/poslušati i na internetu: https://www.youtube.com/channel/UC_mjDvdgBe4X8fC60_MeNzw. (V. K.)

MIGRANT AND TRAVELLING COMPOSERS

Migrant and Travelling Composers was the title of the final concert organised within the European project *Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of the European East, West and South* (2013 - 2016), more about which can be found in the second issue of *Glasnik*. The concert was held on 16 May 2016 in the National Revival Hall (18 Opatička Street) where the Croatian Baroque Ensemble and soloists performed selected 18th-century compositions. They included pieces by composers in different ways related to Croatian territories whose works have been published as part of the project by the Croatian Academy and the Croatian Musicological Society.

The programme comprised the following compositions: a concerto for two violins and string orchestra created in Padua in the mid-18th century by Josip Mihovil Stratico, the Zadar-born composer of Greek Origin, two arias for soprano and orchestra composed by Split-based physician Julije Bajamonti in Venice in 1775 and 1776 under the influence of local operatic arias, string concerto No 13 in A major by Ivan Jarnović, European traveller of Croatian origin. There was also one overture and two arias from *Fra i due litiganti il terzo gode* (*While Two Dispute, the Third Enjoys*), a popular opera by North Italian migrant composer Giuseppe Sarti, whose unpublished material was ac-

quired through collaboration with Berlin's Sarti Project (programme: <http://hmd-music.org/skladatelji-migranti-i-putnici-u-kasnom-18-stoljecu/>)

Such a distinguished and almost unknown programme, the original sheet music of which has been housed in Croatian and international archives, was performed by soprano singer Monika Cerovčec and violinists Bojan Čičić and Ivan Jakšeković. Like the previous two, this concert was recorded and the 'Croatian' repertoire, combined with parts of the second concert, has been documented on a promotional DVD and can be watched online: https://www.youtube.com/channel/UC_mjDvdgBe4X8fC60_MeNzw. and the 'Croatian' repertoire, combined with parts of the second concert, has been documented on a promotional DVD and can be watched online: https://www.youtube.com/channel/UC_mjDvdgBe4X8fC60_MeNzw. (V. K.)

PUTOVANJE U SREDNJOVJEKOVNOJ I RENEŠANSNOJ HRVATSKOJ U EUROPSKOM KONTEKSTU

U organizaciji Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 20. svibnja 2016. održan je međunarodni znanstveni skup *Putovanje u srednjovjekovnoj i renesansnoj Hrvatskoj u europskom kontekstu*. Na skupu su sudjelovali ugledni strani i domaći znanstvenici koji se s različitih aspekata bave temom putovanja u spomenutom razdoblju. Temeljni cilj skupa bio je pokazati u kojoj su mjeri različiti oblici putovanja, odnosno poslovni, vjerski, diplomatski i drugi dodiri između pojedinaca i skupina različitih naroda, kultura i civilizacija utjecali na kreiranje srednjovjekovne i renesansne, a time i suvremene europske civilizacije. Neke od tema raspravljenih na skupu bile su: srednjovjekovna teorijska, filozofska i teološka promišljanja o mobilnosti čovjeka, odnosno o putovanju kroz prostor; izvori za razmatranje problematike putovanja i prostorne mobilnosti; putovi, ceste, mostovi, rijeke kao prometne poveznice; transportna sredstva – čovjek, plovila, kola, konji i ostale životinje; razlozi putovanja – gospodarski, poslovni, intelektualni, diplomatski, religiozni, ratni, avanturizam, znatiželja, lutanje; trajanje i troškovi

putovanja; mjesta i ustanove za odmor: vojni i civilni kampovi, samostani, ubožnice, zavodi, taverne, privatne kuće poslovnih partnera, članova obitelji i drugih osoba te problemi jezične komunikacije. (M. L.)

TRAVEL IN MEDIAEVAL AND RENAISSANCE CROATIA IN THE EUROPEAN CONTEXT

The Division of Historical Sciences of the Institute for Historical and Social Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts organized the international scientific conference *Travel in Mediaeval and Renaissance Croatia in the European Context* which took place on 20 May 2016. The conference gathered distinguished Croatian and foreign scientists who deal with the topics of travel in the aforementioned period from different aspects. The main objective of the conference was to show how much different kinds of travel, that is business, religious, diplomatic and other contacts between individuals and groups of different nations, cultures and civilizations influenced the creation of the Middle Ages and the Renaissance and thus of modern European civilization. Some other topics that were discussed include mediaeval theoretical, philosophical and theological thinking about mobility and travel; sources for discussing different travel and mobility issues; paths, roads, bridges and rivers as traffic links; means of transport – man, vessels, carriages, horses and other animals; reasons for travelling – economic, business, intellectual, diplomatic, religious, wars, adventurism, curiosity, wandering; duration and costs of travel; holiday sites and structures: military and civil camps, monasteries, alms-houses, institutes, taverns, private homes of business partners, members of family and other persons, problems regarding verbal communication.

PREDSTAVLJANJE MARKE U ČAST 800. OBLJETNICE DOMINIKANSKOG REDA

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 24. svibnja 2016. javnosti je predstavljena nova poštanska marka Hrvatske pošte izdana u čast 800. obljetnice dominikanskog reda. Marka prikazuje lunetu portala dominikanske crkve u Trogiru na kojoj je prikazan najznamenitiji dominikanac u povijesti toga reda u Hrvatskoj, zagrebački biskup blaženi Augustin Kažotić. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić poručio je da Akademija tim predstavljanjem odaje posebno priznanje dominikancima i šalje poruku javnosti o njihovoj neizmjerljivoj važnosti za hrvatsku kulturu, znanost i društveni razvoj te za povezivanje Hrvatske s Europom. Spomenuo je i Kažotićeve zasluge za utemeljenje katedralne škole u Zagrebu, prvog višeg studija u Hrvata, te prvo sveučilište na hrvatskim prostorima koje su dominikanci osnovali u Zadru 1396.

Osvrt na prigodnu marku dala je i dr. sc. Željka Čorak, članica suradnica HAZU i predsjednica Povjerenstva za izbor motiva te grafičkih i likovnih rješenja poštanskih maraka Republike Hrvatske, koja je istaknula da je Kažotić imao osobine koje bi i danas bile poželjne u privatnom i javnom životu: „On je integrativni lik hrvatske povijesti, veza hrvatskog sjevera i juga, trogirski i dalmatinski redovnik i zagrebački biskup. No ta integrativna funkcija ne završava samo u Hrvatskoj jer je on Hrvatsku integrirao i u Europu kao student pariške Sorbone koji je kasnije djelovao i u Italiji i papinskom Avignonu. Bio je i autor prvih teoloških rasprava u hrvatskoj povijesti. Pišući o siromaštvu, smatrao je da zemaljska dobra valja korisno upotrebljavati“, kazala je Željka Čorak. Podsjetila je i na Kažotićeve

sukobe s ugarsko-hrvatskim kraljem Karlom Robertom Anžuvincem, kad je stao na stranu Crkve i naroda, zbog čega je postao politički prognanik te mu je bio zabranjen povratak u Zagreb, pa je posljednju godinu života proveo kao biskup u Luceri u južnoj Italiji. Odmah nakon smrti u Zagrebu je bio štovan kao svetac i već u *Misalu* iz 1324. nalazi se obrazac mise u čast Augustina Kažotića – „kad bude proglašen svetim“, no službeno je proglašen blaženim tek 1702., dok se kanonizacija još očekuje. (M. L.)

PRESENTATION OF A POSTAGE STAMP COMMEMORATING THE 800TH ANNIVERSARY OF THE DOMINICAN ORDER

On 24 May 2016, the Academy Palace hosted the presentation of a new postage stamp issued by the Croatian Postal Services on the occasion of the 800th anniversary of the founding of the Dominican monastic order. The stamp shows the lunette from the portal of the Dominican church in Trogir that holds a relief figure of the most significant Dominican in the history of the order in Croatia – the Blessed Augustin Kažotić, a bishop of the Diocese of Zagreb. Academy President Zvonko Kusić said that this presentation has given the Academy an opportunity to honour the Dominicans and send out a message to the public about their enormous significance for Croatian culture, science and social development and for their role in connecting Croatia with Europe. He also mentioned Kažotić's valuable efforts to establish a cathedral school in Zagreb, the first college in Croatia, and his association with the first university in the Croatian territory, which the Dominicans founded in Zadar in 1396.

As the president of the Committee for the Selection of Motifs for Postage Stamp Graphic Design, Dr Željka Čorak, an associate member of the Croatian Academy, said that Kažotić possessed traits that are today more than welcome in the private and public lives of people. “He is an integrative figure in the Croatian history, a link between the Croatian North and South, a friar from Trogir in Dalmatia and a bishop in Zagreb”, stressed Čorak. However, that integrative role of his was not manifest

only within the country. As a student at the Sorbonne and later, through his work in Italy and in papal Avignon, he connected Croatia with Europe. He authored the first theological treatises in Croatian history. In his writings about poverty, he said that earthly goods should be used purposefully", said Čorak. She also recalled Kažotić's conflicts with Croato-Hungarian King Charles Robert of Anjou when he chose to support the Church and people, for which he was politically exiled and banned from returning to Zagreb. For that reason, he spent the last year of his life as a bishop in Lucera in South Italy. Immediately after his death, he was venerated as a saint. The 1324 Missal contains a draft of a mass dedicated to Augustin Kažotić for "when he is proclaimed a saint", but he was, in fact, officially beatified in 1702, while his canonisation is yet to be performed.

KNJIGA I IZLOŽBA O BERNARDU BERNARDIJU

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 2. lipnja 2016. javnosti je predstavljena knjiga *Bernardo Bernardi – dizajnersko djelo arhitekta 1951. – 1985.* autorice dr. sc. Ive Ceraj, znanstvene suradnice Hrvatskog muzeja arhitekture HAZU, koju je na hrvatskom i engleskom jeziku objavila Hrvatska akademija u ediciji *Arc-hitectonica*. Knjiga je posvećena Bernardu Bernardiju (1921. – 1985.), utemeljitelju i promicatelju dizajna kao struke i profesije u Hrvatskoj, te prati njegovo strukovno djelovanje kao arhitekta i industrijskog dizajnera posebno senzibiliziranog za interijer i namještaj. Najvažnija su Bernardijeva djela interijeri Zračne luke Zagreb i Pučkog otvorenog učilišta u Zagrebu te hoteli u Brelima i na Korčuli. „Bernardi je bio velikan hrvatske kulture koji nas je obilježio i čiji se utjecaj vidi svaki dan. Uspio je spojiti industriju i umjetnost i dati im novu dimenziju. Zahvaljujući Bernardiju, Hrvatska je bila u samom europskom vrhu što se tiče dizajna, a Hrvatska akademija ponosna je što je pomogla da se sačuva takvo veliko djelo hrvatske kulturne povijesti”, kazao je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić. Na predstavljanju je govorio i finski veleposlanik Timo Rajakangas, koji je podsjetio da se 2017. slavi stota obljetnica

samostalnosti Finske te 25. obljetnica uspostave hrvatsko-finskih diplomatskih odnosa. „Bernardi je bio jedna od osoba koje su spajale naše dvije zemlje i stoga je njegov entuzijizam poticaj i ohrabrenje svima da što više radimo na unapređenju uzajamnih veza i suradnje”, kazao je Rajakangas, uz kojeg je na predstavljanju bio i danski veleposlanik Anders Christian Hougård. Njih su dvojica, zajedno s norveškom veleposlanicom Astrid Versto i švedskim veleposlanikom Larsom Schmidtom, napisali i zajednički predgovor knjizi.

Na utjecaje finskog dizajna i onog iz drugih nordijskih zemalja u Bernardijevu opusu upozorila je i autorica knjige istaknuvši da je Bernardi implementirao nordijske kreativne vrijednosti čistoće, jednostavnosti i demokratičnosti u hrvatski dizajn, u vrijeme kad se projektiranje proširilo i na oblikovanje interijera i opreme. „Bernardi je svakodnevni prostor čovjeka smatrao idealnim mjestom sinteze svih umjetnosti pridonijevši tako razvoju kulture stanovanja. Stoga je revalorizacija opusa toga prvog klasika hrvatskog dizajna prilog poznavanju vlastite dizajnerske baštine u okvirima europskog modernizma”, kazala je Iva Ceraj. U razdoblju 7. lipnja – 12. kolovoza 2016. u Hrvatskom muzeju arhitekture HAZU održana je izložba Bernardijevih nacrti, fotografija, bilješki i korespondencije koja se čuva u tom muzeju. (M. L.)

BOOK AND EXHIBITION ON BERNARDO BERNARDI

On 2 June 2016, the Academy Library hosted the presentation of the book *Bernardo Bernardi – The Design Work of an Architect, 1951 – 1985*, authored by Dr Iva Ceraj, a scientific associate at the Academy's Croatian Museum of Architecture and published in Croatian and English by the Croatian Academy as part of its Architectonica Series. The book is dedicated to Bernardo Bernardi (1921 – 1985), a founder and promoter of the design profession in Croatia, and it gives an overview of his work as architect and industrial product designer, who showed a special sensibility for interior decoration and furniture. The most important works by Bernardi include the interiors of Zagreb's Airport and the Public Open University and the interiors of hotels in Brela and on the

island of Korčula. “Bernardi was a doyen of Croatian culture who left an indelible mark on us and whose impact can be felt daily. He managed to merge industry and art and give them a new dimension. Owing to Bernardi, Croatia once ranked among the best in Europe in the field of design and the Croatian Academy is proud to have helped in preserving such a great accomplishment in the Croatian cultural history, said Academy President Kusić. The Danish Ambassador Anders Christian and the Finnish Ambassador Timo Rajakangas attended the book presentation. Rajakangas reminded the attendees that the year 2017 marks the centenary of the Finish independence and the 25th anniversary of Croato-Finish diplomatic relations by saying: “Bernardi is one of people who form links between our countries and that is why his enthusiasm can serve as an encouragement to us all, to do more and improve our relationship and cooperation. The two of them, together with the Norwegian and Swedish ambassadors, Astrid Versto and Lars Schmidt, wrote the book's preface.

The author of the book elaborated Bernardi's adoption of design features that originated in Finland and other Scandinavian countries. She explained that Bernardi embraced the Nordic creative qualities of purity, simplicity and democracy in the period when architectural design spread to interior and product design. “For Bernardi, people's everyday spaces were ideal places in which to bring the arts together and contribute in that way to the development of the culture of living. The new evaluation of the work by this pioneer of Croatian de-

sign is a contribution to the knowledge of the Croatian design-related heritage in the context of European modernism, said Ceraj. The Croatian Museum of Architecture organised an exhibition that was on show from 7 June to 12 August 2016, at which the public was able to see Bernardi's plans, blueprints, photographs and correspondence from the Museum's holdings.

OKRUGLI STOL O PROVEDBI I ANALIZI BOLONJSKOG PROCESA

U organizaciji Odbora za suradnju s hrvatskim sveučilištima i znanstvenim institutima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Rektorskog zbora Republike Hrvatske, 11. listopada 2016. u palači HAZU održan je okrugli stol o provedbi i analizi bolonjskog procesa. Bio je to nastavak skupa o istoj temi održanog 16. lipnja 2016. u Osijeku na kojem su se preispitivale promjene provedene u hrvatskom visokom obrazovanju s obzirom na to da je Hrvatska jedina članica Europske unije koja nije provela reviziju bolonjskoga procesa. Na tom skupu usvojen je i nacrt tzv. *Osječke deklaracije*, u kojoj je istaknuto da bolonjski proces nije dokraja zaživio i postigao željene rezultate, posebno u odnosu na tržište rada. „Provedba bolonjskog procesa važnija je i od kurikularne reforme jer ona će rezultate pokazati za 10 ili 15 godina, dok *Bolonja* ne može čekati i treba djelovati što brže”, kazao je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić upozorivši na problem nedovoljnog financiranja visokog školstva. Na taj problem upozorio je i rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damir Boras poručivši da bi proračunska izdvajanja za visoko školstvo trebala godišnje povećavati za najmanje četiri posto. (M. L.)

ROUND TABLE ON BOLOGNA PROCESS IMPLEMENTATION AND ANALYSIS

Organised by the Croatian Academy's Committee for Cooperation with Croatian Universities and Scientific Institutes and the Croatian Rectors' Conference, a round table on the implementation and analysis of the Bologna Process took place at the Academy Palace on 11 October 2016. It drew on the conference on the same topic that had been held in Osijek on 16 June 2016 where conference participants re-examined changes in the Croatian higher education system since Croatia was the only EU member state that had not reviewed the implementation of the Bologna Process. The conference resulted in a draft version of the so-called *Osijek Declaration*, in which it was concluded that the Bologna Process had not thoroughly taken root and achieved the desired results, especially in relation to the labour market. "The implementation of the Bologna Process is even more important than curricular reform because the latter will show results in 10 to 15 years while the former cannot wait and should become effective as soon as possible", said Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy. He went on to warn about the problem of the insufficient funding of public higher education. Prof Damir Boras, Rector of the University of Zagreb, highlighted the same problem by saying that the budget allocation to higher education should be increased annually by at least four percent.

ARHITEKTONIKA JURJA DALMATINCA

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 5. srpnja 2016. javnosti je predstavljena knjiga *Arhitektonika Jurja Dalmatinca* autora akademika Andrije Mutnjakovića, objavljena u izdanju nakladničke kuće Art Studio Azinović. Knjiga je pisana hrvatskim i engleskim jezikom kako bi opus arhitekta i kipara Jurja Dalmatinca postao poznatiji domaćim i inozemnim institucijama i istraživačima hrvatske i europske kulturne baštine. Radi se o prvom djelu o Jurju Dalmatinu objavljenom na hrvatskom jeziku, a zadnja monografija njemu posvećena izašla je na njemačkom jeziku 1913., kad je austrijski arhitekt Dagobert Frey u časopisu

Jahrbuch des Kunsthistorischen institutes der K. K. Zentralkommission für denkmalpflege objavio studiju od 170 stranica naslovljenu *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini*, u kojoj je analizirao sva tada poznata Dalmatinčeva graditeljska djela.

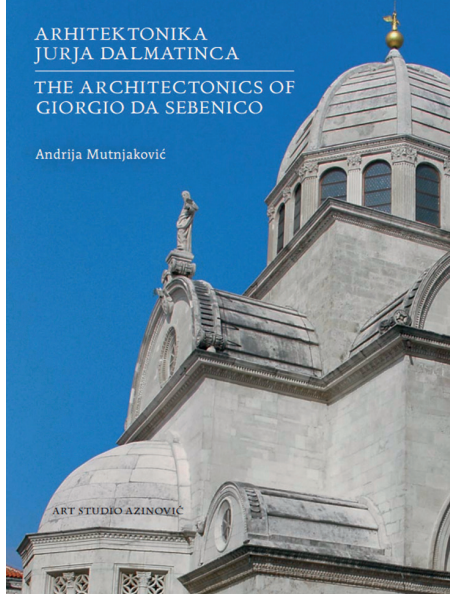
Juraj Dalmatinac rođen je u Zadru početkom XV. stoljeća, a umro je u Šibeniku 1475. Najvažnija su mu djela katedrala svetog Jakova u Šibeniku, kula Minčeta i Knežev dvor u Dubrovniku te urbanistički projekt grada Paga. Na vanjskom zidu apside šibenske katedrale uklesao je svoje ime i ime svog oca latinskim jezikom u obliku Georgius Mathaei Dalmaticus, što je pohrvaćeno u obliku Juraj Matejev Dalmatinac.

Akademik Mutnjaković u svom djelu uvodi pojam jadranske arhitektonske kulture, koja uključuje jedinstvenost jadranskog prostora i obostrane utjecaje između talijanske i hrvatske obale Jadrana. Autor je opširnije govorio o Dalmatinčevu opusu istaknuvši da je Dalmatinac u svojim djelima bio bliži renesansi, iako je tada dominirala gotika. Akademik Mutnjaković dokumentirao je boravak Jurja Dalmatinca na sjevernoj obali Jadrana u Zadru, Pagu, Cresu, Šibeniku, Splitu i Dubrovniku te na južnoj obali Jadranskog mora u Padovi, Ravenni, Riminiju, Fanu, Urbinu, Gubbiju, Anconi, Loretu i Civitanovi. (M. L.)

ARCHITECTURE OF JURAJ DALMATINAC

On 5 July 2016, the Academy Library hosted a presentation of the book *Architecture of Juraj Dalmatinac* authored by Full Academy Member Andrija Mutnjaković and published by Art Studio Azinović Ltd. The book is issued in both Croatian and English in order to make the oeuvre of architect and sculptor Juraj Dalmatinac [George of Dalmatia, Giorgio da Sebenico] known to Croatian and international institutions and researchers into the Croatian and European cultural heritage. This book is the first Croatian publication about Juraj Dalmatinac. The last monograph dedicated to his work was published in 1913 in German by Austrian architect Dagobert Frey who published a 170-page long study *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini* in the journal *Jahrbuch des Kunsthistorischen institutes der K. K. Zentralkommission für*

denkmalpflege. In the study, Frey analysed Juraj Dalmatinac's architectural works already known to researchers. **Juraj Dalmatinac** was born in Zadar in the early 15th century and died in Šibenik in 1475. His most significant accomplishments include St James' Cathedral in Šibenik, Dubrovnik's Minčeta Tower and Rector's Palace, and the urban plan of the city of Pag. On an exterior wall on the apse of the Šibenik cathedral he carved his and his father's name in Latin - Georgius Mathaei Dalmaticus, which was translated into Croatian as Juraj Matejev Dalmatinac. Mutnjaković introduces in his book the concept of the Adriatic architectural culture that is based on the uniqueness of the Adriatic area and mutual influences between the Italian and Croatian Adriatic coasts. While speaking at the presentation the author spoke in more detail about Dalmatinac's oeuvre, saying that the artist was more predisposed to Renaissance in the age dominated by Gothic style. Mutnjaković documented the places in which Dalmatinac stayed on the north Adriatic coast, the cities of Zadar, Pag, Cres, Šibenik, Split and Dubrovnik, and on the south Adriatic coast, namely, Padua, Ravenna, Rimini, Fano, Urbino, Gubbio, Ancona, Loreto and Civitanova.

42. ŠKOLA BIOLOŠKE ANTROPOLOGIJE „DR. HUBERT MAVER”

Pod visokim pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 29. kolovoza 2016. u palači HAZU održana je 42. škola biološke antropologije „Dr. Hubert Maver”, a tema toga međunarodnoga znanstveno-edukativnog skupa bila je *Nova otkrića iz špilje*

Vindije, jednog od najvažnijih arheoloških nalazišta u ovom dijelu Europe. Organizatori skupa bili su Razred za prirodne znanosti HAZU, Znanstveno vijeće za antropologijska istraživanja HAZU, Antropološki centar HAZU, Institut za antropologiju, Hrvatsko antropološko društvo, Hrvatsko društvo za medicinsku antropologiju Hrvatskog liječničkog zbora te Institut za evolucijsku antropologiju *Max Planck* iz Leipziga. Školu je vodio prof. dr. sc. Svante Pääbo, direktor Instituta *Max Planck* i dopisni član HAZU, jedan od najutjecajnijih svjetskih znanstvenika s područja evolucijske genetike čovjeka koji je utemeljio molekularnu arheologiju kao novo znanstveno područje. On je u suradnji sa znanstvenicima HAZU zaslužan za otkrivanje čitavog neandertalskog genoma iz paleontoloških uzoraka iz Vindije. Izlaganja o neandertalcima iz Vindije održali su i Kay Prüfer, Matthias Meyer i Mateja Hajdinjak s Instituta *Max Planck*, Tom Higham sa Sveučilišta u Oxfordu te Ivor Karavanić sa Sveučilišta u Zagrebu.

Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić istaknuo je zasluge glavnog tajnika Akademije i predsjednika Hrvatskog antropološkog društva akademika Pavla Rudana za razvoj hrvatske antropologije kao znanosti koju je utemeljio i doveo na svjetsku razinu. Zaslugom akademika Rudana 1974. je u Hrvatskoj održan prvi znanstveno-radni skup *Škola biološke antropologije*. Akademik Rudan u svom se govoru osvrnuo na ranije škole biološke antropologije, koje su ugostile mnoge svjetske znanstvenike i znatno pridonijele razvoju antropologije u Hrvatskoj. Prof. dr. sc. Svante Pääbo uručio je povelju o izboru za počasnog člana Hrvatskog antropološkog društva. (M. L.)

THE FORTY-SECOND DR. HUBERT MAVER SCHOOL OF BIOLOGICAL ANTHROPOLOGY

The 42nd *Dr. Hubert Maver School of Biological Anthropology* was organised under the high auspices of the Croatian Academy of Sciences and Arts and was held at the Academy Palace on 29 August 2016. The topic of this international scientific and educational conference was *New Findings from Vindija Cave*, one of the most important archaeological sites in this part of Europe. The organisers of the conference included the De-

partment of Natural Sciences, the Scientific Council for Anthropological Research and the Anthropological Centre of the Croatian Academy, the Institute for Anthropological Research, the Croatian Anthropological Society, the Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, and the Croatian Society for Medical Anthropology of the Croatian Medical Association. The school was led by Prof Svante Pääbo, Director of the Max Planck Institute and a corresponding member of the Croatian Academy.

Professor Pääbo is a world-renowned and one of the most influential scientists in the field of human evolutionary genetics and established molecular archaeology as a new scientific field. In cooperation with Academy scientists, he discovered a Neanderthal genome sequence from Vindija's palaeontological samples. Presentations about the Neanderthals from Vindija were given by Kay Prüfer, Matthias Meyer and Mateja Hajdinjak from the Max Planck Institute, Tom Higham from Oxford University and Igor Karavanić from the University of Zagreb. President of the Croatian Academy Zvonko Kusić mentioned Pavao Rudan, Secretary-General of the Croatian Academy and President of the Croatian Anthropological Society, and emphasized his contribution to the development of Croatian anthropology as a scientific discipline, which he established and gave international recognition. Owing to Rudan's efforts, the first scientific gathering called the *School of Biological Anthropology* was organised in Croatia in 1974. In his speech, Rudan mentioned earlier schools of biological anthropology that hosted numerous international scientists and contributed substantially to the development of anthropology in Croatia. He also handed Prof. Pääbo an Honorary Membership Diploma of the Croatian Anthropological Society.

ZNANSTVENI SASTANAK O BOLESTIMA DOJKE

U organizaciji Odbora za tumore Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te Klinike za onkologiju i nuklearnu medicinu KBC-a Sestre milosrdnice, 15. rujna 2016. u palači HAZU održan je 26. znanstveni sastanak *Bolesti dojke*. Vodeći znanstvenici i stručnjaci s medicinskih fakulteta u Zagrebu, Splitu i Rijeci raspravljali su o dijagnostici i terapiji toga najčešćeg zloćudnog tumora kod žena od kojeg prosječno oboli svaka deveta žena. Skup je otvorio predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić istaknuvši da su znanstveni sastanci o bolestima dojke važan dio medicinske tradicije u Akademiji jer se kontinuirano održavaju od 1991. Pritom je naglasio zasluge akademika Ivana Prpića, predsjednika Odbora za tumore, umirovljenog profesora Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zahvaljujući kojem je taj skup postao jedan od najuglednijih medicinskih skupova u Hrvatskoj.

Više izlaganja bilo je posvećeno dijagnostičkim metodama kod bolesti dojke, pri čemu je naglasak bio na ulozi PET/CT-a u algoritmima dijagnostike i praćenja bolesnica s rakom dojke. Takve moderne dijagnostičke metode omogućuju pouzdanu procjenu proširenosti bolesti i praćenje učinka liječenja u različitim tkivima bolesnica s rakom dojke. Nekoliko predavanja odnosilo se na individualizirano, ciljano liječenje jer je za uspješnije liječenje bolesti važno odabrati pravi lijek za konkretnu bolesnicu. Iako se posljednjih nekoliko desetljeća stopa smrtnosti od raka dojke općenito smanjuje zbog probira, rane dijagnostike i napretka u liječenju, 15 posto svih zloćudnih tumora dojke otpada na trostruko negativni rak dojke. On zbog svog agresivnijeg biološkog ponašanja i lošijeg kliničkog tijeka te ogra-

ničenih mogućnosti liječenja ima najlošiju prognozu među podtipovima raka dojke, a često zahvaća mlade žene. Na skupu je bilo riječi i o psihološkoj potpori bolesnicama i terapiji za olakšavanje simptoma radi postizanja bolje kvalitete života. (M. L.)

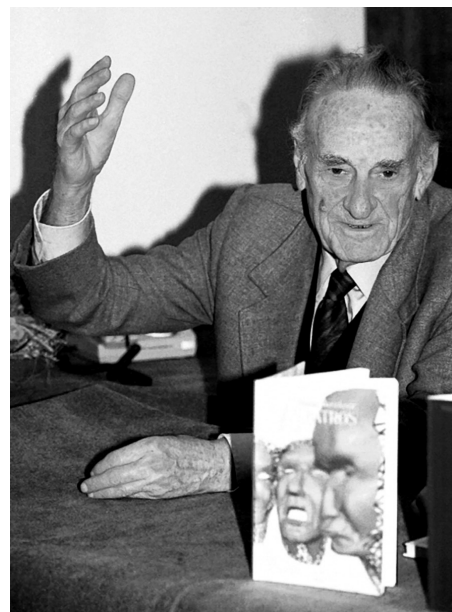
SCIENTIFIC MEETING ON BREAST DISEASES

Breast Diseases was the title of the 26th scientific meeting held at the Academy Palace on 15 September 2016 that gathered together leading scientists and experts from the schools of medicine in Zagreb, Split and Rijeka. They discussed diagnostics and treatment of the malign tumour most frequently found in women. On average, every ninth woman is diagnosed with breast cancer. The meeting was jointly organised by the Committee on Tumours of the Croatian Academy's Department of Medical Sciences and the Department of Oncology and Nuclear Medicine of the Sestre Milosrdnice University Hospital. Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, gave the opening speech in which he stated that scientific meetings on breast diseases represented an important medical tradition of the Academy since they had continually been held from 1991. He also stressed the work of Full Academy Member Ivan Prpić, Chairman of the Committee on Tumours and a retired professor from the University of Zagreb's School of Medicine, owing to whom this conference has become one of the most renowned medical conferences in Croatia. Several presentations dealt with methods of breast disease diagnostics within which the focus was placed on the role of PET/CT in the diagnostic algorithms and monitoring of patients with breast cancer. These modern diagnostic methods enable a more reliable estimation of the extent to which the disease has spread and a better monitoring of treatment effects in various tissues of patients with breast cancer. Some talks were about individualized, targeted treatment because successful treatment requires a well-chosen medicine for a specific patient. Although the last several decades saw a drop in breast cancer mortality, which is attributed to early diagnosis and advanced treatment, the triple negative breast cancer, which accounts for 15 percent of all malign breast tumour cases, most of-

ten found in young women, has the worst prognosis among all breast cancer subtypes. This is so because of its aggressive biology, poor clinical course and response to medical treatment. There were also presentations on the topic of psychological support and symptom alleviation that are aimed at providing patients with a better quality of life.

8. DANI RANKA MARINKOVIĆA

U razdoblju 16. – 18. rujna 2016. u Komizi na otoku Visu održana je osma po redu bijenalna kulturna manifestacija u spomen na velikana hrvatske književnosti akademika Ranka Marinkovića koju su utemeljili Grad Komiza, Razred za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Društvo hrvatskih književnika. U sklopu 8. *Dana Ranka Marinkovića*, akademik Jakša Fiamengo i akademik Pavao Pavličić predstavili su *Zbornik radova 7. Dana Ranka Marinkovića – Teatar Ranka Marinkovića* (Grad Komiza, Komiza, 2016.), a dr. sc. Ivica Matičević i akademik Pavao Pavličić predstavili su knjigu Pavla Pavličića *Uvod u Marinkovićevu prozu* (Ex libris, Zagreb, 2015.). Pod vodstvom akademika Pavla Pavličića i dr. sc. Martine Petranović održan je znanstveni skup *Ranko Marinković – identitet, naslijeđe, recepcija* na kojem su istraženi neki manje poznati aspekti Marinkovićeve proze i esejistike, razmotrena recepcija Marinkovićeva djela u hrvatskoj književnoj historiografiji i suvremenoj hrvatskoj poeziji i drami te proučene izvedbe u nekoliko hrvatskih kazališnih sredina (Osijek, Varaždin, Zagreb). (M. P.)

THE 8TH RANKO MARINKOVIĆ DAYS

The eighth *Ranko Marinković Days*, a biennial event, was held in Komiza on the island of Vis from 16 to 18 September 2016. The event was organised by the City of Komiza, the Academy's Department of Literature and the Croatian Writers' Association in memory of doyen of Croatian writing and Full Academy Member Ranko Marinković. The programme of the Days included a conference and book presentations. Full Academy Members Jakša Fiamengo and Pavao Pavličić presented the *Conference Proceedings of the 7th Days of Ranko Marinković – Ranko Marinković's Theatre* (City of Komiza, Komiza, 2016) and Dr. Ivica Matičević presented the book *Introduction to Marinković's Prose* authored by Pavličić who also said a few words about his own work. Chaired by Pavličić and Dr. Martina Petranović the conference on the topic of *Ranko Marinković – Identity, Heritage, Reception* explored lesser known aspects of Marinković's prose and essays, the reception of his works in Croatian literary historiography and contemporary Croatian poetry and drama, as well as certain plays staged in Croatian theatres (in Osijek, Varaždin, Zagreb).

ZLATKO KAUZLARIĆ ATAČ – KAZALIŠNI PORTRETI

U Klubu Europa media Hrvatskoga narodnog kazališta u Varaždinu od 22. rujna do 4. listopada 2016. održana je izložba *Zlatko Kauzlarić Ataç – kazališni portreti* realizirana u suradnji Hrvatskoga narodnog kazališta u Varaždinu i Odsjeka za povijest hrvatskoga kazališta HAZU. U izboru autora izložbe Marijana Varjačića predstavljeno je tridesetak kazališnih portreta hrvatskoga likovnog umjetnika i scenografa Zlatka Kauzlarića Atača koji su pohranjeni u muzejsko-kazališnoj zbirci Odsjeka za povijest hrvatskoga kazališta HAZU. Na odabranim portretima, mahom u tehnici pastela ili ugljena, prikazani su istaknuti hrvatski pisci (Miroslav Krleža, Marijan Matković, Antun Šoljan), redatelji (Branko Gavella, Kosta Spaić, Georgij Paro), glumice i glumci (Vika Podgorska, Mira Župan, Neva Rošić, Marija Kohn, Milka Podrug Kokotović, Viktor Bek, Emil Kutijaro, Veljko Maričić, Fabijan Šovagović, Sven Lasta, Tonko Lonza, Miše Martinović, Vanja Drach...), kao i slikarov/scenografov autoportret. (M. P.)

ZLATKO KAUZLARIĆ ATAČ – THEATRE PORTRAITS

The Europa Media Club of the Croatian National Theatre (HNK) in Varaždin hosted the exhibition *Zlatko Kauzlarić Ataç – Theatre Portraits*, jointly organised by Varaždin's HNK and the Academy's Division for the History of Croatian Theatre. Curated by Marijan Varjačić, the exhibition was on view from 22 September to 4 October 2016 and it presented around thirty portraits created by Croatian artist and stage designer Zlatko Kauzlarić Ataç that form part of the Division's collection of objects related to Croatian theatre. The displayed works, mostly drawn in pastel and charcoal, depict esteemed Croatian playwrights (Miroslav Krleža, Marijan Matković, Antun Šoljan), theatre directors (Branko Gavella, Kosta Spaić, Georgij Paro), actresses and actors (Vika Podgorska, Mira Župan, Neva Rošić, Marija Kohn, Milka Podrug Kokotović, Viktor Bek, Emil Kutijaro, Veljko Maričić, Fabijan Šovagović, Sven Lasta, Tonko Lonza, Miše Martinović, Vanja Drach...). One of the images was a self-portrait of the artist/stage designer.

950 GODINA ŠIBENIKA

U Šibeniku je u razdoblju 26. – 28. rujna 2016. održan međunarodni znanstveni skup *950 godina od prvog spomena Šibenika*, organiziran u povodu jubileja prvog spomena grada u ispravi hrvatskog kralja Petra Krešimira IV. iz 1066. godine.

Skup se održao pod visokim pokroviteljstvom hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, a organizirali su ga Odsjek za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu, Grad Šibenik i Muzej grada Šibenika. Na skupu su sudjelovala 34 izlagača s područja povijesti, povijesti umjetnosti, konzervatorstva, arheologije, filologije, etnologije, geografije i povijesti prirodnih znanosti. Skup je kronološki pokrio sva razdoblja šibenske povijesti, od antike preko ranokršćanske povijesti, srednjeg vijeka, renesanse, ranog novog vijeka i XIX. stoljeća, zaključno s Drugim svjetskim ratom i Domovinskim ratom. Zasebne sekcije posvećene su temama o jeziku i kulturnim doprinosima, narodnoj i znanstvenoj baštini Šibenika te umjetničkoj baštini i konzervatorstvu. Na skupu je naglasak bio na izvornim znanstvenim istraživanjima, primjerice o samostanu svetog Spasa u Šibeniku u XV. stoljeću, o materijalnoj kulturi u kasnosrednjovjekovnom Šibeniku, o Šibeniku i bibrskim knezovima iz roda Šubića, o *Bibliji* iz samostana svetog Frane u Šibeniku te o važnosti tog rukopisnog rariteta iz doba kralja Petra Krešimira IV. za srednjovjekovnu hrvatsku državu. Predstavljani su i novi znanstveni pogledi na pitanje rekonstrukcije katedrale sv. Jakova u XIX. stoljeću, a na temelju autentičnih dokumenata govorilo se i o napadima JNA na Šibenik godine 1991. (M. L.)

950 YEARS OF ŠIBENIK

In 26 – 28 September 2016, the international scientific conference *950th Anniversary of the First Mention of Šibenik*, which was held in the same city, marked the event of 1066 when Croatian King Petar Krešimir IV issued a document in which Šibenik was mentioned in writing for the first time. The conference took place under the high auspices of Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović, and it was jointly organised by the Historical Science Division of the Academy's Institute for Historical and Social Sciences in Zagreb, the City of Šibenik and Šibenik City Museum. The conference was attended by 34 researchers in different disciplines such as history, art history, conservation, archaeology, philology, ethnology, geography and history of natural sciences. Conference topics covered all periods of Šibenik's history, from Antiquity to Early Christianity, the Middle Ages, the Renaissance, the early modern period, the 19th century to the Second World War and the Homeland War. Separate panels were dedicated to linguistic and cultural contributions, the traditional and scientific heritage of Šibenik, as well as the artistic heritage and conservation. The focus of the conference was on original scientific research papers. They included discussions of topics such as the 15th-century Monastery of St Saviour in Šibenik, the material culture in the late medieval city, Šibenik and Bribir's princes from the Šubić family, a Bible from St Francis' Monastery in Šibenik and the importance of this rare manuscript from the age of Petar Krešimir IV for medieval Croatia. Certain presentations provided new scientific views on the 19th-century reconstruction of St James' Cathedral and research based on authentic documents explored the Yugoslav People's Army's attack on Šibenik in 1991.

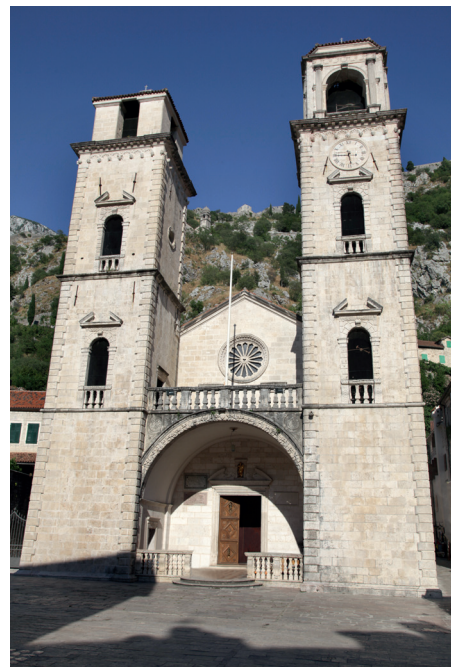
850 GODINA KATEDRALE SVETOG TRIPUNA U KOTORU

Predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademik Zvonko Kusić sudjelovao je 16. i 17. rujna 2016. na proslavi 850. obljetnice posvete katedrale svetog Tripuna u Kotoru kao izaslanik hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović. Jubilej je

proslavljen svečanom akademijom i misom u katedrali koju je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, u nazočnosti brojnih biskupa, svećenika, vjernika i uzvanika iz Crne Gore, Hrvatske i susjednih zemalja. Akademik Kusić odao je priznanje Hrvatima u Boki kotorskoj koji su, unatoč svojoj malobrojnosti, izgradili i očuvali golemu kulturnu i povijesnu baštinu. Boku kotorsku nazvao je mjestom suživota u kojem se susreću katolička i pravoslavna crkva, čiji pripadnici izgrađuju ozračje međusobnog povjerenja i zajedništva. Katedrala svetog Tripuna posvećena je 1166., a o posveti svjedoči diploma na pergamentu koju je sastavio glavni posvetitelj katedrale, kotorski biskup Maio. Njen original čuva se u Arhivu HAZU u Zagrebu. Diploma je pisana latinskim jezikom karolinškom goticom i radi se o ključnom dokumentu za datiranje kotorske katedrale. (M. L.)

850 YEARS OF ST TRYPHON'S CATHEDRAL IN KOTOR

As an envoy of Croatia's President Kolinda Grabar-Kitarović, Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, participated in the celebration of the 850th anniversary of St Tryphon's Cathedral in Kotor on 16 and 17 September 2016. The jubilee was marked by a ceremony and a mass celebrated by the Archbishop of Zagreb, Cardinal Josip Bozanić in Kotor Cathedral. The mass was attended by numerous bishops, priests, worshippers, and distinguished guests from Montenegro, Croatia and the neighbouring countries. Kusić paid tribute to the Croats in Boka kotorska, who have kept their enormous cultural and historical heritage alive in spite of their small number. He called Boka kotorska a place of coexistence of the Catholic and Orthodox Churches whose members have created an atmosphere of mutual trust and community. St Tryphon's Cathedral was consecrated in 1166, as witnessed by a parchment scroll drafted by Maio, Bishop of Kotor, who performed the consecration. The original is kept at the Croatian Academy's Archives in Zagreb. The scroll was written in Latin and the Carolingian script and represents an essential document for the dating of Kotor Cathedral.

13. ZNANSTVENI SKUP O HRVATSKIM DIJALEKTIMA

U organizaciji Razreda za filološke znanosti, Zavoda za lingvistička istraživanja i Odbora za dijalektologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 29. i 30. rujna 2016. u palači HAZU održan je 13. znanstveni skup o hrvatskim dijalektima u sklopu kojeg je predstavljen jubilarni 20. *Hrvatski dijalektološki zbornik* posvećen 90. obljetnici rođenja akademika Milana Moguš, doajena hrvatske dijalektologije i nekadašnjeg predsjednika HAZU. Na njegove zasluge podsjetio je predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić kazavši da se radi o velikom filologu i dijalektologu. Uz akademike Stjepana Babića i Božidara Finku, bio je jedan od autora *Hrvatskog pravopisa* iz 1971. koji je doživio osam izdanja. Među prvim se u hrvatskoj lingvistici počeo koristiti računalnom obradom podataka. „Ovim *Zbornikom* struka i Akademija odužuju se

akademiku Mogušu. Kao predsjednik promicao je stav da Akademija predstavlja državu i naciju i da se nalazi iznad dnevne politike, što i danas uvažavamo. Hvala mu na svemu što je učinio za hrvatsku znanost, hrvatsku kulturu, Hrvatsku akademiju, hrvatski identitet i hrvatski narod”, rekao je akademik Kusić.

O razvoju hrvatske dijalektologije i dijalektološke leksikografije govorio je tajnik Razreda za filologiju HAZU akademik August Kovačec. Prvi Akademijin znanstveni skup o hrvatskim narječjima održan je 1976. na poticaj Odbora za dijalektologiju, kojemu je tada na čelu bio akademik Ljudevit Jonke, i bio je posvećen čakavskom narječju, jer je upravo na njemu nastala prva hrvatska pismeno artikulirana riječ. Akademik Kovačec opširnije je govorio o dijalektološkom radu akademika Moguša, a na njegove zasluge podsjetile su i upraviteljica Zavoda za lingvistička istraživanja HAZU dr. sc. Jela Maresić te predsjednica Odbora za dijalektologiju HAZU prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić, koja je predsjedala prvim dijelom skupa. Na skupu su sudjelovali izlagači iz Hrvatske, Slovenije, Austrije, Poljske i Ukrajine čija su izlaganja posvećena dijalektalnim izoglosama na slavenskom jezičnom prostoru i hrvatskim govorima, kajkavskom narječju te dijalektološkom radu pokojnog akademika Dalibora Brozovića. (M. L.)

THIRTEENTH SCIENTIFIC CROATIAN DIALECTS CONFERENCE

The 13th Scientific Conference on Croatian Dialects held on 29 and 30 September 2016 at the Academy Palace was organised by the Department of Philological Sciences, the Linguistic Research Institute and the Dialectology Committee of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Institute of Croatian Language and Linguistics. The conference included the presentation of the publication *Collection of Papers on Croatian Dialectology*, which marked the 20th anniversary of the book. The publication was dedicated to the 90th anniversary of the birth of Milan Moguš, Full Academy Member, a doyen of Croatian dialectology and a former president of the Croatian Academy. Zvonko Kusić, the Academy's current president, emphasized the great

value of his work, saying that Moguš is a great philologist and dialectologist. In 1971, he co-authored *Croatian Orthography* with Stjepan Babić and Božidar Finka. He was among first linguists to use computer-based data processing. “With this *Collection of Papers* the profession and the Academy pay tribute to Moguš. Serving as President of the Croatian Academy he advocated the institution's role in representing the country and the nation, and in maintaining interests that go beyond daily politics, which we continue to respect. We are grateful to him for everything he has done for Croatian learning and culture, for the Croatian Academy and the Croatian identity and people”, said Kusić. The topic of Croatian dialectology and dialect lexicography was discussed by August Kovačec, Secretary of the Academy's Department of Philological Sciences. The first scientific conference on Croatian dialects was held in 1976 at the instigation of the Dialectology Committee, which was headed by Full Academy Member Ljudevit Jonke. The conference was dedicated to the Chakavian dialect since it was this dialect that was used for the first text written in the Croatian language. Dialectological aspects of Moguš's work were discussed in more detail by Full Academy Member Kovačec and the great value of his work was emphasized by Dr Jela Maresić, Director of the Linguistic Research Institute, and Prof Mira Menac-Mihalić, Chairwoman of the Dialectology Committee who chaired the first part of the conference. Participants included researchers from Croatia, Slovenia, Austria, Poland and Ukraine whose paper presentations explored dialect isoglosses in Slavic linguistic territories and in varieties of Croatian speech, the Kajkavian dialect and the dialectological work of the late Full Academy Member Dalibor Brozović.

ZNANSTVENI SIMPOZIJ O ZATAJENJU SRCA

U organizaciji Odbora za kardiovaskularne bolesti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Klinike za bolesti srca i krvnih žila Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Klinike za kardijalnu kirurgiju Medicinskog fakulteta KBC-a Zagreb, 30. rujna 2016. u Preporodnoj dvorani palače HAZU održan je znanstveni simpozij o za-

tajenju srca. Od tog problema boluje oko dva posto pučanstva, a nakon postavljanja dijagnoze oko 50 posto oboljelih umire unutar pet godina. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić naglasio je da je u kardiologiji i transplantaciji srca Hrvatska dosegla svjetske vrhove podsjetivši pritom i na činjenicu da je akademik Davor Miličić izabran u Upravni odbor Europske asocijacije za zatajivanje srca, za supredsjedatelja Europskog komiteta za uznapredovalo zatajivanje srca te za predsjednika Europske radne skupine za transplantaciju srca.

Na simpoziju je istaknuto da bavljenje uznapredovalim zatajivanjem srca zahtijeva iznimnu posvećenost, trajno učenje i donošenje sudbonosnih odluka, za koje katkad nema uputa u službenim smjernicama jer prave smjernice za to područje još ne postoje. Zbog toga je iznad svega nuždan timski rad niza različitih stručnjaka, jedinstvo kardiologije i kardijalne kirurgije, ali i jedinstvo s bolesnicima, s kojima su liječnici dugotrajno i čvrsto povezani u metamorfozama njihovih srca i metamorfozama njihovih života. U sklopu simpozija predstavljena je i grafička mapa *Metamorfoze srca* akademskog slikara Matka Trebotića nadahnuta Programom transplantacije srca i mehaničke cirkulacijske potpore u KBC-u Zagreb. (M. L.)

SCIENTIFIC CONFERENCE ON HEART FAILURE

The Committee on Cardiovascular Disease of the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Clinic for Cardiovascular Diseases of the University of the Zagreb School of Medicine and the Clinic for Cardiac Surgery of the University Hospital Centre Zagreb School of Medicine organized a scientific conference on heart failure, which took place on 30 September 2016 in the Illyrian Stateroom at the Academy Palace. About two percent of the population suffer from this condition, and about fifty percent of patients die within five years of diagno-

sis. The President of the Croatian Academy of Sciences and Arts and its Full Member Zvonko Kusić pointed out that Croatia had attained outstanding results in cardiology and heart transplantation. He recalled that Davor Miličić, Full Member of the Croatian Academy, had been shortlisted for the European Heart Failure Association Board, for the post of co-president of the European Committee on Acute Heart Failure, and for the post of president of the European Working Group on Heart Transplantation.

It was emphasized that treating acute heart failure requires extraordinary dedication, continuous learning and making life-altering decisions for which in certain cases there are no instructions or official guidelines simply because real guidelines for the area in question do not yet exist. Therefore, teamwork involving various experts is crucial, as is the unity of cardiology and cardiac surgery, and also oneness with the patients, with whom the doctors form long-standing and strong connections during the metamorphoses of their hearts and our lives. A graphic art collection *Metamorfoze srca* (*Heart Metamorphoses*) whose author, the painter Matko Trebotić, was inspired by the Heart Transplantation and Mechanical Circulatory Support Programme at the University Hospital Centre Zagreb, was also presented at the conference.

KNJIŽEVNA NAGRADA STIPANA BILIĆA-PRČIĆA MILKU VALENTU

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 5. listopada 2016. prvi je put održana svečanost dodjele Književne nagrade Stipana Bilića-Prčića, koju dodjeljuje Zaklada HAZU iz fonda koji joj je ostavio taj hrvatski iseljenik. Prvi dobitnik te nove književne nagrade jest pjesnik, prozaik, dramatičar i kritičar Milko Valent za roman *Umjetne suze* (Profil, Zagreb, 2013.). Nagradu su mu

uručili predsjednik Upravnog odbora Zaklade HAZU akademik Velimir Neidhardt i ravnateljica Zaklade Marina Štancl.

Stipan Bilić-Prčić 2008. godine Zakladi je donirao deset milijuna kuna i kuću u Zagrebu pod uvjetom da se nakon njegove smrti osnuje fond s njegovim imenom iz kojeg bi se svake godine dodjeljivala književna nagrada.

Milko Valent rođen je 6. srpnja 1948. u Zagrebu, gdje je diplomirao filozofiju i komparativnu književnost. Okušao se u gotovo svim literarnim žanrovima, a u velikom opusu posebno se ističu drame *Gola Europa* i *Ground Zero*, romani *Clown* i *Play station, dušo*, zbirka novela *Gorki deserti* te pjesničke zbirke *Zadimljena lopta*, *Rupa na rupama* i *Neuro-neuro*. Kako je kazao akademik Krešimir Nemec, roman *Umjetne suze* opsega 1.400 stranica velik je dobitak za hrvatsku književnost. Radi se o kritičkoj analizi hrvatskog i europskog društva na početku XIX. stoljeća. Roman paralelno prati individualnu i socijalnu dimenziju propadanja suvremene civilizacije, a glavni junak osjetljivo reagira na stanje u tranzicijskoj Hrvatskoj. (M. L.)

STIPAN BILIĆ-PRČIĆ LITERARY AWARD GIVEN TO MILKO VALENT

For the first time on 5 October 2016, the Palace of the Croatian Academy of Sciences and Arts hosted the Stipan Bilić-Prčić Literary Award ceremony. The award, given by the Foundation of the Croatian Academy, is financed from the funds bequeathed to it by this Croatian emigrant. The first winner of this new literary award is poet, prose-writer, playwright and critic Milko Valent, awarded for his novel *Umjetne suze* (*Artificial Tears*, Profil, Zagreb, 2013). The award was handed to him by the Chair of the Academy Foundation Board, Velimir Neidhardt, Full Member of the Croatian Academy, and by the Director of the Foundation, Marina Štancl.

In 2008, Stipan Bilić-Prčić donated to the Foundation 10 million Croatian Kuna and his house in Zagreb, on the condition that after his death they found a literary award fund named after him, which would annually present awards.

Milko Valent was born on 6 July 1948 in Zagreb where he graduated in philoso-

phy and comparative literature. He has written in almost every literary genre, and his great oeuvre includes the plays *Gola Europa* and *Ground Zero*, the novels *Clown* and *Play station, dušo*, the collection of short stories *Gorki deserti* and poetry collections *Zadimljena lopta*, *Rupa na rupama* and *Neuro-neuro*. Full Member of the Croatian Academy Krešimir Nemec said that his 1,400-page novel *Umjetne suze* represents a huge contribution to the Croatian literature. It gives a critical analysis of Croatian and European society in the early the 19th century. The novel depicts both an individual and the social dimension of the downfall of modern civilisation, and the protagonist is very sensitive to the situation in transitional Croatia.

STO GODINA PRIČA IZ DAVNINE IVANE BRLIĆ -MAŽURANIĆ

U Preporodnoj dvorani Narodnog doma Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 12. listopada 2016. svečano je otvorena međunarodna znanstvena konferencija *Stoljeće „Priča iz davnine” Ivane Brlić-Mažuranić* koju su, uz HAZU, organizirali i Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti i Matrica hrvatska. Taj četverodnevni skup bio je središnji događaj u povodu obilježavanja stogodišnjice prvog objavljivanja najpoznatijeg djela Ivane Brlić-Mažuranić. U ime visoke pokroviteljice, hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, skup je otvorio njen osobni izaslanik, predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, koji je podsjetio na činjenicu da je Ivana Brlić-Mažuranić 1937. izabrana u Akademiju kao prva žena u njezinu članstvu. Podsjetio je pritom na riječi tadašnjeg predsjednika Akademije Alberta Bazale da su *Priče iz davnine* čarobno ogledalo hrvatske duše, a da je njihova autorica pronijela slavu hrvatskog duha diljem svijeta. „Generacije djece odgojene su na njenim pričama, koje karakterizira osjećaj dobrote i pravde te pobjede dobra nad zlim, što su vrijednosti koje bi nam i danas dobro došle. Kao narod ponosni što smo imali književnicu sa svjetskom reputacijom”, rekao je akademik Kusić. O stvaralaštvu Ivane Brlić-Mažuranić govorio je tajnik Razreda za književnost HAZU akademik Pavao Pavličić, koji je istaknuo i da je ona prihvatila

žanr umjetničke bajke i nakalemila ga na hrvatsku baštinu i slavensku mitologiju. Cilj skupa bio je kritičko preispitanje mnogobrojnih aspekata toga djela. *Priče iz davnine* najčešće su objavljivana i prevođena hrvatska prozna zbirka koja cijelo jedno stoljeće nalazi svoje dječje i odrasle čitatelje. Knjiga je prevedena na više desetaka jezika i nalazi se u nacionalnim knjižnicama diljem svijeta. Zahvaljujući *Pričama iz davnine*, Ivana Brlić-Mažuranić čak je četiri puta nominirana za Nobelovu nagradu. Konstruiravši originalan bajkoviti svijet na podlozi hrvatske usmene književnosti i slavenske mitologije, autorica je stvorila iznimno poticajno djelo koje ni stoljeće kasnije ne prestaje pobuđivati čitateljski, kritičarski, obrazovni, znanstveni i umjetnički interes. (M. L.)

CENTENARY OF IVANA BRLIĆ MAŽURANIĆ'S CROATIAN TALES OF LONG AGO

The Croatian Academy's National Revival Hall hosted on 12 October 2016 an international scientific conference on the topic of *The Centenary of Ivana Brlić-Mažuranić's Croatian Tales of Long Ago*, which was jointly organised by the Croatian Academy, the Croatian Association of Researchers in Children's Literature and the Matica hrvatska cultural society. The four-day conference was the main event that marked the centenary of the first publication of Ivana Brlić-Mažuranić's most popular collection of stories. It was held under the high auspices of Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović, and was opened by her personal envoy Zvonko Kusić, the president of the Croatian Academy. In his speech, Kusić underlined the fact that Ivana Brlić-Mažuranić was the first woman elected as a full member of the Croatian Academy, in 1937. He also

recalled the words of the then Academy President Albert Bazala who said that *Croatian Tales of Long Ago* were a magical mirror of the Croatian soul, and that their author managed to spread the fame of the Croatian spirit throughout the world. "Generations of children were brought up listening to and reading her stories that are characterised by the feeling of kindness and justice, where the good prevails over the bad, which are all traits and values we could use today. Croatian people are proud to have such an internationally reputed writer", said Kusić. Secretary of the Department of Literature Pavao Pavličić also spoke about Ivana Brlić-Mažuranić's work and said that she had adopted the genre of fairy tale and implanted it into the Croatian heritage and Slavic mythology. The goal of the conference was to adopt a critical approach in re-examining numerous aspects of this book. *Croatian Tales of Long Ago* was the most frequently published and translated Croatian prose collection and has in the last hundred years been read by both children and adults. The book has been translated into a dozen languages and can be found in the libraries of numerous countries. *Croatian Tales of Long Ago* earned Ivana Brlić-Mažuranić four Nobel Prize nominations. By constructing an original fairy tale world on the foundations of Croatian oral literature and Slavic mythology, the writer created exceptionally appealing stories, which, for an entire century, have aroused the interest of readers, critics, educationalists, scholars and artists.

TRAGOM BAŠTINE: SCHNEIDEROV FOTOGRAFIJSKI ARHIV

U Strossmayerovoj galeriji starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u razdoblju 13. listopada – 13. studenoga 2016. bila je otvorena izložba *Tragom baštine: Schneiderov fotografski arhiv* autorica Ivane Gržine i Indire Šamec Flaschar. Riječ je o arhivu s preko 2.500 negativa raznih formata na staklenim pločama i filmu o kojima skrbi Strossmayerova galerija, a nastali su u okrilju Akademije tijekom opsežne kampanje popisivanja, proučavanja i fotografiranja hrvatskoga slikarskog, kiparskog i graditeljskog naslijeđa. Nju je u vremenu 1930. – 1940. provodio Artur Schneider, dugogodišnji upravitelj Galerije, uz pomoć fotografa Stanisława Novoryte, Ljudevita i Đure Griesbacha te povjesničara umjetnosti Željka Jirouška. Zahtjevan terenski rad identificiranja umjetničkih objekata odvijao se na oko 200 lokaliteta na prostoru istočne jadranske obale (Hrvatsko primorje, Dalmacija) i dijela kontinentalne Hrvatske. „Stručnjaci predvođeni Schneiderom sustavno su dokumentirali našu spomeničku baštinu, među kojom su bili i spomenici uništeni u kasnijim ratovima. Akademija je i time pokazala da ispunjava svoju misiju čuvara hrvatskog nacionalnog identiteta”, kazao je na otvorenju izložbe predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić. Negativi iz Schneiderova arhiva nedavno su digitalizirani, čime se rukovanje krhkim izvornicima svelo na najmanju moguću mjeru, a uvrštavanjem digitaliziranog sadržaja u virtualni repozitorij HAZU snimke su postale javno dostupne. (M. L.)

TRACING THE HERITAGE: THE SCHNEIDER PHOTOGRAPHY ARCHIVE

The exhibition *Tracing the Heritage: the Schneider Photography Archive* curated by Ivana Gržina and Indira Šamec Flaschar was on view at the Academy's Strossmayer Gallery of Old Masters from 13 October to 13 November 2016. The exhibition showed over 2500 glass and film negatives of various formats that originated as part of the Academy's activities and have been looked after by the Gallery. They were made during an extensive campaign of recording, researching into and photographing works of Croatian painting, sculpture and architecture, which was conducted from 1930 to 1940 by Artur Schneider, long-term director of the Gallery. His collaborators included photographers Stanislaw Novoryt, Ljudevit and Đuro Griesbach as well as art historian Željko Jiroušek. Demanding field-work identifying the art works took place at 200 sites in the eastern areas of the North Adriatic coast (Hrvatsko primorje, Dalmatia) and in certain areas of continental Croatia. "Experts led by Schneider conducted a systematic project for the documentation of our heritage, among which there were monuments destroyed in the ensuing wars. The Croatian Academy showed that it lived up to its mission as guardian of the Croatian national identity", said Academy President Zvonko Kusić at the opening of the exhibition. The negatives from Schneider's archive have recently been digitized, which significantly decreased the need for the manipulation of the fragile originals. In addition, digital versions of the photographs have become accessible online through the Academy's virtual repository.

450. OBLJETNICA SIGETSKE BITKE

Svečanom akademijom u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 19. listopada 2016. obilježena je 450. obljetnica Sigetske bitke. Bila je to središnja manifestacija u sklopu *Godine Nikole Šubića Zrinskog*, koju je jednoglasno proglasio Hrvatski sabor na prijedlog Povjerenstva za obilježavanje 450. obljetnice Sigetske bitke kojem je na čelu bio predsjednik HAZU akademik Zvonko

Kusić. „Nikola Šubić Zrinski je nacionalno mobilizirajući mit koji je imao državotvornu ulogu i postao dio hrvatskog identiteta. I Hrvatska akademija kao čuvar nacionalnog identiteta nalazi se na Trgu Nikole Šubića Zrinskog. Siget je pao, kao što je pao i Vukovar, ali sloboda je ostvarena i to je dokaz da žrtva nikad nije besmislena. Mnogi su davali doprinos izgradnji hrvatske kulture i identiteta, no moramo se sjetiti da svega toga ne bi bilo da nije bilo onih koji su bili spremni dati svoj život, kako prije 450 godina, tako i prije 25 godina u Domovinskom ratu“, kazao je akademik Kusić. Podsjetio je na povijesnu važnost velikaškog roda Šubića Zrinskih koji su svojim posjedima objedinili gotovo sve hrvatske krajeve, od Bribira i Zrina do Čakovca, Ozlja, Čabra i Bakra. Govoreći o vezama HAZU s obitelji Šubić Zrinski, spomenuo je da su 1919. upravo u Akademijinoj palači bili izloženi posmrtni ostaci Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana nakon što su preneseni iz Bečkog Novog Mjesta i pokopani u zagrebačkoj katedrali. Istaknuo je i važnost opere *Nikola Šubić Zrinski* Ivana Zajca koja iz generacije u generaciju podsjeća na junaštvo Zrinskog i Sigetsku bitku.

Na svečanoj akademiji govorila je i hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, koja je kazala da su Zrinski i sigetski junaci postali nezaobilazan putokaz u hrvatskoj nacionalnoj borbi za slobodu i neovisnost okrunjenoj pobjedom u Domovinskom ratu. „Nikola Šubić Zrinski jedan je od onih velikana koji je uspostavljao kanon hrvatskog domoljublja koje se stoljećima, nažalost, moralo oslanjati više na oružje nego na druga sredstva nacionalne afirmacije i emancipacije. Stekavši državnu neovisnost, ušli smo u mirnija vremena i opstanak na svom povijesnom prostoru prije svega ćemo graditi znanjem i umijećima nadograđujući baštinu koju smo sačuvali unatoč kušnjama kojima smo bili izloženi. Neka današnji junaci budu u svijetu znanja i rada vođeni etikom službe domovini koju je posvjedočio Zrinski“, kazala je predsjednica. Potpredsjednik Hrvatskog sabora akademik Željko Reiner podsjetio je na tragičnu sudbinu Zrina, rodnog mjesta Nikole Šubića Zrinskog koji je 1943. spaljen, a nekoliko stotina njegovih stanovnika pobijeno je i raseljeno. Načelnik Glavnoga stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general Mirko Šundov

naglasio je da današnja Hrvatska vojska s punim pravom ima svoje temelje u visokim vojnim i moralnim načelima Nikole Šubića Zrinskoga. Svečanom akademijom ujedno je otvoren i dvodnevni međunarodni znanstveni skup *Nikola Šubić Zrinski i Siget 1566.* koji su uz HAZU organizirali i Hrvatski institut za povijest, Hrvatsko katoličko sveučilište, Hrvatski studiji i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Uz hrvatske povjesničare, sudjelovali su i povjesničari iz Mađarske, Turske te Bosne i Hercegovine te su rasvijetlili razdoblje druge polovine XVI. stoljeća, osobu Nikole Šubića Zrinskog i odjek koji je njegova junačka smrt imala među Hrvatima, Mađarima i drugim narodima. (M. L.)

THE 450TH ANNIVERSARY OF THE BATTLE OF SZIGET

On 19 October 2016, the Academy Palace hosted a ceremony marking the 450th anniversary of the Battle of Sziget, the main event of the *Year of Nikola Šubić Zrinski* that was proclaimed by the Croatian Parliament based on the proposal by the Commission for the 450th Anniversary of the Battle of Sziget. As the head of the Committee, Academy President Zvonko Kusić said, "Nikola Šubić Zrinski is a myth that has mobilised the nation, has had a nation-building role and has become part of the Croatian identity. Even the seat of the Academy, an institution that protects the national identity, it is situated on Nikola Šubić Zrinski Square. Sziget fell, just like Vukovar, but freedom was won, proving that sacrifice is never made in vain. Many people have contributed to the development of Croatian culture and identity, but it is important to say that this would not have been possible without those who gave their lives 450 or 23 years ago in the Homeland War.

Kusić also stressed the historical importance of the aristocratic family of Šubić Zrinski whose numerous properties connected different Croatian regions, from Bribir and Zrin to Čakovec, Ozalj, Čabar and Bakar. Speaking about the links between the Croatian Academy and the Šubić Zrinski family, he mentioned the year 1919 when the remains of Petar Zrinski and Fran Krsto Frankopan were exhibited in the Academy Palace, after having been transferred from Wiener Neustadt, and then buried in Zagreb Cathedral. He also stressed the significance of Ivan Zajc's opera *Nikola Šubić Zrinski*, which has reminded numerous generations of the Battle of Sziget and Zrinski's heroism. At the ceremony, Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović said that Zrinski and the heroes of the Battle of Sziget set out the path toward the Croatian national fight for freedom and independence, which ended with the victory in the Homeland War. "Nikola Šubić Zrinski is one of those great men who established the canon of Croatian patriotism that unfortunately, had to rely for centuries on weapons more than on other means of national affirmation and emancipation. By gaining independence, Croatia entered more peaceful times and its existence in its historical territory will be built primarily with knowledge and skills, by building on the heritage that has been preserved in spite of various challenges. The heroes of today should be guided in the world of knowledge and work by the ethical service to their country that was evinced by Zrinski", said Grabar-Kitarović.

Vice-President of the Croatian Parliament and Full Academy Member Željko Reiner spoke about the tragic fate of Zrin, the native town of Nikola Šubić Zrinski, which was set on fire in 1943, several hundreds of its citizens being killed and displaced. The Chief of the General Staff of Croatia's Armed Forces, General Mirko Šundov stressed the fact that the present Croatian military is rightfully based on the high military and moral principles of Nikola Šubić Zrinski. The anniversary ceremony equally inaugurated a two-day long international scientific conference Nikola Šubić Zrinski and Sziget in 1566, which was jointly organised by the Croatian Academy, Croatian Institute of History, Catholic University of Croatia, Centre for Croatian Studies and the University of Za-

greb's Catholic Faculty of Theology. In addition to Croatian historians, participants in the conference included historians from Hungary, Turkey and Bosnia and Herzegovina who shed light on the second half of the 16th century, the personality of Nikola Šubić Zrinski and the strength with which his heroic death resonated among Croats, Hungarians and other nations.

PREDAVANJE VINKA GRUBIŠIĆA O HRVATSKOM JEZIKU U AMERICI I AUSTRALIJI

Dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti prof. dr. sc. Vinko Grubišić održao je 25. listopada 2016. u Knjižnici HAZU predavanje o hrvatskom jeziku i njegovu izučavanju na sjevernoameričkom kontinentu i u Australiji. Grubišićevom zaslugom 1988. je na Sveučilištu Waterloo u Kanadi osnovana Katedra za hrvatski jezik i književnost kao druga katedra na svijetu gdje se hrvatski jezik predavao kao samostalan jezik pod svojim imenom. Početkom osamdesetih godina studij hrvatskog jezika uveden je na Sveučilištu Macquarie u Sidneyju, u Australiji. Najvažnije američko slavističko društvo hrvatski jezik tretira kao poseban jezik još od 1984. Govoreći o borbi iseljenih Hrvata za svoj jezik, Grubišić je podsjetio da su se Hrvati u Kanadi i Australiji, kao porezni obveznici, izborili za učenje hrvatskog jezika u školskim ustanovama – od vrtića do sveučilišta – te da im je hrvatski jezik u srednjim školama kao treći predmet bio bodovan u općem uspjehu. Početkom osamdesetih godina u Kanadi je bilo sto hrvatskih škola sa šest tisuća učenika, a u organizaciji nastave pomagao je rad Hrvatske izvandomovinske škole Amerike, Australije i Kanade (HIŠAK). Grubišić je kazao da danas postaju sve popularniji internetski sveučilišni tečajevi hrvatskoga jezika uvjetovani golemom prostornom raspršenošću studenata zainteresiranih za učenje hrvatskoga jezika. Među naporima za afirmaciju hrvatskoga jezika kao posebno važan korak istaknuo je njegovo međunarodno priznanje kao zasebnog jezika ostvareno 2008. zaslugom tadašnjega glavnog ravnatelja Nacionalne i sveučilišne knjižnice prof. dr. sc. Tihomila Maštrovića, kad je Međunarodno tijelo za norme uvelo zaseban međunarod-

ni kod za hrvatski jezik te ga odvojilo od dotadašnjeg srpskohrvatskog jezika, koji je izbrisan iz daljnje uporabe. (M. L.)

VINKO GRUBIŠIĆ'S LECTURE ON CROATIAN IN NORTH AMERICA AND AUSTRALIA

On 25 October 2016, Corresponding Member of the Croatian Academy Prof Vinko Grubišić gave a lecture at the Academy Library focusing on the Croatian language and university study programmes of Croatian in North America and Australia. In 1988 Grubišić's efforts resulted in the foundation of the Chair in the Croatian Language and Literature at Waterloo University in Canada. It was at that time the second chair in the world where Croatian was taught as an autonomous language, under its proper name. In the early 1980s, Macquarie University in Sidney introduced a study programme in Croatian. The most important American association for Slavic languages has treated Croatian as an autonomous language since 1984. In his talk about the fight of expatriate Croats for their language, Grubišić said that Croats in Canada and Australia, as tax paying citizens, managed to acquire the right to learn Croatian in educational institutions – from kindergarten to universities. He also mentioned that grades earned in Croatian as the third subject in secondary schools were included in students' GPA. In the early 1980s, Canada had a hundred Croatian schools attended by six thousand pupils, and the syllabi were prepared and elaborated with the help of the Croatian Expatriate School in America, Australia and Canada (HIŠAK). Grubišić also mentioned online university courses had increasingly gained in popularity, which stemmed from the geographical dispersal of students interested in learning the Croatian language. Grubišić stressed an

especially important step among all the efforts for the affirmation of Croatian, taken in 2008 when Croatian gained international recognition as an autonomous language in its own right. Responsible for this achievement was Prof Tihomil Maštrović who, as the then Director of the National and University Library, made the necessary steps leading to the International Organisation for Standardisation's introduction of an independent code for the Croatian language, thereby separating it from Serbo-Croatian, which, in turn, ceased to be used.

NOVI ZAVOD ZA ZNANSTVENI I UMJETNIČKI RAD HAZU U ĐAKOVU

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 25. listopada 2016. potpisan je Ugovor o osnivanju i radu Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Đakovu. Ugovor su potpisali predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić, osječko-baranjski župan Vladimir Šišljagić, brodsko-posavski župan Danijel Marušić, gradonačelnik Đakova Zoran Vinković i gradonačelnik Slavonskog Broda Mirko Duspara. Cilj djelovanja Zavoda jest promicanje znanstvene djelatnosti i umjetničkog stvaralaštva u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji te županijama i gradovima osnivačima. Znanstvena i stručna istraživanja osobito će se odnositi na područja teologije, crkvene povijesti i aktualnih društvenih pitanja. Kako je istaknuo akademik Kusić, Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Đakovu bit će peta znanstvenoistraživačka jedinica Hrvatske akademije na području Slavonije. HAZU izvan Zagreba ima 14 znanstvenoistraživačkih jedinica, pri čemu su najstarije od njih nakon 1945. osnivanе na jadranskoj obali, u Rijeci i Zadru, zbog strateške važnosti tog područja, koje je tada bilo vraćeno Hrvatskoj. „Osnutkom petog zavoda u Slavoniji Akademija kao hram hrvatske znanosti, kulture i nacionalnog bića šalje važnu poruku javnosti i pokazuje svoju osnovnu misiju da djeluje na područjima koja su u nekom trenutku od strateške važnosti. Slavonija je najbogatiji dio Hrvatske, ali danas je možda u najlošijem položaju. Akademija je to prepoznala i osnutkom novog zavoda vraća dug Slavoniji

i svom utemeljitelju Josipu Jurju Strossmayeru”, rekao je akademik Kusić. Nadbiskup Hranić izrazio je nadu da će Zavod HAZU u Đakovu opravdati svoje postojanje. „Sloga i jedinstvo trebali bi biti znak raspoznavanja našeg naroda. Želim da budemo složni i jedinstveni, da znamo prepoznati prave vrijednosti i udružiti svoje snage”, kazao je nadbiskup Hranić. (M. L.)

NEW ACADEMY INSTITUTE FOR SCIENTIFIC AND ARTISTIC WORK IN ĐAKOVO

On 25 October 2016, the Academy Palace hosted the signing of a contract regarding the foundation and the work of the new Academy Institute for Scientific and Artistic Work in Đakovo. The signatories were the President of the Croatian Academy of Sciences and Arts and Full Member Zvonko Kusić, Archbishop of Đakovo-Osijek Monsignor Đuro Hranić, Osječko-Baranja County Prefect Vladimir Šišljagić, Brod-Posavina County Prefect Danijel Marušić, Mayor of Đakovo Zoran Vinković and Mayor of Slavonski Brod Mirko Duspara. The new Institute will aim to promote scientific and artistic work in the Archdiocese of Đakovo-Osijek, and in the counties and towns that have founded it. Scientific and professional research will be focused primarily on theology, ecclesiastical history and on current social issues. As Kusić pointed out, the Institute for Scientific and Artistic Work of the Croatian Academy in Đakovo will be the fifth science and research unit of the Croatian Academy in Slavonia. The Croatian Academy has 14 science and research units outside Zagreb, the oldest ones among them being founded after 1945 on the Adriatic coast, in Rijeka and in Zadar, due to the strategic importance of the area that had been returned to Croatia. “By founding the fifth institute in Slavonia, the Academy, a temple of Croatian science, culture and national identity, wants to send out an important message to the public and to demonstrate that its primary mission is to act in areas that have strategic importance in certain periods. Slavonia is the richest part of Croatia, but today it is maybe in the worst position. The Academy is aware of all this and with the new institute it wants to repay the debt to Slavonia and the Acad-

emy founder Josip Juraj Strossmayer”, Kusić added. Archbishop Hranić expressed his hope that the Academy Institute in Đakovo would live up to expectations. “Harmony and unity should be what our nation is recognized by. I would like us to live in harmony and unity, to recognize true values and to join our forces”, said Hranić.

KAZALIŠTE I KULTURNA MEMORIJA – 50 GODINA ODSJEKA ZA POVIJEST HRVATSKOG KAZALIŠTA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

U izložbenome prostoru palače Narodni dom u Zagrebu u razdoblju 27. listopada – 17. studenog 2016. održana je izložba *Kazalište i kulturna memorija – 50 godina Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* autorice Martine Petranović. Izložbom se željelo ukazati na polustoljetni kontinuitet postojanja i djelovanja te važne hrvatske institucije za očuvanje i proučavanje nacionalne kazališne baštine, na njezine istaknute predstavnike te na njezinu znanstvenu, izdavačku i izložbenu djelatnost. Također, izložbom se nastojala usmjeriti pozornost na raznovrsnu i bogatu kazališnu građu pohranjenu u Odsjeku (umjetnička djela, rukopisni i tiskani dramski tekstovi hrvatskih i stranih autora, autografi hrvatskih pisaca, redateljske knjige, kazališni dokumenti, korespondencija, fotografije kazališnih umjetnika i kazališnih predstava, scenografske i kostimografske skice, scenografske makete, kazališne cedulje, plakati i programske knjižice, snimke kazališnih predstava...), na oblike pohrane kazališne građe i specifičnosti kazališnih arhiva te na načine na koji (ne)pohranjena građa sudjeluje u tvorbi kulturnoga identiteta te kazališne i nacionalne pri/povijesti. (M. P.)

THEATRE AND CULTURAL MEMORY – 50 YEARS OF THE ACADEMY'S DIVISION FOR THE HISTORY OF CROATIAN THEATRE

From 27 October to 17 November 2016, the National Hall in Zagreb hosted the exhibition *Theatre and Cultural Memory – 50 Years of the Academy's Division for the History of the Croatian Theatre* curated by Martina Petranović. The goal of the exhibition was to show the half-century-long activities and existence of this important Croatian institution that protects and researches into the national theatrical heritage, its esteemed representatives and its scientific, publishing and exhibition practices. The exhibition was also aimed at drawing public attention to the rich and diverse theatre-related material that has been placed in the care of the Division (art works, handwritten and printed plays by Croatian and foreign authors, Croatian writers' letters and memoirs, directors' books, theatre-related documentation and correspondence, photographs of theatre actors and plays, stage set and costume drawings, stage props, theatre placards, posters and programmes, photographs of theatre plays etc.). In addition, the exhibition showed different ways theatrical artefacts have been stored and archived and the ways in which (un)stored material contributes to the construction of cultural identity, and theatre and national stories and histories.

PRIRODNA BAŠTINA I TURIZAM

Znanstveno vijeće za prirodnoznanstvena istraživanja Jadrana i Znanstveno vijeće za zaštitu prirode Akademije organizirali su 24. listopada 2016. u dvorani Knjižnice Hrvatske akademije okrugli stol *Prirodna baština i turizam*. Cilj okruglog stola bio je raspraviti aktualnu problematiku međudonosna prirodne baštine i turizma i ukazati na dobre i loše primjere korištenja prirodne baštine u razvoju turizma.

Na temelju uvodnih izlaganja i provedene diskusije ukazano je na činjenicu da su zaštićena prirodna baština i zaštićena krajobrazna područja bitni za razvoj turizma jer upoznavanje prirodnih ljepota motivira znatan dio turističkih dolazaka u Hrvatsku. Istodobno, hrvatskom prostoru danas veliku prijetnju predstavlja upravo turistički razvitak. Ali ne svaki, već poglavito onaj koji se želi realizirati u suprotnosti prema osobitostima tog prostora, onima koje ga čine drugačijim od svakog drugog prostora. Primjeri neadekvatnih intervencija u/uz zaštićena područja (npr. turistička gradnja u Malostonskom zaljevu, partijanski turizam na Zlatnom ratu u Bolu na Braču, apartmanizacija i nekontrolirano upravljanje posjetiteljima unutar NP-a Plitvička jezera, betonizacija jadranske obale te neograničeno posjećivanje baštine) upozoravaju na veliku opasnost od urušavanja osnove na kojoj se turizam treba razvijati. Stoga je istaknuto da za održivo upravljanje zaštićenom prirodnom baštinom i zaštićenim krajobrazom treba razviti institucionalni kapacitet za razvoj regulativnih mjera koje su utemeljene na razumijevanju ekološke, ekonomske i sociološke dimenzije receptivne turističke funkcije i zaštite prirodne baštine i krajobraznih područja. Materijali izloženi na skupu bit će tiskani u posebnoj zborniku.

Akademik Mladen Juračić

NATURAL HERITAGE AND TOURISM

The Croatian Academy's Scientific Committee for Bio-Scientific Research of the Adriatic and the Scientific Committee for Environment Protection jointly organised a round table on the topic of *Natural Heritage and Tourism*, which took place in the Academy Library on 24 October 2016. The aim of the round table was to discuss current issues on the interrelationship between natural heritage and tourism and show examples of good and poor practice in the use of the natural heritage for the development of tourism.

The introductory speeches and the ensuing discussion suggested that the protected natural heritage areas and protected landscapes are important for the development of tourism because natural sites have been a major motivation behind a significant number of visits to Croatia. At the same time, the Croatian territory is today under a great threat from the development of tourism, though not just any kind. The biggest danger comes when tourism neglects the distinctive features of the space in which it develops, those that differentiate that space from others. An inadequate use of protected sites or those neighbouring on them are alarming cases showing that the basic resources for the development of tourism are in serious danger of being destroyed. These examples include the construction of tourist facilities in the Malostonski Bay area, party tourism at the Golden Cape in Bol on the island of Brač, conversions of property into studio apartments, poor visitor management in the Plitvice Lakes National Park, the concreting of the Adriatic coast and the unlimited numbers of visitors to heritage resources.

The round table, therefore, concluded that a sustainable management of protected natural heritage and landscapes necessitates institutional capacity-building in order to develop regulatory measures based on a full comprehension of the environmental, economic and social aspects of receptive tourism and the protection of the natural heritage and natural landscapes. The talks given at the round table will be published as a collection of papers.

O SESTRAMA, SIROMAŠNIMA I BOLESNIMA

Dana 27. listopada 2016. u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u organizaciji Razreda za medicinske znanosti, predstavljena je knjiga *O sestrama, siromašnima i bolesnima: Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba* (Zagreb, Srednja Europa, 2015.), najnovija monografija prof. dr. sc. Željka Dugca, znanstvenoga savjetnika u trajnome zvanju u Odsjeku za filozofiju znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU. Tom je knjigom prof. dr. sc. Dugac zaključio svoje dugogodišnje iscrpno istraživanje raznovrsnih aspekata povijesti socijalne medicine i javnoga zdravstva u Hrvatskoj, u sklopu kojega je već objavio monografije *Protiv bolesti i neznanja: Rockefellerova fondacija u međuratnoj Jugoslaviji* (2005.) i *Kako biti čist i zdrav: zdravstveno prosvječivanje u međuratnoj Hrvatskoj* (2010.). O knjizi su govorili akademik Marko Pečina, tajnik Razreda za medicinske znanosti HAZU, akademik Žarko Dadić, voditelj Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, te recenzenti dr. sc. Suzana Leček i prof. dr. sc. Tvrtko Jakovina. Iako je, očekivano, najviše pozornosti posvećeno monografiji *O sestrama, siromašnima i bolesnima*, govornici su se osvrnuli i na širi kontekst istraživanja prof. dr. sc. Dugca. Akademik Dadić tako se osvrnuo na povijest medicine i medicinskoga znanja u Hrvatskoj od srednjega vijeka, dok se akademik Pečina, među ostalim, osvrnuo na javnozdravstveni aparat tijekom međuratnoga razdoblja. Prof. dr. sc. Jakovina uputio je na neke manje poznate detalje iz međunarodne aktivnosti Andrije Štampara, osobe najzaslužnije za uspostavljanje modernoga javnoga zdravstva u Hrvatskoj. Dr. sc. Leček istaknula je važnost takvih

studija za dubinsko razumijevanje procesa modernizacije kroz koje je onovremeno hrvatsko društvo – a posebice Zagreb kao važno industrijsko središte – prolazilo, a koje „veliki historijski narativi” često zanemaruju. Istaknuta je i potreba da knjigom prof. dr. sc. Željka Dugca istraživanje te teme ne bude okončano nego da ona bude poticaj budućim istraživanjima povijesti socijalnoga i javnoga zdravstva. (B. M.)

ON NURSES, THE POOR AND THE ILL

Organised by the Department of Medical Sciences the presentation of the book *O sestrama, siromašnima i bolesnima: Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba* (*On Nurses, the Poor and the Ill: Images of Social and Medical History of Interwar Zagreb*, Zagreb, Srednja Europa, 2015) took place on 27 October 2016 at the Academy Library. The book is the latest monograph by Prof. Željko Dugac, a tenured scientific adviser at the Division for the Philosophy of Science of the Academy's Institute for the History and Philosophy of Science. This book represents Prof. Dugac's final chapter in a longstanding research project on the history of social medicine and public health care in Croatia. As part of the project he also published the books *Against Illness and Ignorance: Rockefeller's Foundation in Interwar Yugoslavia* (*Protiv bolesti i neznanja: Rockefellerova fondacija u međuratnoj Jugoslaviji*, 2005) and *How to be Clean and Healthy: Medical Enlightenment in Interwar Croatia* (*Kako biti čist i zdrav: Zdravstveno prosvječivanje u međuratnoj Hrvatskoj*, 2010). Dugac's latest monograph was presented by Secretary of the Department of Medical Sciences Marko Pečina, Head of the Institute for the History and Philosophy of Science Žarko Dadić, and the book's reviewers Dr Suzana Leček and Prof Tvrtko Jakovina. Although *On Nurses, the Poor and the Ill* was, unsurprisingly, in the focus of the presentation, the presenters spoke about a wider context of Prof. Dugac's research. Dadić said a few words about the history of medicine and medical knowledge in Croatia from the Middle Ages on, while Pečina spoke about the public health system in the interwar period. Prof. Jakovina revealed less known facts about the interna-

tional activities of Andrija Štampar who was the most responsible for the foundation of the public health care system in Croatia. Dr Leček emphasized the importance of such investigations for a deeper understanding of the interwar modernisation process that characterised Croatia, and especially Zagreb as an important industrial centre, which the 'great historical narratives' often neglect to examine. She also stressed the need to take the book as an encouragement for future research on the history of social and public health care.

NAGRADA DRAGUTIN TADIJANOVIĆ ZAKLADE HAZU

Hrvatski pjesnik, romansijer, novelist i dramski pisac Borben Vladović primio je 4. studenoga 2016. Nagradu *Dragutin Tadijanović* koju dodjeljuje Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Svečanost dodjele nagrade održana je u Spomen-domu Dragutina Tadijanovića u Slavonskom Brodu u sklopu tradicionalne manifestacije *Sjećanje na Dragutina Tadijanovića* na 111. rođendan toga istaknutoga hrvatskog pjesnika. Nagradu je dobitniku uručio predsjednik Upravnog odbora Zaklade HAZU akademik Velimir Neidhardt, a nazočna je bila i ravnateljica Zaklade HAZU Marina Štancel.

Borben Vladović rođen je 13. listopada 1943. u Splitu. Radio je kao urednik-dramaturg na Hrvatskom radiju, gdje je, uz redovito radiofonsko djelovanje, uredio i četiri sveska zbornika *Portret umjetnika u drami*. U razdoblju 2002. – 2010. bio je glavni urednik Male knjižnice Društva hrvatskih književnika, a 2008. – 2011. predsjednik Društva hrvatskih književnika. Objavio je trinaest zbirki pjesama, tri romana te knjige drama i pripovijedaka. Pojedine pjesme prevedene su mu na petnaestak stranih jezika te uvrštene u više hrvatskih i inozemnih antologija. (M. L.)

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ AWARD OF THE ACADEMY'S FOUNDATION

On 4 November 2016, Croatian poet, novelist and playwright Borben Vladović was presented with the Dragutin Tadijanović Award given by the Foundation of the Croatian Academy of Sciences and Arts. The award ceremony took place at the Dragutin Tadijanović Memorial Home in Slavonski Brod, within the traditional event *Remembering Dragutin Tadijanović* organized to mark the 111th anniversary of this distinguished Croatian poet's birth. The President of the Board of the Academy Foundation and Vice-President of the Croatian Academy Velimir Neidhardt conferred the award in the presence of the Director of the Academy Foundation Marina Štancl. Borben Vladović was born on 13 October 1943 in Split. He worked as an editor-dramaturge on Croatian Radio where, along with regular radio broadcasts, he edited four volumes of the anthology *Portret umjetnika u drami*. From 2002 to 2010 he was the editor in chief of *Mala knjižnica* published by the Croatian Writers' Association, and from 2008 to 2011 he was the president of the Croatian Writers' Association. He has published thirteen poetry collections, three novels, and a book of plays and short stories. Poems of his have been translated into fifteen other languages and included in several Croatian and foreign anthologies.

PROSLAVA SVJETSKOG DANA ROMSKOG JEZIKA

U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 4. studenoga 2016. održano je središnje obilježavanje *Svjetskog dana romskog jezika* u organizaciji Saveza Roma u Republici Hrvatskoj *Kali Sara* na kojem su bili nazočni i najviši državni dužnosnici. Kako je istaknuo predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, taj skup u najvišoj znanstvenoj i umjetničkoj instituciji Hrvatske simbolična je poruka hrvatskog naroda da je društvo zrelo i spremno pomoći Romima u njihovoj boljoj integraciji u društvo. Svečanost je započela intoniranjem hrvatske i romske himne, a akademik Kusić podsjetio je da je upravo autor teksta hrvatske himne Antun Mihanović prvi u Hrvatskoj pisao o Romima. Akademik Kusić podsjetio je i da je prvi znanstveni skup u HAZU posvećen Romima i njihovu jeziku i kulturi održan 2015., što je bio prvi skup u Akademiji posvećen nekoj nacionalnoj manjini. „Identitet hrvatskog naroda stvarale su i nacionalne manjine, pa tako i Romi, koji su time utkani u identitet hrvatskog naroda“, istaknuo je akademik Kusić, kojem je Savez *Kali Sara* uručio jednu od svojih godišnjih nagrada.

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović u svom je govoru istaknula da je proučavanje i učenje romskog jezika presudno važno za njegovanje i afirmaciju nacionalnog identiteta Roma i razvoj romske kulture, kao i za njezino posredovanje drugim narodima. Zahvalila je Hrvatskoj akademiji što je ugostila tu proslavu, „iskazujući time svoju kulturnu širinu i pružajući oslonac romskoj manjini u afirmaciji njenog identiteta“. Premijer Andrej Plenković istaknuo je da Hrvatska jamči sva prava nacionalnim manjinama na temelju Ustava i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te sukladno najvišim međunarodnim standardima. Upozorio je da su pripadnici romske nacionalne manjine i dalje među najdiskriminiranijim skupinama u hrvatskom društvu i da brojni pokazatelji na područjima obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja i zdravlja ukazuju na neprihvatljive razlike u položaju Roma i ostalih građana.

Potpredsjednik Hrvatskog sabora akademik Željko Reiner pozdravio je napore u očuvanju romskog jezika kako bi se uklonile predrasude prema Romima i njihova segregacija u društvu. Saborski zastupnik Veljko

Kajtazi poručio je da prisutnost predstavnika izvršne i zakonodavne vlasti na toj proslavi romskoj zajednici daje nadu da će u predstojećem razdoblju napraviti značajne pomake u svom položaju. „Učinimo zajedno iskorak, neka romska zajednica ostane ujedinjena i neka nam svim bude ugodno u našoj domovini Hrvatskoj“, kazao je Kajtazi. (M. L.)

CELEBRATION OF THE INTERNATIONAL DAY OF THE ROMANY LANGUAGE

The main event that marked the International Day of the Romany Language was held at the Academy Palace on 4 November 2016. The celebration was organised by the Romany Kali Sara Association in the Republic of Croatia and was attended by the highest state officials. As Academy President Zvonko Kusić said, such an event held in the most eminent scientific and artistic institution in Croatia is a symbolic message about the Croatian society becoming mature enough to help the Romany people in their integration into the society. The celebration began with the Croatian and Romany national anthems after which Kusić recalled the fact that the author of the text of the Croatian anthem, Antun Mihanović, had been the first to write about the Romany people in Croatia. Kusić also said that the first scientific conference in the Croatian Academy dedicated to the Romany people and language had been held in 2015, the first Academy's conference dedicated to a national minority. "National minorities, including the Romany people, have also contributed to the building of the Croatian nation, which means they are interwoven in the Croatian identity", said Kusić who was presented with an annual award by the Kali Sara Association.

In her speech, the Croatian president Kolinda Grabar-Kitarović stated that researching into and learning the Romany language is critical for the survival and affirmation of the Romany national identity and the development of Romany culture, as well as its transmission to other nations. She thanked the Croatian Academy for hosting the event "with which it expressed its cultural breadth and openness and provided support to the Romany minority's affirma-

tion of its identity". Prime Minister Andrej Plenković stressed that Croatia guarantees to national minority the rights ensured by the Constitution and the Constitutional Act on the Rights of National Minorities and in accordance with the highest international standards. He spoke critically of the current status of the Romany people as one of the most discriminated groups in the Croatian society and said that numerous indicators in the fields of education, employment, housing and health demonstrate unacceptable differences between the Romany people and other Croatian citizens. Vice-President of the Croatian Parliament and Full Academy Member Željko Reiner welcomed the efforts invested in protecting the Romany language in order to break down prejudice against the Romany people and to bring an end to their social segregation. Parliament Member Veljko Kajtazi said that the presence of the representatives of the executive and legislative branches gives the Romany community the hope that concrete steps would be made to improve their status. "We should make a step forward together, the Romany community should remain united and all of us should live a pleasant life in our Croatian homeland", said Kajtazi.

ŽIVOT U ZNANOSTI, USPOMENE IZ NEPOVRATA

U velikoj dvorani palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 10. studenoga 2016. predstavljena je knjiga *Život u znanosti, uspomene iz nepovrata* akademika Nenada Trinajstića, najcitiranijega hrvatskog teorijskog kemičara, tajnika Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti (2011. – 2014.), profesora kvantne kemije na PMF-u Sveučilišta u Zagrebu te zaslužnog znanstvenika (emeritusa) Instituta *Ruder Bošković*. Radi se o prvoj autobiografiji

jednog znanstvenika u izdanju Akademije.

Knjiga sadrži šest poglavlja: Korijeni, Djetinjstvo, Školovanje, Karijera, Članstva i Emeritura. Za mlade znanstvenike koji su na putu osobne afirmacije osobito zanimljivo poglavlje jest ono koje se odnosi na znanstvenikovu profesionalnu karijeru, na usavršavanje u stranim, bogatim znanstvenim sredinama i na njegovu plodnu međunarodnu suradnju. Knjiga je tako svojevrstan putokaz u odabiru područja znanstvenoga rada, suradnika i mogućih koraka koji su od važnosti za njihovu znanstvenu karijeru na području prirodnih znanosti, osobito kemije.

Na skupu je bilo riječi i o Trinajstićevoj djelatnosti u istraživanju hrvatske znanstvene baštine, a osobito povijesti hrvatske kemije. Uvodnom je riječi događaj predstavio predsjednik Akademije akademik Zvonko Kusić, a o knjizi su govorili recenzenti prof. dr. sc. Marija Kaštelan-Macan i akademik Leo Klasinc, urednica prof. dr. sc. Snježana Paušek-Badždar te autor akademik Nenad Trinajstić. (S. P.-B.)

LIFE IN SCIENCE, MEMORIES FROM THE TIME OF NO RETURN

On 10 November 2016, the Croatian Academy organised a presentation of the book *Life in Science, Memories from the Time of No Return* that was authored by Nenad Trinajstić, the most cited Croatian chemical theoretician, a former secretary of the Department of Mathematical, Physical and Chemical Sciences (2011 – 2014), a professor of quantum chemistry at the University of Zagreb's Faculty of Science and a Scientist Emeritus of the Ruder Bošković Institute. This is the first autobiography of a scientist that has been published by the Croatian Academy.

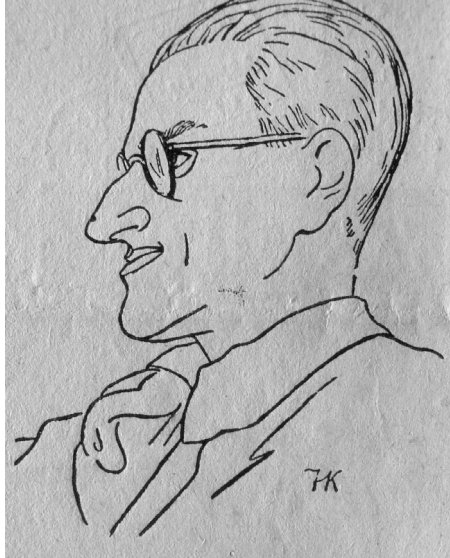
The book comprises six chapters: Origins, Childhood, Education, Career, Members and Emeritus Status. Especially interesting for young scientists on the path to fame and success might be the chapter that deals with the author's professional career, fellowships in affluent international scientific centres and his fruitful cooperation with international centres. The book can also provide direction concerning the selection of scientific research field, collaborators and the steps important for a scientific career in natural sciences, especially chemistry.

At the event, a few words were said about Trinajstić's research into the Croatian scientific heritage, especially the history of Croatian chemistry. Academy President Zvonko Kusić gave the introductory speech, and the book was presented by its reviewers Prof Marija Kaštelan-Macan, Full Academy Member Leo Klasinc, the editor of the book Prof Snježana Paušek-Badždar, and the author, Full Academy Member Nenad Trinajstić.

IZLOŽBA BORIS PAPANDOPULO U HAZU

Godine 2016. obilježena je 110. obljetnica rođenja te 25. obljetnica smrti istaknutoga hrvatskog skladatelja, dirigenta i glazbenog pisca akademika Borisa Papandopula (Bad Honnef, Njemačka, 1906. – Zagreb, 1991.). Tim su povodom u Akademijinoj knjižnici u razdoblju 10. studenog 2016. – 27. siječnja 2017. Odsjek za povijest hrvatske glazbe i Knjižnica HAZU organizirale multimedijску izložbu *Boris Papandopulo u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti* koja je dio inicijative Hrvatske udruge muzičkih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (HUMKAD) i Komisije za glazbene knjižnice i zbirke Hrvatskoga knjižničarskog društva u sklopu projekta *Papandopulo u Zagrebu*. Izložbu su uoči Dana hrvatskih knjižnica otvorili predsjednik Akademije akademik Zvonko Kusić, predsjednica Zagrebačkoga knjižničarskog društva mr. sc. Blaženka Peradenić-Kotur te voditeljica Odsjeka za povijest hrvatske glazbe akademikinja Koraljka Kos. Autorice izložbe Lucija

Konfic i Sara Ries prikazale su Papandopulov život i rad prvenstveno kroz vrlo raznoliku građu koja se čuva u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, i to u njenim trima jedinicama: Odsjeku za povijest hrvatske glazbe, Odsjeku za povijest hrvatskog kazališta te Knjižnici. Poseban naglasak stavljen je na Papandopulovu vezu s Akademijom kroz izbor za izvanrednog (1954.), a potom i redovitog člana Akademije (1965.), kroz izbor skladbi koje je objavila Akademija u svojoj seriji *Djela suvremenih hrvatskih autora*, ali i kroz istraživanja Papandopulova života i rada objavljena iz pera akademikā, djelatnikā Akademije, u Akademijinim izdanjima, te kroz Papandopulovu riječ o sebi i drugima.

Kao dio izložbe projiciran je dokumentarni film o životu i radu Borisa Papandopula *Maestro* u režiji Jakova Sedlara (produkcija HNK, Croatia film, Zagreb, 2006.).

Izložba se može pogledati i u mrežnoj verziji na e-adresi: http://info.hazu.hr/hr/o-akademiji/jedinice/odsjek_za_povijest_hrvatske_glazbe/ophg-dj_ak/papandopulo. (L. K.)

EXHIBITION BORIS PAPANDOPULO AT THE CROATIAN ACADEMY

The year 2016 marked the 110th anniversary of the birth and the 25th anniversary of the death of Boris Papandopulo (Bad Honnef, Germany 1906 – Zagreb, 1991), an esteemed composer, conductor, writer on music and a full member of the Croatian Academy. On that occasion, the Academy's Division for the History of Croatian Music and the Academy Library organised a multimedia exhibition on Boris Papandopulo at the Croatian Academy of Sciences and Arts, which was on show from 10 November to

27 January 2017 at the Academy Library. The exhibition was initiated by the Croatian Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (HUMKAD) and the Croatian Library Association's Committee of Music Libraries and Collections as part of the activities on the *Papandopulo in Zagreb* project.

The exhibition was opened a day before Croatian Library Day by Zvonko Kusić, President of the Croatian Academy, Blaženka Peradenić-Kotur, President of the Zagreb Library Association and Koraljka Kos, Head of the Division for the History of Croatian Music. The exhibition was curated by Lucija Konfic and Sara Ries who showed Papandopulo's life and work through different types of material from three Academy units – the Division for the History of Croatian Music, Division for the History of Croatian Theatre and the Library. Particular attention was devoted to Papandopulo's relationship with the Croatian Academy, which was presented with materials related to his election as an associate (1954) and full member (1965), selected compositions from the Academy's series *Works of Contemporary Croatian Composers*, texts about Papandopulo's life and work based on his testimonies and written by academy members and employees, as well as materials published in Academy's publications.

One of the exhibits was Jakov Sedlar's documentary film *Maestro*, which shows the life and work of Boris Papandopulo (produced by the Croatian National Theatre, Croatia film, Zagreb, 2006). The exhibition was published online at: http://info.hazu.hr/hr/o-akademiji/jedinice/odsjek_za_povijest_hrvatske_glazbe/ophg-dj_ak/papandopulo.

3. HRVATSKI GERONTOLOŠKI I GERIJATRIJSKI KONGRES

U organizaciji Razreda za medicinske znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju, Centra za zdravstvenu gerontologiju Nastavnog zavoda za javno zdravstvo *Dr. Andrija Štampar*, Gradskog ureda za zdravstvo i Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba te Sveučilišta u Zagrebu, u Opatiji je u razdoblju 15. – 17. studenoga 2016. održan *3. hrvatski gerontološki i gerijatrijski*

kongres s međunarodnim sudjelovanjem. Na kongresu se okupilo mnoštvo stručnjaka različitih profila iz Hrvatske i inozemstva koji su sudjelovali u razmjeni iskustava i primjera dobre prakse u zaštiti zdravlja starijih osoba, u institucijskoj i neinstitucijskoj skrbi. Naglašena je nužnost interdisciplinskog pristupa zdravlju starijih, uz koji se veže i trajna edukacija iz gerontologije, gerijatrije i gerijatrijske zdravstvene njege. (M. L.)

THE THIRD CONFERENCE ON GERONTOLOGY AND GERIATRICS

From 15 to 17 November 2016, Opatija hosted the *Third Conference on Gerontology and Geriatrics with International Participation*. The conference was jointly organised by the Croatian Academy's Department of Medical Sciences, the Croatian Association of Gerontology and Geriatrics, the Centre for Medical Gerontology of the Andrija Štampar Teaching Institute of Public Health, the University of Zagreb and the City of Zagreb's Department of Health and the Department of Social Welfare and Disability. The conference gathered numerous experts of different profiles from Croatia and abroad, who exchanged experience and examples of good practice in the health protection of senior citizens within both institutional and non-institutional systems. The emphasis was placed on the necessity to adopt an interdisciplinary approach to seniors' health, which includes continuing education in gerontology, geriatrics and geriatric health care.

30 GODINA KLINIKE ZA NEUROKIRURGIJU KBC-A SESTRE MILOSRDNIČE

Pod visokim pokroviteljstvom hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, a u organizaciji Klinike za neurokirurgiju Kliničkog bolničkog centra *Sestre milosrdnice*, Zdravstvenog veleučilišta Zagreb i Udruge neurokirurga jugoistočne Europe (SeENS), 18. studenog 2016. u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti održan je međunarodni simpozij u povodu 30 godina Klinike za neurokirurgiju KBC-a *Sestre milosrdnice*. Predavanje o radu Klinike u proteklih 30 godina održao je njen ravnatelj prof. dr.

sc. Krešimir Rotim, koji je istaknuo da je Klinika razvila i da održava najvišu razinu kvalitete liječenja neurokirurških bolesnika, edukacije novih specijalista neurokirurga i jačanja veza među neurokirurzima u Europi i svijetu. Počasni gost simpozija bio je prof. dr. sc. Madjid Samii, jedan od vodećih svjetskih neurokirurga, utemeljitelj i predsjednik Međunarodnoga instituta za neuroznanost (*International Neuroscience Institute* – INI) u sklopu Sveučilišta *Otto von Guericke* u Hannoveru te počasni predsjednik Svjetskog udruženja neurokirurških društava (WFNS). On je održao predavanje o važnosti mapiranja mozga u suvremenoj neurokirurgiji. Gost je bio i prof. dr. sc. Amir Samii iz INI-ja i profesor neurokirurgije na Medicinskom fakultetu u Hannoveru koji je govorio o ulozi kirurgije u liječenju švanoma slušnog živca. (M. L.)

30 YEARS OF THE NEUROSURGERY CLINIC OF THE SESTRE MILOSRDNICE UNIVERSITY HOSPITAL

On 18 November 2016, the Croatian Academy of Sciences and Arts hosted an international conference to mark the 30th anniversary of the Neurosurgery Clinic of the Sestre Milosrdnice University Hospital. The conference took place under the high patronage of the Croatian President Kolinđa Grabar-Kitarović and was organized by the Neurosurgery Clinic at the Sestre Milosrdnice University Hospital and by the Southeast European Neurosurgical Society (SeENS). Professor Krešimir Rotim, the director of the clinic, presented the work of the clinic in the past 30 years and pointed out that it has developed, and strives to maintain, the highest quality standards in the treatment of neurosurgical patients. It trains new specialists in neurosurgery, and

creates stronger liaisons among neurosurgeons in Europe and in the world. The guest of honour at the symposium was Professor Madjid Samii, one of the world's leading neurosurgeons, founder and president of the International Neuroscience Institute (INI) at the University *Otto von Guericke* in Hannover, and honorary president of the World Federation of Neurological Surgeons (WFNS). He gave a lecture on the importance of brain mapping in modern neurosurgery. Among the guests, there was also Professor Amir Samii from INI, neurosurgery professor at the Hannover Medical School, who talked about the role of surgery in the treatment of schwannomas.

KAŠTEL NA VRHUNCU – PRVA IZLOŽBA NOVOOSNOVANOG AKADEMIJINA MUZEJA

Hrvatski muzej medicine i farmacije, osnovan 7. srpnja 2014. rješenjem Ministarstva kulture, prvi se put predstavio široj javnosti 18. studenoga 2016. U Knjižnici HAZU otvorena je tom prigodom izložba pod naslovom *Kaštel na vrhuncu: oglašavanje i ambalaža lijekova tvornice Kaštel u Zagrebu 1930-ih i 1940-ih*. Autorica je izložbe Silvija Brkić Midžić, upraviteljica Muzeja, a prigodnog kataloga Silvija Brkić Midžić i Stella Fatović-Ferenčić, zamjenica voditelja Muzeja i upraviteljica Odsjeka za povijest medicinskih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU. Vizualni identitet izložbe, likovni postav i dizajn kataloga potpisuje Ante Rašić.

Izložbom su predstavljeni počeci farmaceutске industrije na našim prostorima i razvoj marketinških strategija oglašavanja lijekova 1930-ih godina. Riječ je o djelovanju i uzletu tvornice *Kaštel d.d.* tijekom tridesetih godina prošloga stoljeća, kad tvornica, nakon preseljenja iz Karlovca u Zagreb, na-

stavlja s radom na raznim područjima primijenjene kemije i već tada zauzima važno mjesto u nacionalnoj industriji. Za izložbu su odabrani primjeri oglasa, članaka i dokumenata vezanih za djelatnost tvornice *Kaštel* iz Odsjeka za povijest medicinskih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU. Taj materijal prezentira domete rane hrvatske farmaceutске propagande, nastale uključivanjem likovnih umjetnika u promidžbu proizvoda, a ističe se niz reklamnih razglednica čije autorstvo potpisuje majstor grafike Pavao Gavrančić. Izložbena građa upotpunjena je trima primjercima liječničkih dnevnika s popisom lijekova, njihovim sastavom i indikacijama, koje je *Kaštel* izdao 1939. pod naslovom *Diarium medici*, a koji su stigli u Hrvatski muzej medicine i farmacije 2015. kao donacija iz ostavštine zagrebačkog liječnika Luje Naletilića.

Budući da je najveća suvremena hrvatska farmaceutska tvrtka *Pliva* izrasla iz nekadašnje tvornice *Kaštel d.d.*, izložba je organizirana u suradnji s *Plivom* kao sponzorom i posvećena je 95. obljetnici njezina kontinuiranog rada.

Izložbu je otvorio predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademik Zvonko Kusić, a prigodne govore održali su voditelj Muzeja akademik Marko Pečina, autorica izložbe Silvija Brkić Midžić te predsjednik Uprave *Plive* Mihael Furjan. (S. F.-F.)

KAŠTEL AT ITS PEAK – THE FIRST EXHIBITION OF THE ACADEMY'S NEWLY FOUND MUSEUM

Founded on 7 July 2014 by the Ministry of Culture, the Croatian Museum of Medicine and Pharmacy was publicly presented for the first time on 18 December 2016. On that occasion, the Academy Library hosted the exhibition *Kaštel at its Peak – Advertising*

ing and Medicinal Packaging Design of the Kaštel Factory in Zagreb in the 1930s and 1940s. The exhibition was curated by Silvija Brkić Midžić, the museum director, who collaborated on catalogue texts with Stella Fatović-Ferenčića, the deputy head of the Museum and the director of the Division for the History of Medical Sciences of the Academy's Institute for the History and Philosophy of Science. Ante Rašić was entrusted with the task of creating the visual identity and designing both the exhibition and the accompanying catalogue.

The exhibition presented the early stages of pharmaceutical production in Croatia and the development of advertising strategies in the 1930s based on Kaštel Inc., a company that enjoyed great success during the period. After it had moved from Karlovac and Zagreb, the company continued to explore possibilities in the field of applied chemistry and soon assumed an important place in the national industry. The exhibition displayed selected advertisements, articles and other documents related to the company's activities and products that have been kept by the Division for the History of Medical Sciences of the Academy's Institute for the History and Philosophy of Science. The exhibits demonstrated the active involvement of artists in the early advertisements of pharmaceutical products in Croatia. The most prominent were advertising postcards created by Pavao Gavrančić, an expert in graphic arts. In addition, the exhibition included three medical diaries containing lists of drugs with their ingredients and indications, which Kaštel published in 1939 under the title *Diarium medici* and which were donated to the Croatian Museum of Medicine and Pharmacy in 2015 as part of the estate of Zagreb-based MD Lujo Naletilić.

Pliva, the biggest Croatian pharmaceutical firm, which developed from Kaštel Inc., was the sponsor of an exhibition that was partially dedicated to the 95th anniversary of Pliva operations.

The exhibition was opened by the President of the Croatian Academy Zvonko Kusić and introductory speeches were given by Full Academy Member Marko Pečina, Head of the Museum, Silvija Brkić Midžić, the exhibition curator and Mihael Furjan, President of Pliva's Management Board.

EUROPSKA UNIJA NAKON BREXITA

U organizaciji Kabineta za pravo, politiku i sociologiju Juraj Križanić Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 22. studenoga 2016. u palači HAZU održana je tribina posvećena krizi projekta ujedinjene Europe nakon odluke Ujedinjenog Kraljevstva o izlasku iz Europske unije (Brexit). Akademik Zvonko Posavec upozorio je da je proces europskog ujedinjenja u velikoj opasnosti. „Neuspjeh EU je u tome što se nasuprot velikim svjetskim silama nije uspjela formirati kao značajan akter jer težište suvereniteta je još uvijek na nacionalnim državama, dok prenošenje suvereniteta na Uniju vrijedi samo za slabije zemlje. Najveći udarac Uniji je izlazak Ujedinjenog Kraljevstva jer je to ključna zemlja Europe, jedna od najvećih imperijalnih sila XIX. stoljeća s velikim zaslugama za stvaranje i stabilnost EU”, rekao je akademik Posavec. Prof. dr. sc. Radovan Vukadinović kazao je da je Brexit izazov, ali i mogućnost za novi početak. „EU treba pronaći model novog odnosa nacionalnog i internacionalnog, približiti se svojim građanima te poticati više kulturnog i znanstvenog povezivanja. Do većeg izražaja treba doći solidarnost, i prema članicama i prema onima koje to još nisu, jer EU ne smije biti ekskluzivni klub, mora biti otvorena i inkluzivna i omogućiti da se i druge zemlje nađu unutar Unije”, dodao je Vukadinović istaknuvši da takav EU treba potaknuti i druge integracije, u Latinskoj Americi, Africi i Aziji, radi jačanja svjetskog mira. (M. L.)

EUROPEAN UNION AFTER BREXIT

On 22 November 2016, the Academy Palace hosted discussions about the crisis of united Europe following the UK's decision to leave the Union (Brexit). The discussion was organised by the Croatian Academy's Juraj Križanić Cabinet for Legal, Political, and Social Sciences. Full Academy Member Zvonko Posavec warned of the great danger threatening the process of European unification, saying: “The EU fails to assert its importance amid world powers because the foundation of sovereignty is still largely formed on nation-states and the transfer-

ence of sovereignty to the Union occurs only in the case of less powerful countries”. The biggest blow to the Union was given by the exit of the UK, one of the key European countries and one of the biggest imperial powers in the 19th century greatly responsible for the creation and stability of the EU”, said Posavec. Prof Radovan Vukadinović was of the opinion that Brexit represented a challenge but also an opportunity for a new beginning. “The EU should find a new model on which to shape the relationship between the national and the international, and it should make itself approachable to its citizens and encourage more substantial cultural and scientific links. More attention should be paid to solidarity with both the member states and those on the road to membership, because the EU should not be an exclusive club. It should be open and inclusive and facilitate membership”, Vukadinović added and stressed that such an EU should encourage other types of integration, in Latin America, Africa, and Asia for the sake of world peace.

ISTRAŽIVANJE JADRANA, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST

Znanstveno vijeće za prirodosnanstvena istraživanja Jadrana organiziralo je 24. studenoga 2016. u Knjižnici HAZU okrugli stol *Istraživanje Jadrana, sadašnjost i budućnost*. Cilj skupa bio je razmotriti i prodiskutirati stanje i budućnost istraživanja Jadrana sa željom da se istaknu uspjesi postignuti u prethodnome razdoblju, ali i izvuku pouke iz manje uspješnih projekata. Željelo se prodiskutirati nove metode i smjerove istraživanja te utvrditi prioritete istraživanja u nadolazećem razdoblju.

Na temelju uvodnih izlaganja i provedene diskusije ukazano je na činjenicu da su temeljna prirodosnanstvena istraživanja Jadrana u posljednjih dvadeset godina

polučila znatne rezultate i nove strukturne spoznaje te spoznaje o procesima u moru. Ta su istraživanja od nacionalne važnosti. Tu se treba podsjetiti na izjavu Marka Branice, začetnika suvremenih istraživanja Jadrana: *Jadran je onoliko naš koliko ga poznajemo!*

Istaknuto je da nacionalno financiranje usitnjenih znanstvenih projekata ozbiljno ugrožava prikupljanje relevantnih nizova oceanografskih podataka bitnih za razumijevanje dugoročnih promjena u Jadranu. Primijenjeni projekti iz europskih izvora i međunarodni projekti ne mogu zamijeniti nacionalno financiranje temeljnih dugoročnih istraživanja od nacionalne važnosti. Radi osiguranja kvalitetnog sustava praćenja stanja obalnih i morskih ekosustava i procesa te učinkovitog upravljanja Jadranskim morem i obalnim područjem, potrebno je unaprijediti suradnju među mjerodavnim institucijama, odnosno osigurati stabilno financiranje i koordinaciju istraživanja u Jadranu.

Zaključeno je da spremnost Republike Hrvatske da ispuni preuzete obveze prema Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji i drugim međunarodnim konvencijama i odlukama EK, a u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, ovisi o obnovi istraživačke flote. Stoga je ukazano na nužnost izgradnje novog oceanografskog broda za istraživanje i nadzor sjevernog Jadrana u okviru strukturnog projekta *MORExpo do 2020*. Materijali izloženi na skupu bit će tiskani u posebnom znanstvenom zborniku.

Akademik Mladen Juračić

ADRIATIC RESEARCH, THE PRESENT AND THE FUTURE

The Scientific Council for Adriatic Research organised a round table on the topic

Adriatic Research, the Present and the Future, which was held at the Academy Library on 24 November 2016. The goal of the round table was to examine and discuss the present state and the future of research in the Adriatic Sea, with the wish to emphasize achievements from the previous period and draw a lesson from less successful projects. The goal was also to discuss new methods and avenues of research and determine priorities for the subsequent research period. Introductory speeches and the ensuing discussion showed that the fundamental Adriatic research in the previous nine years had demonstrated substantial results, new structural knowledge and new knowledge about processes in the sea. These explorations are of national importance. As Marko Branica, the founder of modern Adriatic research, said: *The extent to which the Adriatic belongs to us depends on our knowledge about it.*

The speakers pointed out that the national funding of numerous small-scale research projects poses a serious threat to the collection of relevant oceanographic data important for understanding changes in the Adriatic Sea in the long run. Projects that are financed internationally, especially from the European Union cannot replace national funding of long-term fundamental research projects that are important for Croatia. It is necessary to develop stronger cooperation between responsible institutions, ensure continual financing and coordination of research in the Adriatic Sea in order to have a good system of monitoring coastal and marine ecosystems and processes, and, consequently, set up an efficient management of the Adriatic Sea and its coastal area.

It was concluded that the readiness of the Republic of Croatia to fulfil the responsibilities determined by the Marine Strategy Framework Directive and other international conventions and directives of the European Commission in accordance with the Act on Natural Environment Protection depends on the revitalisation of the research fleet. It was, therefore, pointed out that it is essential to build a new oceanographic ship for researching and monitoring the North Adriatic area within the MORExpo structural project by the year of 2020.

MONOGRAFIJA KINCL

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 24. studenoga 2016. predstavljena je monografija *Kincl*. Posvećena je istaknutom hrvatskom arhitektu akademiku Branku Kinclu, a u njoj je dan pregled gotovo pola stoljeća Kinclova arhitektonskog, urbanističkog i znanstvenog djelovanja u Zagrebu i Hrvatskoj. Knjigu je objavila Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, no u njenoj izradi sudjelovao je multidisciplinski tim autora koji su činili arhitekti Zlatko Karač, Alen Žunić i Toni Bešlić te povjesničarke umjetnosti Iva Körbler i Hela Vukadin-Doronjga. Opsežnu monografiju opsega 520 stranica uredila je upraviteljica Kabineta grafike HAZU Slavica Marković, a recenzenti su akademik Andrija Mutnjaković i akademik Mladen Obad Šćitaroci. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić nazvao je akademika Kincla najzagrebačijim arhitektom. „Uspio je spojiti Viktora Kovačića i Dragu Iblera, romantizam i avangardu te u svojim djelima pogoditi zagrebački duh”, kazao je akademik Kusić istaknuvši među najznačajnijim Kinclovim djelima, uz brojne stambene zgrade, novi terminal Zračne luke *Franjo Tuđman* koji je osmislio zajedno s akademikom Velimirom Neidhardtom i Jurom Radićem. Podsjetio je na njegov nastavnički rad na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je kao jedan od prvih arhitekata uveo projektiranje na računalu.

O djelu akademika Kincla opširnije je govorio Zlatko Karač istaknuvši nekoliko faza njegova djelovanja. Kao mlad arhitekt 1971. sudjelovao je u izradi Generalnog urbanističkog plana Zagreba, nakon kojeg je napravio i Detaljni urbanistički plan koji obuhvaća širi centar Zagreba, uključujući i Črnomerec i Trnje, ukupne površine 650

hektara. Nakon toga posvetio se projektiranju stambenih zgrada, a zatim i javnih objekata, od kojih su u Zagrebu najznačajnija djela stambene zgrade u Petrovoj ulici, Ulici Republike Austrije, na Kvaternikovu trgu i Klaki, Dom zdravlja centar u Runjaninovoj ulici, rekonstruirani dvorac Kulmer, a izvan Zagreba Tvornica duhana u Kanfanaru. Karač je istaknuo i Kinclova nerealizirana djela, posebno stadion na Kajzerici i Arenu, čiji je projekt, kako je kazao, imao potencijal da postane remek-djelo kasne moderne. Među studijama akademika Kincla Karač je istaknuo onu posvećenu gradnji sjeverne tangente, kojom bi se rasteretio promet u Zagrebu na području od Zaprešića do Sesveta.

Akademik Mladen Obad Šćitaroci istaknuo je da je monografija u New Yorku osvojila svjetsku nagradu *Award of excellence*, Typography competition za 2017., a za akademika Kincla rekao je da je u svojim vizijama uvijek bio barem mali korak ispred drugih. „Arhitektura je kontinuirano razmišljanje o prostoru gdje ljudi žive“, kazao je akademik Kincl u osvrtnu na svoj rad naglasivši da su za uspjeh arhitekta nužni i jaka stega i upornost u ostvarenju svojih vizija. (M. L.)

THE KINCL MONOGRAPH

On 24 November 2016, the Academy Library hosted the presentation of a monograph dedicated to the esteemed Croatian architect and Full Academy Member Branko Kincl. The book gives an overview of almost half a century of Kincl's activities in Zagreb and Croatia as an architect, town planner and scholar. The monograph was published by the Croatian Academy of Sciences and Arts and it was written by a multidisciplinary team of authors that included architects Zlatko Karač, Alen Žunić and Toni Bešlić, and art historians Iva Körbler and Hela Vukadin-Doronjga. The extensive 520-page long monograph was edited by the Director of the Academy's Department of Prints and Drawings, Slavica Marković, and reviewed by Full Academy Members Andrija Mutnjaković and Mladen Obad Šćitaroci. Academy President Zvonko Kusić called Kincl the architect with the strongest connection to Zagreb. "He succeeded in combining Viktor Kovačić and Drago Ibler, Romanticism and the avant-garde and in

giving his works the true spirit of Zagreb", said Kusić. He also highlighted some of Kincl's most important architectural works, primarily his residential buildings and the new terminal of the Franjo Tuđman Airport on whose design he collaborated with Full Academy Member Velimir Neidhardt and Jure Radić. Finally, Kusić paid attention to Kincl's academic work at the University of Zagreb's Faculty of Architecture where he was among the first architects to introduce computer-based architectural design.

Speaking more about Kincl's work, Zlatko Karač mentioned several stages of his career. In 1971, as a young architect, Kincl worked on the Master Plan of Zagreb after which he created a Zoning Scheme for the wider centre of Zagreb that included Črnomerec and Trnje and covered an area of 650 hectares. After that, he committed himself to residential and public architecture. His most important works in Zagreb include residential buildings in Petrova Street, Republike Austrije Street, on Kvaternik Square and a building in Klaka. There is also the Medical Centre in Runjaninova Street, the reconstructed Kulmer Palace, and the tobacco factory in Kanfanar in Istria. Karač also mentioned Kincl's unrealised projects, such as a stadium in Kajzerica and an Arena, whose design, as he said, had had the potential to become a masterpiece of late modernism. Among Kincl's studies, Karač singled out the northern tangential bypass that could have solved traffic problems in Zagreb in the area spreading from Zaprešić to Sesvete. Mladen Obad Šćitaroci pointed out that the monograph was awarded the international Award of Excellence at the 2017 Typography Competition. For Obad, Kincl is someone whose vision always put him a step ahead of everybody else. "Architecture is a constant contemplation about the space where people live", said Kincl while talking about his own work. He claimed that strict discipline and tenacity for achieving a personal vision are the crucial characteristics of a successful architect.

SLIKE MRTVE PRIRODE U STROSSMAYEROVOJ GALERIJU

U Strossmayerovoj galeriji starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u razdoblju 28. studenoga 2016. – 31.

siječnja 2017. održana je izložba *Slike mrtve prirode u Strossmayerovoj galeriji*. Na izložbi je zastupljeno tridesetak slika mrtve prirode nastalih u razdoblju XVII. – XX. stoljeća, čime se prikazuje razvoj slikarske vrste mrtve prirode u velikom vremenskom rasponu. Osim djela starih majstora iz različitih europskih slikarskih škola, izložena su i djela Slave Raškaj, Otona Glihe, Slavka Šohaja, Vilima Svečnjaka, Ive Šebalja i drugih predstavnika hrvatskog slikarstva XIX. i XX. stoljeća. Od slika koje je svojoj Galeriji osobno donirao Josip Juraj Strossmayer, izložene su dvije mrtve prirode njemačkoga baroknog slikara Franza Wernera von Tamma. Mnoge od izloženih slika prikazane su javnosti prvi put jer se inače nalaze u depou Strossmayerove galerije. „Kroz prizore mrtve prirode sugerira se prolaznost života i nesigurnost vremena“, kazao je na svečanosti otvorenja upravitelj Galerije Borivoj Popovčak, koji je, uz dr. sc. Ivu Pasini Tržec i dr. sc. Ljerku Dulibić, autor izložbe. (M. L.)

STILL LIFE PAINTINGS IN THE STROSSMAYER GALLERY

Still Life Paintings, the exhibition on show in the Academy's Strossmayer Gallery of Old Masters from 28 November 2016 to 31 January 2017, displayed around thirty paintings created in the period from the 17th to the 20th century. Spanning such a long period, it presented the development of this particular painting theme. In addition to showing works of old masters belonging to different European painting schools, the exhibition included works of Slava Raškaj, Oton Gliha, Vilim Svečnjak, Slavko Šohaj, Ivo Šebalj and other representatives of Croatian 19th- and 20th-century painting. Two paintings that Josip Juraj Strossmayer personally donated to the collection, two still lifes by the German Baroque painter Franz Werner von Tamm,

Baroque painter Franz Werner von Tamm, were also displayed. A large number of the exhibits, drawn from the Gallery's holdings, were for the first time publicly displayed at this exhibition. "Still life paintings suggest the transience of life and uncertainty of time", said Borivoj Popovčak, the director of the Strossmayer Gallery, who co-curated the exhibition with Dr Iva Pasini Tržec and Dr Ljerka Dulibić.

HIDROLOŠKE PROGNOZE U HRVATSKOJ I SUSJEDNIM ZEMLJAMA

Hrvatsko povjerenstvo za geodeziju i geofiziku organiziralo je 25. studenoga 2016. u dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti radionicu *Hidrološke prognoze u Hrvatskoj i susjednim zemljama*. Radionica je održana u vrijeme kad su još žive uspomene na velike poplave iz 2014. te u času kad se započelo s numeričkim modeliranjem kao osnovom za izradu hidroloških prognoza u Hrvatskoj. Predavanja su održali dr. sc. Sašo Petan (Slovenija) te dr. sc. Tatjana Vujnović i dr. sc. Dijana Oskoruš (Hrvatska), a moderator diskusije bio je dr. sc. Marijan Babić (Hrvatska). Pokazalo se da su hidrološkim prognostičkim sustavom obuhvaćene sve rijeke u Sloveniji te sliv Save u Hrvatskoj; u planu je daljnji razvoj hidroloških modela za cijelo područje Hrvatske. Pokazalo se i da numeričko modeliranje otvara cijeli niz pitanja koja potječu od primjerice ovisnosti hidroloških modela o meteorološkim modelima, nužnosti povezivanja hidroloških modela na granicama među državama, potrebe da se uvažavaju specifičnosti krškog područja, mogućeg spajanja hidroloških modela s oceanografskim modelima te utjecaja nepouzdanosti prognoza na odlučivanje, odnosno na izdavanje upozorenja i drugih čimbenicima.

Akademik Ivan Gušić

HYDROLOGICAL FORECASTING IN CROATIA AND NEIGHBOURING COUNTRIES

Hydrological Forecast in Croatia and Neighbouring Countries was the title of the workshop that was organised by the Croatian Geodesy and Geophysics Committee and held on 25 November 2016 at the Academy Library. The workshop proved to be timely, because the memories of the big 2014 flood were still fresh and it was the period that saw the introduction of numerical modelling systems as a basis for hydrological forecasting in Croatia. Lectures within the workshop were given by Dr Sašo Petan (Slovenia), Dr Tatjana Vuković and Dr Dijana Oskoruš (Croatia), and the final discussion was moderated by Dr Marijan Babić (Croatia). The workshop showed that numerical modelling opens up a number of issues stemming from, for example, the dependence of hydrological models on meteorological models. In addition, the discussion indicated the necessity of connecting hydrological models on the borders between countries and the need to take into consideration the specific features of karst areas, the possible integration of hydrological and oceanographic models, the impact of the unreliability of forecasting on the making of decisions and the issue of warnings.

HRVATSKA PRIRODNA BOGATSTVA

Hrvatska prirodna bogatstva – zaštita i odgovorni razvoj, knjiga s opsežnim popisom i analizom prirodnih bogatstava od nacionalnog interesa te prijedlozima za njihovu zaštitu i racionalno iskorištavanje, predstavljena je javnosti 30. studenoga 2016. u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Knjigu je izradio Odbor za zaštitu dobara od nacionalnog interesa HAZU, a u izradi je sudjelovalo 46 vrhunskih znanstvenika i stručnjaka. Kako je istaknuo predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić, radi se o jednom od najvažnijih projekata u povijesti Akademije. „Napravili smo popis prirodnih bogatstava od nacionalnog interesa koji do sada nije nikad bio napravljen i time smo se uključili u projekt razvoja Hrvatske. Aka-

demija je ovime potvrdila da nije samo glas društva nego da ima inicijativu”, kazao je akademik Kusić. Podsjetio je da je 2013. Predsjedništvo HAZU donijelo odluku o izradi studije koja će obuhvatiti prirodna bogatstva i kulturno-umjetnička dobra od nacionalnog interesa te njihovu zaštitu i racionalno iskorištavanje. U tu svrhu osnovan je Odbor za zaštitu dobara od nacionalnog interesa HAZU za čijeg je predsjednika izabran potpredsjednik HAZU akademik Velimir Neidhardt, a za potpredsjednika akademik Mirko Zelić. Članovi su Odbora akademik Mislav Ježić, akademik Gordan Družić, akademik Mladen Juračić, akademikinja Alica Wertheimer-Baletić, akademik Leo Klasinc i prof. dr. sc. Božo Skoko.

Akademik Velimir Neidhardt naglasio je da je knjiga *Hrvatska prirodna bogatstva* temelj svakog budućeg promišljanja budućnosti i razvoja Hrvatske. Najavio je da će 2017. biti objavljena i knjiga s popisom hrvatskih kulturnih dobara koja će obuhvatiti prirodne krajobrazne, kulturne krajolike, kulturno-povijesne svete krajolike, arheologiju, ruralne etnološke cjeline, urbane kulturne cjeline i spomenike svjetske baštine, prirodne kulturne itinerare, materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, hrvatski jezik, stanovništvo, zatim odgoj, naobrazbu, znanost, umjetnost te etičke i bioetičke vrijednosti. „S tako objedinjenim i predstavljenim korpusom znanja o vrijednostima postojećih hrvatskih potencijala bit će vjerodostojniji svaki oblik razmišljanja, rasuđivanja i odlučivanja o pravcima budućnosti kako hrvatskoga prostora, tako i društveno-kulturnih te gospodarskih konstelacija

u Hrvatskoj”, poručio je akademik Neidhardt. O sadržaju knjige *Hrvatska prirodna bogatstva* opširnije je govorio njen urednik akademik Mirko Zelić. Knjiga obuhvaća sedam velikih poglavlja: energente, odnosno primarnu energiju, pitke i površinske vode, metalne i nemetalne sirovine, šume i šumsko zemljište, poljoprivredu i poljoprivredno zemljište, prometnu, digitalnu i energetska infrastrukturu te ekonomiku, odnosno racionalno gospodarenje prirodnim bogatstvom. (M. L.)

CROATIAN NATURAL RESOURCES

Croatian Natural resources – Protection and Responsible Development is the title of a book that was presented to the public on 20 November 2016 at the Academy Palace. It contains an exhaustive list and analysis of nationally significant natural resources and proposals for their protection and rational use and was issued by the Croatian Academy's Committee for the Protection of Properties of National Interest. The creation of the book involved the participation of 46 exceptional scientists and experts. As was stressed by Academy President Zvonko Kusić, this was one of the most important projects in the Academy's history. “We have made a list of all nationally important natural resources, something that has never been done before, and with this publication the Academy has got into the project of Croatian development. The Academy has proved to be not only the voice of society, but also an institution that shows initiative”, said Kusić. He reminded his audience that in 2013, the Croatian Academy's Presidency had decided to draft a document that would include all natural resources and cultural and artistic properties of national interest and an analysis of their protection and rational use. In order to do that, the Academy founded the Committee for the Protection of Properties of National Interest and appointed Full Academy Member Velimir Neidhardt as its president and Full Academy Member Mirko Zelić as its vice-president. The Committee members include the full Academy members Mislav Ježić, Gordan Družić, Mladen Juračić, Alica Wertheimer-Baletić, Leo Klasinc and Prof. Božo Skoko. Velimir Neidhardt stated

that the book *Croatian Natural Resources* forms the basis for shaping the future of Croatia. He announced that 2017 would see the publication of a book containing lists of Croatian cultural assets together with natural and cultural landscapes, cultural, historical and religious sites, archaeology, rural ethnological ensembles, urban cultural areas and World Heritage sites, natural cultural routes, tangible and intangible cultural heritage, the Croatian language, population, as well as education, science, arts and ethical and bioethical values. “Such a comprehensive body of knowledge about the values and qualities of the existing Croatian potential will give credibility to each approach to thinking, exploring and decision-making about the future of the Croatian territory and its socio-cultural and economic constellations”, said Neidhardt. As the editor of *Croatian Natural Resources*, Full Academy Member Mirko Zelić spoke more about the contents of the book. The publication consists of seven large chapters: energy sources or primary energy, potable and surface waters, metallic and non-metallic materials, forests and forestry land, agriculture and agricultural land, traffic, digital and energy infrastructure, and the economy or the rational management of natural resources.

DERMATOLOGIJA TREĆE ŽIVOTNE DOBI

U organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Klinike za kožne i spolne bolesti KBC-a *Sestre milosrdnice* i Hrvatskog dermatovenerološkog društva Hrvatskog liječničkog zbora, 2. prosinca 2016. u Preporodnoj dvorani HAZU održan je tradicionalni 13. dermatološki znanstveni simpozij *Dermatologija treće životne dobi*. Na simpoziju su sudjelovali eminentni međunarodno prepoznatljivi znanstvenici i predavači koji su prezentirali odabrana područja iz gerijatrijske dermatologije, iznimno važnog segmenta medicine starije životne dobi. Govorilo se o mehanizmima starenja kože od začeca do starosti, o fiziološkim promjenama kože tijekom života te o najvažnijim znanstvenim i stručnim spoznajama iz područja najčešćih bolesti i tumora kože, ali i internističkih i onkoloških bolesti unutarnjih organa s manifestacijama na

koži. Kao važna tema simpozija istaknuti su i psihološko-psihijatrijski aspekti starenja i starosti. Predstavljene su aktualne smjernice u dijagnostici, liječenju, praćenju i prevenciji svih dermatoloških entiteta u zreloj životnoj dobi. U sklopu simpozija predstavljena je i bogato ilustrirana monografija – priručnik-atlas *Dermatologija treće životne dobi* urednice prof. dr. sc. Mirne Šitum, članice suradnice HAZU, i suradnikâ, prva knjiga posvećena toj problematici u Hrvatskoj i jedna od rijetkih u svijetu. (M. L.)

DERMATOLOGY FOR THE THIRD AGE

On 2 December 2016, the Academy's National Revival Hall hosted the traditional, 13th dermatological conference on the topic of *Dermatology for the Third Age*, which was organised by the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Department of Dermatology and Venereology of the Sestre Milosrdnice University Hospital and the Croatian Society of Dermatovenereology of the Croatian Medical Association. Conference participants were eminent, internationally acknowledged scientists and lecturers, who presented topics in specific areas of geriatric dermatology, which is today an important segment in the medical care of senior citizens. Participants talked about the process of skin aging from the early life of the foetus to old age, physiological changes of skin in the course of life, about the most significant scientists and the state of the art regarding the most frequent skin diseases and skin cancers, as well as internal and oncological diseases of interior organs that manifest themselves on the skin. An important topic was also psychological and psychiatric aspects of aging and old age. Participants put forward timely guidelines in diagnostics, treatment, monitoring and

prevention of all dermatological conditions in the mature life of people. The conference was an occasion for the presentation of *Dermatology for the Third Age*, a richly illustrated monograph – manual-atlas edited by Dr Mirna Šitum, an associate member of the Academy, and her collaborators. It is one of the few internationally published books that deal with this topic and the first one in Croatia.

PROŠLOST, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST PČELARSTVA U HRVATA

U organizaciji Znanstvenog vijeća za zaštitu prirode i Znanstvenog vijeća za poljoprivredu i šumarstvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 7. prosinca 2016. u Knjižnici HAZU održan je okrugli stol *Prošlost, sadašnjost i budućnost pčelarstva u Hrvata*. O povijesti pčelarstva u Hrvata govorio je Stipan Pekalović iz Sombora, predsjednik Svjetskog sajma pčelarstva i Svjetske pčelarske burze koji je spomenuo da o pčelarstvu govori i Vinodolski zakonik iz 1288., dok je prva hrvatska pčelarska knjiga pod nazivom *Pridraga domovina* autora Josipa Toldija objavljena 1789. u Somboru.

„Pčele polako nestaju s našeg planeta. Uništava ih naša ljudska pohlepa, glupost, nebriga, nerazumno ponašanje i nesluh za njihove prirodne ritmove”, kazao je Pekalović. Na skupu je upozoreno na gubitke pčela zbog korištenja pesticida i istaknuto da će uloga pčela u poljoprivredi biti još važnija jer se smanjuju površine pod žitaricama, a povećavaju površine s biljkama bogatima uljima i proteinima, za čije su oprašivanje važni kukci. Najzastupljenije vrste meda na hrvatskom tržištu jesu med od bagrema, lipe

i kestena, a proizvodi se i med od mediteranskog bilja i dr. (M. L.)

THE PAST, PRESENT AND FUTURE OF BEEKEEPING IN CROATIA

A round table called *The Past, Present and Future of Beekeeping in Croatia*, organized by the Scientific Council for Environmental Protection and the Scientific Council for Agriculture and Forestry of the Croatian Academy of Sciences and Arts, was held on 7 December 2016 in the Academy Library. Stipan Pekalović from Sombor, president of the World Beekeeping Fair and of the World Beekeeping Exchange, talked about the history of beekeeping in Croatia, mentioning that written records of beekeeping date as far back as 1288 (in *Vinodolski zakonik*), and that the first book about beekeeping, Josip Toldi's *Pridraga domovina*, was published in 1789 in Sombor.

“Bees are slowly vanishing from our planet. They are being destroyed by human greed, ignorance, indifference, unreasonable behaviour and lack of understanding for their natural rhythms”, Pekalović said. The participants warned about losses of bees due to the use of pesticides and said that in the future bees would have an even more important role in agriculture since grain fields are in decline, and there is more and more land with plants rich in oil and protein that need to be pollinated by insects. The most common types of honey on the Croatian market are acacia, linden and chestnut hone, but there is also honey from Mediterranean herbs and other kinds.

DJELA JOSIPA KOSORA

U Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 8. prosinca 2016. predstavljeno je 12 svezaka *Djela Josipa Kosora* koje je objavila nakladnička kuća Ex libris. Urednik edicije jest akademik Dubravko Jelčić, a priređivač svih svezaka dr. sc. Ivica Matičević, viši znanstveni suradnik u Odsjeku za povijest hrvatske književnosti HAZU, gdje se čuva i Kosorova rukopisna ostavština. Novčanu potporu projektu pružili su Ministarstvo kulture, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Zaklada HAZU.

Josip Kosor, rođen u Trbounju kod Dr-

niša 1879., bio je jedan od najprevođenijih hrvatskih pisaca i najizvođenijih hrvatskih dramatičara u inozemstvu između dvaju svjetskih ratova. Njegov dramski prvijenac *Požar strasti* (1910.) izazvao je opće oduševljenje u tadašnjim austrijskim i njemačkim umjetničkim krugovima, a drama je igrana na pozornicama diljem Europe. Slično se nastavilo i s drugim Kosorovim dramskim djelima (*Pomirenje*, 1911., *Žena*, 1911). Josip Kosor bio je triput nominiran za Nobelovu nagradu, a redovitim članom Akademije postao je 1951. Umro je 1961. u Dubrovniku, potpuno zaboravljen. Kosorova djela prevedena su na njemački, engleski, francuski, ruski i talijanski jezik. U 12 svezaka *Djela Josipa Kosora* na preko 5.000 stranica objavljena su četiri Kosorova romana, četiri zbirke pripovijedaka, 14 drama, dva putopisna rukopisa, veći broj autobiografskih i memoarskih tekstova, članaka i feljtona te izbor iz opsežne korespondencije. U veljači 2016. u HNK u Zagrebu postavljena je Kosorova drama *Žena*, u režiji Paola Magellija, što je prvo uprizorenje neke Kosorove drame u Hrvatskoj nakon 1934., kad je u Zagrebu posljednji put prikazana drama *Požar strasti*, u režiji Branka Gavella. (M. L.)

WORKS OF JOSIP KOSOR

On 8 December 2016, the Academy Library hosted a presentation of the book *Works of Josip Kosor* issued in 12 volumes by the Ex libris publishing company. The series was edited by Full Academy Member Du-

bravko Jelčić, while individual volumes were prepared by Dr Ivica Matičević, a senior scientific associate at the Academy's Division for the History of Croatian Literature, which has housed the Kosor Papers. The project was funded by the Ministry of Culture, the Ministry of Science, Education and Sport and the Foundation of the Croatian Academy.

Josip Kosor was born in 1879 in Trbounje near Drniš and was one of the most translated Croatian authors and the playwright with the biggest number of staged plays outside Croatia in the interwar period. His first play *Passion's Furnace* (1910) met with great acclaim in the Austrian and German artistic circles of the time, and the play was performed in numerous European countries. The ensuing plays (*Reconciliation*, 1911, *The Woman* 1911) achieved similar successes. Josip Kosor was a three-time nominee for the Nobel Prize and he became a full member of the Croatian Academy in 1951. He died in 1961 in Dubrovnik, and was completely forgotten. Kosor's works were translated into the German, English, French, Russian and Italian languages. The 12 volumes of the *Works of Josip Kosor* contain in all 5000 pages and include four of Kosor's novels, four collections of short stories, 14 plays, two travel manuscripts, a number of autobiographic texts, articles, columns and selected correspondence. In February 2016, Paolo Magelli staged Kosor's *The Woman* at the Croatian National Theatre in Zagreb. This was the first staging of Kosor's play in Zagreb since 1934 when *Passion's Furnace*, directed by Branko Gavelle, was performed for the last time.

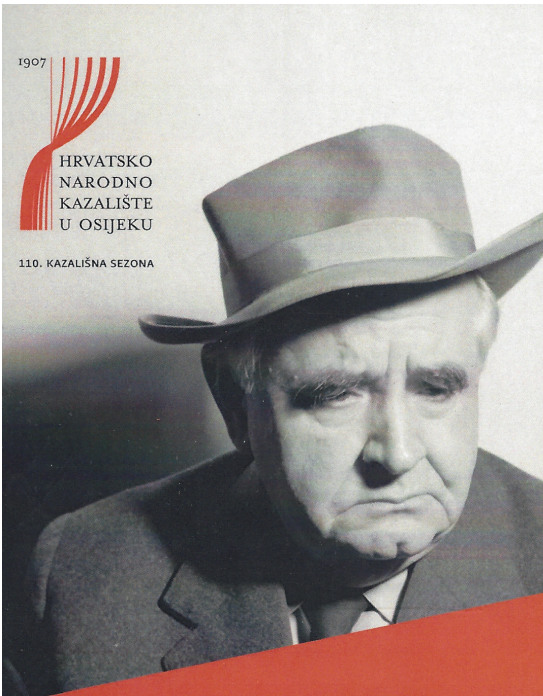
27. KRLEŽINI DANI U OSIJEKU

Od 12. do 14. prosinca 2016. u Osijeku je, u organizaciji Odsjeka za povijest hrvatskoga kazališta HAZU, Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku i Filozofskoga fakulteta u Osijeku, održana teatrološko-kazališna manifestacija *Krležini dani u Osijeku*. U sklopu 27. *Krležini dani u Osijeku* održan je znanstveni skup naslovljen *Hrvatska drama i kazalište u inozemstvu – drugi dio* na kojem je sudjelovalo dvadesetak hrvatskih i inozemnih proučavatelja književnosti i kazališta te scenskih umjetnika razmatrajući dugogodišnju i plodnu zastupljenost hrvatskih pisaca i kazališnih umjetnika u brojnim inozemnim

sredinama. Osim znanstvenoga skupa, tradicionalno je održano i nekoliko popratnih manifestacija, kao što su predstave osječkoga HNK (Marija Jurić Zagorka, *Vitez slavonske ravni*) i gostujućih kazališta (HNK u Varaždinu, Kazalište Marina Držića, Dubrovnik), predstavljanja knjiga (zbornik *Krležini dani u Osijeku 2015. – Hrvatska drama i kazalište u inozemstvu*, prvi dio; Darko Lukić, *Uvod u primijenjeno kazalište; Histrion ili autobiografija glumca*) te izložba *Naš Shakespeare* posvećena uprizorenjima toga istaknutog svjetskog dramatičara na hrvatskim scenama u povodu 400. obljetnice njegova rođenja. (M. P.)

THE 27TH KRLEŽA DAYS IN OSIJEK

The 27th Krleža Days, an event that combines artistic and scholarly theatre-related activities, was held in Osijek from 12 to 14 December 2016. It was jointly organised by the Academy's Division for the History of Croatian Theatre, the Croatian National Theatre (HNK) in Osijek and Osijek's Faculty of Humanities and Social Sciences. The scientific conference on the topic of *Croatian Drama and International Theatre – Part II* was attended by around twenty Croatian and international stage designers and researchers in theatre and literature, who examined the many Croatian theatrical artists and writers who have figured for so long and so abundantly in the theatres of other countries. In addition to the conference, several accompanying activities took place. They included a play produced by the HNK in Osijek (*Slavonian Knight* written by Marija Jurić Zagorka), guest theatre performances (HNK in Varaždin, Marin Držić Theatre in Dubrovnik), and book presentations (conference proceedings *Krleža Days in Osijek 2015 – Croatian Drama and International Theatre, Part I*; Darko Lukić's *Introduction to Applied Theatre; Histrion or an Actor's Autobiography*). The programme also comprised the *Our Shakespeare* exhibition that was dedicated to the numerous plays of this world-renowned playwright produced by Croatian theatres to mark the 400th anniversary of his birth.

1907

HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
U OSIJEKU

110. KAZALIŠNA SEZONA

**XXVII.
KRLEŽINI DANI**

Pod pokroviteljstvom
MINISTARSTVA KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE

Utemeljitelj
HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE U OSIJEKU

Suutemeljitelji
FILOZOFSKI FAKULTET, OSIJEK
ZAVOD ZA POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI,
KAZALIŠTA I GLAZBE HAZU / ODSJEK ZA POVIJEST
HRVATSKOG KAZALIŠTA, ZAGREB

Pokrovitelji
HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI /
RAZRED ZA KNJIŽEVNOST, ZAGREB
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA, OSIJEK

PREMINUĆA

U 2016. napustili su nas akademici: Slavko Cvetnić (26. ožujka 1929. – 30. siječnja 2016.), Sibe Mardešić (20. lipnja 1927. – 18. lipnja 2016.), Slobodan Novak (3. studenog 1924. – 25. srpnja 2016.), Anđelko Klobučar (11. srpnja 1931. – 7. kolovoza 2016.), Nikica Petrak (31. kolovoza 1939. – 20. kolovoza 2016.), Nives Kavurić-Kurtović (18. siječnja 1938. – 30. listopada 2016.), Davor Krapac (31. kolovoza 1947. – 2. studenog 2016.) i Ante Stamać (9. listopada 1939. – 30. studenog 2016.), dopisni članovi prof. dr. sc. Branko Leskovar (2. srpnja 1930. – 19. siječnja 2016.), dr. sc. Ante Sekulić (16. studenog 1920. – 18. ožujka 2016.), prof. dr. sc. Egon Matijević (27. travnja 1922. – 20. srpnja 2016.), prof. dr. sc. Rudolf Zahn (6. veljače 1920. – 26. rujna 2016.), prof. dr. sc. Nenad Bićanić (6. rujna 1945. – 8. listopada 2016.) i Tomislav Neralić (9. prosinca 1917. – 16. studenog 2016.) te članice suradnice prof. dr. sc. Olga Šarc-Lahodny (26. travnja 1928. – 6. srpnja 2016.) i prof. dr. sc. Ljerka Schiffler-Premec (6. veljače 1941. – 16. srpnja 2016.).

Život i djelo svakoga od njih trajno su utkani u Akademijinu povjesnicu.

DECEASED MEMBERS

In 2015 the following Academy members died: Slavko Cvetnić (26 March 1929 – 30 January 2016); Sibe Mardešić (20 June 1927 – 18 June 2016); Slobodan Novak (3 November 1924 – 25 July 2016); Anđelko Klobučar (11 July 1931 – 7 August 2016), Nikica Petrak (31 August 1939 – 20 August 2016.), Nives Kavurić-Kurtović (16 January 1938 – 30 October 2016), Davor Krapac (31 August 1947 – 2 November 2016) and Ante Stamać (9 October 1939. – 30 November 2016.), Full Members of the Croatian Academy. Other members of the Academy who passed away were Corresponding Members of the Croatian Academy Professor Branko Leskovar, PhD (2 July 1930 – 19 January 2016); Ante Sekulić, PhD (16 November 1920 – 18 March 2016); Professor Egon Matijević, PhD (27 April 1922 – 20 July 2016); Professor Rudolf Zahn, PhD (6 February 1920 – 26 September 2016); Professor Nenad Bićanić, PhD (6 September 1945 – 8 October 2016); Tomislav Neralić (9 December 1917 – 16 November 2016); and Associate Members Professor Olga Šarc-Lahodny, PhD (26 April 1928 – 6 July 2016) and Professor Ljerka Schiffler-Premec, PhD (6 February 1941 – 16 July 2016).

Their life and work will be remembered.

SURADNICI U OVOM BROJU GLASNIKA HAZU / CONTRIBUTORS IN THIS ISSUE

Dr. sc. **Marijana Borić**, znanstvena suradnica, Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Ante Kovačića 5, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Željko Dugac**, znanstveni savjetnik, Odsjek za filozofiju znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Ante Kovačića 5, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Ljerka Dulibić**, viša znanstvena suradnica, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Stella Fatović-Ferenčić**, znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest medicinskih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Gundulićeva 24, 10000 Zagreb

Vanja Flegar, prof., znanstvena novakinja, Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Ante Kovačića 5, 10000 Zagreb

Akademik Nikša Gligo, red. prof., Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 12, 10000 Zagreb

Akademik Ivan Gušić, prof. em., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Horvatovac 102a, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Sanja Holjevac**, znanstvena suradnica, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, Đure Ružića 5, 51000 Rijeka

Akademik Mladen Juračić, red. prof., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Horvatovac 95, 10000 Zagreb

Mr. sc. **Vedrana Juričić**, knjižničarska savjetnica, Knjižnica HAZU, Strossmayerov trg 14, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Vjera Katalinić**, članica suradnica HAZU, znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest hrvatske glazbe Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

Lucija Konfic, asistentica, Odsjek za povijest hrvatske glazbe Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

Akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Ivana Lazarević**, znanstvena suradnica, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Lapadska obala 6, 20000 Dubrovnik

Marijan Lipovac, prof., Ured za odnose s javnošću i medije HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Mr. sc. **Slavica Marković**, muzejska savjetnica, Kabinet grafike HAZU, Andrije Hebranga 1, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Bojan Marotti**, znanstveni suradnik, Odsjek za filozofiju znanosti Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU, Gundulićeva 4, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Tihomil Maštrović**, znanstveni savjetnik, Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

Akademik Mirko Orlić, red. prof., Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Horvatovac 95, 10000 Zagreb

Prof. dr. sc. **Snježana Paušek Baždar**, znanstvena savjetnica, Antropološki centar HAZU, Ante Kovačića 5, 10000 Zagreb

Akademik Marko Pečina, prof. emer., Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Šalata 2, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Martina Petranović**, znanstvena suradnica, Odsjek za povijest hrvatskoga kazališta Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

Borivoj Popovčak, prof., muzejski savjetnik, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Dr. sc. **Andrea Sapunar Knežević**, viša znanstvena suradnica, Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Opatička 18, 10000 Zagreb

AUTORI FOTOGRAFIJA: **Damir Fabijanić** (Naslovnica i 3 stranice korica.

Str.: 2, 4, 12, 13, 16, 18, 20, 22, 23, 25, 38, 41, 42, 46, 68 gore lijevo i desno, 69 gore, 76 gore, 79 gore desno, 83 dolje, 85 gore, 90 - 91); **Toni Bitunjac**, **Goran Kos**, **Branko Kukurin**, **Nataša Milković**, **Andrija Mutnjaković**, **Dominik Papić** i **Dobriša Skok**

POPIS LIKOVNIH PRILOGA / FIGURES AND TABLES

- Str. 2. Akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU
Str. 4. Unutrašnjost palače HAZU
Str. 6. Prvi projekt zgrade Akademije (na Gornjem gradu); Tlocrt palače HAZU
Str. 7. Detalj pročelja palače *Venecija* u Rimu, Pročelje Blagoslovne lože bazilike sv. Ivana Lateranskog u Rimu
Str. 8. Ugaoni stup atrijsa Vojvodске palače u Urbinu; Drugi kat Akademijine palače 1930.
Str. 9. Palača HAZU
Str. 10. Fotografija Akademijine palače iz 1900.; Arheološki muzej u atriju Akademijine palače 1925.
Str. 11. Dvorana za primanje Gradske vijećnice u Beču; Gradska vijećnica u Beču
Str. 12. Palača HAZU
Str. 13. Detalj pročelja palače HAZU
Str. 14. Portret Theodora Wickerhausera
Str. 16. Dio knjiga koje je objavio Razred za medicinske znanosti HAZU
Str. 17. Portret Andrije Štampara
Str. 18. Zgrada Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci
Str. 20. Knjižnica Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci
Str. 21. Panorama Rijeke s Trsat; Unutrašnjost Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci
Str. 22. Arena u Puli
Str. 23. Katedrala sv. Vida u Rijeci
Str. 24. Plakat pjevačice Maryje Delvard, rad Tomislava Krizmana
Str. 25. Izložbeni prostor Kabineta grafike HAZU
Str. 26. Martin Rota Kolunić: *Pokolj nevine dječice*; Miroslav Šutej: *Ultra ABC*
Str. 27. Miroslav Kraljević: Autoportret
Str. 28. Jakob Matham: *Ikarov pad*
Str. 29. Josip Račić: *Stojeći ženski akt s leđa*
Str. 30. Početna stranica Digitalne zbirke HAZU
Str. 32. Digitalizirana naslovnica knjige iz 1590.; Virtualna izložba *Picasso*
Str. 33. Digitalizirana skica kostima kralja Tomislava, rad Otona Ivekovića, iz drame *Tomislav* Stjepana Miletića
Str. 34. Detalj slike *Stigmatizacija svetoga Franje Asiškog i smrt svetoga Petra Mučenika* Fra Angelica
Str. 36. Slika *Stigmatizacija svetoga Franje Asiškog i smrt svetoga Petra Mučenika* Fra Angelica
Str. 38. Detalj Kneževa dvora u Dubrovniku
Str. 40. Naslovnice tri knjige iz knjižnog niza *Vlastela grada Dubrovnika*
Str. 41. Kula Bokar u Dubrovniku
Str. 42. Pogled na staru jezgru Dubrovnika
Str. 43. Državni grb Dubrovačke Republike
Str. 45. Logo HERA-e
Str. 46. Tragovi bombardiranja JNA u Dubrovniku 1991.
Str. 49. Neri di Bicci: *Bogorodica s Djetetom i dva anđela* iz Strossmayerove galerije starih majstora HAZU, stanje slike prije restauratorsko-konzervatorskog zahvata i rendgenska snimka slike
Str. 50. i 51. Portreti novih redovitih članova HAZU
Str. 53. Okrugli stol iz ciklusa *Modernizacija prava*
Str. 54. Posjetitelji na ulazu u palaču HAZU u *Noći muzeja* 2016., Portret Jakova Gotovca
Str. 55. Naslovnica knjige *Ivan Supek (1915. – 2007.)*
Str. 56. Naslovnica knjige akademika Žarka Dadića *Povijest znanosti i filozofije u Hrvata. Knjiga I. Srednji vijek*; Posjetitelji *Dana otvorenih vrata* HAZU 2016. ispred palače HAZU

- Str. 57. Skupina djece u posjetu palači HAZU tijekom *Dana otvorenih vrata* HAZU 2016.; Revija dvoranskih plesova u Preporodnoj dvorani HAZU
Str. 58. Skupina djece na izložbi o Faustu Vrančiću u palači HAZU; Portret Đure Šurmina
Str. 59. Portret Bogoslava Šuleka
Str. 60. Plakat izložbe o Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom
Str. 61. Dodjela stipendija *Za žene u znanosti*; Zbornik radova *Dana hvarskog kazališta*
Str. 62. Koncert *Skladatelji migranti i putnici* u Preporodnoj dvorani HAZU
Str. 63. Slika *Dolazak pape Aleksandra III. u Zadar 1177.*, rad Vjekoslava Paraća; Poštanska marka u čast 800. obljetnice Dominikanskog reda
Str. 64. Fotografija Bernarda Bernardija
Str. 65. Okrugli stol o bolonjskom procesu u HAZU
Str. 66. Naslovnica knjige akademika Andrije Mutnjakovića *Arhitektonika Jurja Dalmatinca*; Glavni tajnik HAZU akademik Pavao Rudan i dopisni član HAZU Svante Pääbo
Str. 67. Znanstveni sastanak o bolestima dojke; Portret Ranka Marinkovića
Str. 68. Panorama Komize; Portret Borisa Beka, rad Zlatka Kauzlarica Atača; Katedrala sv. Jakova u Šibeniku
Str. 69. Katedrala sv. Tripuna u Kotoru; 13. znanstveni skup o hrvatskim dijalektima
Str. 70. *Metamorfoze srca* Matka Trebotića
Str. 71. Dodjela Književne nagrade Stipana Bilića-Prcića Milku Valentu
Str. 72. Ilustracija iz *Priča iz davnine* Ivane Brlić-Mažuranić; Izložba *Tragom baštine: Schneiderov fotografski arhiv*
Str. 73. Hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović govori povodom 450. obljetnice Sigetske bitke u HAZU
Str. 74. Dopisni član HAZU Vinko Grubišić
Str. 75. Potpisivanje Ugovora o osnivanju i radu Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Đakovu
Str. 76. Plakat izložbe *Kazalište i kulturna memorija*; Malostonski zaljev
Str. 77. Naslovnica knjige Željka Dugca *O sestrama, siromašnima i bolesnima*
Str. 78. Dodjela Nagrade *Dragutin Tadijanović* Borbeni Vladoviću
Str. 79. Proslava *Svjetskog dana romskog jezika* u HAZU; Naslovnica knjige akademika Nenada Trinajstića *Život u znanosti*
Str. 80. Portret Borisa Papandopula
Str. 81. Međunarodni simpozij *30 godina Klinike za neurokirurgiju KBC-a* Sestre milosrdnice; Detalj izložbe *Kaštel na vrhuncu*
Str. 82. Ilustracija na temu Brexita
Str. 83. Prizor s Jadranskog mora; Naslovnica monografije *Kincl*
Str. 84. Izložba *Slike mrtve prirode u Strossmayerovoj galeriji*
Str. 85. Poplava u Gunji 2014; Naslovnica knjige *Hrvatska prirodna bogatstva*
Str. 86. Mirna Šitum, članica suradnica HAZU, na znanstvenom simpoziju *Dermatologija treće životne dobi*
Str. 87. Košnice; Portret Josipa Kosora
Str. 88. Plakat XXVII. Krležinih dana
Str. 90. i 91. Nacionalni park Mljet osnovan 1960. Njegovom posebnom statusu zaštite uvelike je pridonio istaknuti hrvatski znanstvenik akademik Branimir Gušić. Stoga je njegovim imenom nazvana obala i šetnica oko Velikog jezera.

Na prednjim koricama: Pogled uvis iz atrijsa palače HAZU; Predlist: Stražnja strana palače HAZU
Na poledini korica: Pogled na atrij palače HAZU; Zalist: Stražnja strana palače HAZU

ISSN 1849-4838

9 771849 483002